A mellékletel 2

Nagyvárad 1912. XVIII. évfolyam. 118 szám. Vasárnap, május 26.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor
Negyedévre ... 5 «
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apácza-utcza 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadásáról vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Pünkösdi lelkek.

Irta Molnár János.

Az Isten ünnepei az ember szivéből isteni érzéseket váltanak ki De igazában csak a kereszténységben. És szép a karácsony. Már az egész világ tudomásul vette. Legalább is sivár lelkek sem tudnak hatása alól kibujni. Mégis, mégis! Minő kontraszt a szeretetnek a legmagasztosultabb napján megemlékezni ama rut emberi hálátlanságról, hogy »az ember fiának fejét nincs hova lehajtani!« . . .

Csudás esemény a Husvét. És megpecsételője a keresztény tannak! Tulajdonképpen történelmi fordulópont az emberiség életében De keserü tudat, hogy »fájdalom a boldogságnak egyik alkatrésze« — a Husvétnak is van Nagypénteke! . . .

És keresztény lelkem megelevenedik a Pünkösd ünnepén. Nem azért, mert a természet bontakozása ül reá. Nem azért, mert melegebb a nap. Hangosabb a lég. Vidámabb a határ. Hanem lelkem odaforr ahhoz a pünkösdi tüzhöz, amely gyujt, de el nem éget. Abban a tüzben látom a kereszténység jellegét. A mózesi csipkebokor tüze csak egy embernek a lelkét gyujtotta lángra s inditotta akarát nemzetet mentő akcióra — Isten parancsa szerint. A pünkösdi tüz az első napon ezrekben vitte végbe ugyanezt a munkát. A kereszténységé ez a tüz. Lelkeket gyujt. Akaratot nevel. S a katholicizmusé az érdem, hogy ezt a tüzet mindig élesztette. Mert a kereszténységben a katholicizmus van a tettek mezején.

Értsük meg a szót: a katholicizmus a tettek vallása. S ebből nem adhat föl semmit. Érti ezt az ellenség is, midőn a katholicizmusnak éppen akkor akarja nyakát szegni, midőn a templom a falai közé utalja azt. És c upán oda. Ha nem egy Isten lehelt volna az emberbe életet a lélekkel, nem tudott volna mozogni a test. S ha nem egy Isten adott volna életet a katholicizmusnak, nem mozogna az. A katholicizmus nem holt tömeg, hanem élet. S akkor szünnék meg katholikus jellege s ott veszitené el krisztusi vonását, mikor holt pontra jutna. S oda jutott volna, ha ama piros pünkösdi tüz át nem alakitja a lelkeket. Ez a Pünkösd volt a figyelmeztető szó, hogy necsak zárt ajtók mögött, ne télénk nyulszivekkel valljátok meg Krisztust. Menjetek ki, mert Krisztus tanitása élet. Tett. S csak ott válik kereszténységgé, ahol cselekedetekben nyilvánul meg. A piros Pünkösd nem gyülöletet hirdet, hanem hirdeti Krisztust, a megfeszittettet. Az a pünkösdi tüz nem nézi, mily piszkot emészt, örvend, hogy salakjától tisztitja meg a lelket.

Dehát a fázós gondolat, hogy a katholicizmus a tettek vallása. Micsoda tetteké? Talán fanatizmus? Talán gyülölet? Talán klerikálizmus? Hát kérem nevezzék bármiként az igazi elvek szerint való életet — katholicizmus az. Az elv nem öntetszelgés. Sem nem megalkuvás. De nem pietisztikus kéjelgés sem. Hanem életrend, amelyre épen ugy szükség van, mint a levegőre. S ahol nincsenek elvek — ott nem léteznek jellemek. Jellemek nélkül pedig nincs katholicizmus.

Állithatnak fel egyesületeket, melyek a stréberek még stréberebb érdekeit mozditják elő. Egy ideig fentarthatja magát a majdnem csak a mások gyülöletéből táplálkozó »vallás.« De az nem lett katholicizmus. Mert a katholikum egyetemességet jelent. Az emberiség egyeteme pedig nem stréber. Nem gyülölködő. Hanem »homo naturaliter Christiana« — alapjában minden ember keresztény. Ez adja a katholicizmus erejét. Látott viharokat. Maga körüt uj világokat felemelkedni. De ugyanazokat rombadőlni is látta. S erejét mindig ama pün-

„TISZÁNTÚL" TÁRCZÁJA.

A törzsfőnök

Irta: Kines István.

Talpig feketében volt, mikor az állomáson találkoztam vele. Meg sem ismerem, ha véletlen rám nem szól:

— Ne, te ne!

— Guszti! — tört ki belőlem az örömteli meglepetés — hát te is élsz még?

— Szives engedelmeddel — nyujtotta glaçé keztyüs kezét.

Szivélyesen ráztam meg, hiszen Csóthy Guszti gyerekkori játszótársam volt. Együtt jártuk az iskolákat is, csak a maturás után vesztettem őt szemem elől. Ugy eltünt a vidékünkről, akárcsak a föld nyelte volna el.

— Hát te meg mi járatban vagy? — tettem föl neki az első kérdést — látom temetésről jösz.

— Én? — rázta a fejét — nincs énnekem, kinek érdemes volna elmennem a temetésére.

— És mégis gyászolsz?

— 'Van eszembe. Azaz, ha gyászolok, akkor csak a tulajdon balsorsomat gyászolom.

— Szerencsétlen vagy?

— Nem éppen — nevetett Guszti némi keserüséggel — azt tartják, hogy az élet fejős tehén és én hasztalan próbálkozom vele: semmihogyan sem birom megfejni: nekem legalább nem adja le a tejet.

— Eszerint sokat próbáltál már? — Kérdeztem tőle részvéttel.

— Meghiszem én azt — vetette föl büszkén fejét a csinos fiatalember — voltam már jegyző, bankáros, postás. De sehol sem találom helyemet. Olyan vagyok, mint a vad madár: nem állom a kalitkát. Most házasodni próbálok, abban a járatban vagyok éppen. S ha ez sem sikerül . . .

— Nos? — biztattam, mert pillanatnyi pauzát tartott.

— Nos igenis, ha ez sem sikerül, akkor elmegyek törzsfőnöknek Afrikába.

— Eredj te bolond.

— Isten engem ugy segéljen! — vágta ki rettentő komoly ábrázattal.

Tovább már nem folytathatta, mert a kapus beszólt. Az ő vonata indult.

— Isten veled barátom — szoritotta meg meleg érzéssel kezemet.

— Sok szerencsét és tartós boldogságot — kiáltottam utána.

— Remélem, meglátogatsz egyszer? — fordult meg egy percre még az ajtóban.

— Hol? Afrikában? — próbáltam vele kötekedni.

— Ott is méltó fogadtatást rendeznék számodra. Hát csak gyere. Elvárlak.

Eltünt a perronon.

A vonat nemsokára zakatolni kezdett. Az én Guszti barátom zsebkendőjével intett és én nem birtam szabadulni attól a gondolattól, hogy az az intés annyit jelent, hogy:

— A viszontlátásra Afrikában!

Pedig a guta meg is üthetne, ha nekem akkora utat kellene megtennem, a miért egykoron viszontláthassam. Ott az oroszlánok és gorillák klasszikus hazájában, hol egy sitárban férnek el a mi földszintünk, első és második emeletünk. Brrr . . . szinte fázni kezdtem. Fogyatékosak lehettek abban a pillanatban az én földrajzi ismereteim nagyon, mert hiszen, hol legyen melege a szegény emberfiának, ha ugyan nem Afrikában.

A végén meg ábrándozni kezdtem. Ott láttam magamat egy ösztövér teve hátán s nyargaltunk a sivatag forró homokjában pusztaságról pusztaságra, mig végre egy sötét sáv nem jelentkezett a messze távolban. A sávból karcsu pálmák bontakoztak ki, a mint közeledtem. Követség is jött elém tiszta feketében, pedig frakk se volt rajtuk s alázatos hódolattal

Hiegenicus fodrászterem!

Zsigován János, uri fodrászterme

Rákóczi-ut. Gerliczy-palota. Vasut felé.

Elvállal minden néven nevezendő hajmunkàt jutányos árban. Villany vibráció, ugyszintén masszás, manikür, stb. Nagy elővigyázat a tiszta kiszolgálásra.

kösdi tüzbe vetette, amely ma árasztotta be a nagy világot.

Vannak hétköznapi lelkek. Lehetnek munkás-lelkek. Születnek világi javakba elfuladó rongy lelkek. És mind a kereszténységen kivül. De pünkösdi lelkek csak a kereszténységben születnek. Ama pünkösdi lelkek, akik nem számarány szerint hóditanak, hanem tizenketten egy egész világot.

Pünkösdi lelkeket látok a kolostorokban. Betegágyak mellett az apácákban. A budapesti sajtó hölgybizottságban. A P. Bangha beszédein megihletett debreceni hölgyekben. A nagyváradi katholikus Népszövetség tagjaiban. Ezek mind pünkösdi lelkek. Mert életet kérnek. Mert elvek szerint élnek. Vagy azok szerint élni akarnak. Nem rombolva. Hanem önmaguk tökéletesitésével másokat is fölemelve.

A cataniai dóm nemcsak fönséges épitmény, hanem szent Ágota nyugvóhelye is. De hirdeti azt is, hogy ennek a Szentnek a fátyola mentette meg Cataniát az Aetna kitörésétől. Az Aetna kitörésénél veszedelmesebb kitörések előtt álluok.

És kellenek pünkösdi lelkek, akik rávessék magukat eme kitörésekre. Pünkösdi lelkek pedig nincsenek csak a kereszténységben.

Azért mondom, hogy a katholicizmus a tettek vallása. Nem külsőség. Mindegy, hogy copfot hord vagy mandarin ruhát visel, mint a zikawei jezsuita. »Isten országa bennetek van.«

S nem szabad megijedni a modern kor őrült vadsággal terjeszkedő szellemi árjától sem. Aki tudja, hogy a Niagara egy perc alatt fél millió köbméter vizet őrült vadsággal zudit le, annak azt is tudnia kell, hogy az ember ezt az erőt is a maga szolgálatába hajtotta.

Politikai hirek.

—

Lukács László a királynál.

Lukács László miniszterelnök pénteken este Bécsbe utazott, hogy a királynak személyesen referáljon a budapesti véres tüntetésről és a politikai helyzetről.

A miniszterelnök audienciájáról a következő félhivatalos jelentést adták ki:

A miniszterelnök a kabinetiroda utján reggel értesült arról, hogy a király délelőtt tiz órakor külön kihallgatáson fogadja. Féltizkor Lukács automobilba ült és Schönbrunnba ment, a hol tiz órakor megjelent a király dolgozószobájában Az audienciáról kiadott félhivatalos jelentése szerint Lukács a folyó ügyekről és az országban legutóbb történt eseményekről tett jelentést a királynak.

Lukács László miniszterelnök ma a *Semmeringre ment* s nejével együtt ott fogja tölteni a pünkösdi ünnepeket. *Auffenberg* hadügyminiszter családostól szintén a Semmeringre megy pihenni.

—

Az ellenzéki koalició.

Az ellenzéki pártok vezérei folytatják tanácskozásaikat, hogy az ellenzéket egységessé kalapálják. Keresik az egységes alapot ugy a választójog, mint a véderőjavaslatok területén, hogy együttesen törjenek Tisza gróf elnöksége ellen. M rt az ostromnak Tisza gróf személye a központja. A tanácskozás már megérett annyira, hogy amint hire jár, pünkösd hétfőjén délután már a pártelnökök ülnek össze, hogy szövetségüket pontozatokba foglalják. Azt a hirt is beszélik, hogy az ellenzékiek, miután Tisza elnökségét el nem ismerik, őt, a megszólitásokban, pusztán képviselő urnak fogják szólitani.

*

A választójogi tervezet, amely az ellenzéki pártok tanácsa elé kerül pünkösd hétfőjén, ekként hangzik:

Szavazók maradnak életfogytiglan az összes mai szavazók.

Továbbá szavazók lesznek mindazon 24 éves, irni olvasni tudó férfiak, akik egy, vagy két éve laknak egy helyben és önálló háztartással birnak.

(Az ipari vidékeken az önálló háztartás kikötése elmaradna.)

Azon analfabéták, akik 15 korona adót fizetnek.

A szavazás titkos lesz mindenütt, hol a megyében a szavazók 70 százaléka irni és olvasni tud.

A szavazás körzetenként történne.

A választások tisztasága intézményesen biztositandó, ugy a szavazási eljárás, mint a választási biráskodás reviziója után.

*

Politikai körökben azt beszélik, hogy *Lukács* miniszterelnök jó néven veszi az ellenzéki pártok egyesülését, mert könnyebben tud a kormány is megegyezni egységes párttal mint 4—5 ellenzéki csoporttal.

—

A zentai választás.

Országos érdeklődés kisérte a zentai képviselőválasztást, hol a volt képviselőnek, Mikosevits Kanutnak közjegyzővé történt kinevezése tette szükségessé a választást. A megüresedett kerületben *Teleszky* János pénzügyminisztert léptette fel a munkapárt, ellene a Justh-párt *Fernbach* Károly volt főispánt jelölte. E kerület, a legutóbbitól eltekintve, mindig függetlenségi volt. A pénzügyminiszter nem is igen akarta vállalni a jelölést, de a bácsmegyei munkapárt ragaszkodott hozzá, mert csak igy remélt sikert elérni. De bizony igy sem sikerült. Az egész nap és egész éjjel tartott választáson 96 szótöbbséggel *Fernbach* lett megválasztva. A választás) eredményére nagy befolyása volt a budapesti véres napok forradalmi hireinek.

---

hivott meg a főnök sátorába, hol kitünő gorilla pecsenyével vártak vacsorára. A törzsfőnök persze az én kedves Csóthy Guszti barátom volt. Összeölelkeztünk és néger nyelven elkezdtünk tárgyalni egymással.

Azaz, hogy ostobaság. Legyintettem egyet. És szerencsémre engem is biztatott a portás már beszálásra. Különben még kitellett volna tőlem, hogy Gusztival kivonulok oroszlán vadászatra és akkorra kárt teszek a veszedelmes bestiákban, hogy a budapesti állatkertnek csak egy fiapéldány sem marad tavaszi szállitásra.

Igy azonban idegesen kapkodtam össze minden holmimat és nyargaltam a vonatomhoz. Mire fölszálltam, ugy kiröppent az afrikai kirándulás a fejemből, mint a gombháromszögtani gyönyörü képletek, melyeket valaha betéve tudtam.

A reális élet engem is másfelé szólitott. Hogy merre, azt nehány sor keretében alig tudnám elmondani. De mert diák korunkban azt tanultuk, hogy az élet a létért való küzdés véráztatta porondja — ez a kifejezés nekem mindig tetszett — azért hát én is kénytelen-kelletlen azon a porondon sántikáltam végig. Kaptam ugyan egy pár hátba ütést, no de azért kár volna meghuzni a vészharangot. Mégis itt állok. Inkább én gyászolok másokat, mintsem mások gyászoljanak engem.

Egyszer petroleum források után kutattunk a Kárpátokban, hanem sziklát többet találtunk mint petroleumot. Vizsgáltuk a köveket, másztuk a bércoldalakat. S egy izben kedves pajtásom akadt mászkálás közben: egy csinos alig hét esztendős leányka. Ibolyát szedett a papa névnapjára s olyan mulatságosan nézett rám a két csillogó bogár szemével, hogy egészen megszerettem.

— Kinek a leánya vagy édes gyermekem ? — kérdeztem megsimogatva fürtös barna haját.

— A főerdészé — volt a bátor válasz.

— Hogy hivnak ?

— Csóthy Arankának.

Fölkaptam a fejemet. Mintha villamos ütés ért volna a szivem táján. Az a kérdés furódott bele olyan hirtelen, hátha az én Guszti barátom a kérdéses főerdész.

— Messze laktok ? — tettem föl ujból a kérdést a kis leánynak.

— Ott lakunk az erdő szélén — mutatott az én Arankám a völgy egyik lankás domboldalára.

— Vezess el leányom a papához.

— De előbb segitsen bácsi ibolyát szedni, kötötte ki szigoru feltételét a kis jószág.

Mosolyognom kellett és belémentem az alkuba. Pár perccel később egész csokorra való virág illatozott a kis leány kezében. Hálás volt a miért segitettem neki; kezét nyujtotta, mondván:

— No most, bácsi, jöjjön; vezetem.

Megindultunk. Félóra mulva már ott állottunk a főerdészlak előtt, melyből éktelen gyermeksivaj hangzott.

— Testvéreid is vannak ?

— Vannak. Sokan vannak — mondta az én vezetőm — Pali, Mariska, Guszti . . .

Nem tudta folytatni, mert észrevettek minket a házból s mintegy kommandó szóra két ablak megtelt gyermek fejekkel.

— Hogyan! — szaladt ki számon a kérdés — ezek csak nem testvéreid mind ?

— Ők az én testvéreim — kötötte meg magát a kis leány, mintha csak attól felt volna, hogy egyetlen-egyet is elsikkasztok közülök.

Abban a pillanatban egy szakállas robasztikus alak jelent meg az ajtóban. Kalapomhoz kaptam önkénytelen, de még nem találtam meg a «jó napot» mikor a másik már hangos kacagással azon kezdte :

— Ne te ne! — Hát téged meg mi szél hordoz itt Mármarosban ?

Az uj csipke-áruházban

Nagyvárad, Kossuth-u.

Turul cipőüzlet mellett.

feltünést keltő alkalmi árak uri és női divatcikkekben, óriási választék keztyük, férfi- és női gyermek eső- és napernyők, ridikülök, zürichi csipkék, aplikációk, stórok fehérnemüek és kézimunkákban.

A Melléklettel 2

Budapesten minden csendes.

A két napig tartott utcai lázadás péntek este hirtelen véget ért. A gyárakat gyujtogató, a sortüzet álló szenvedélyek egyszerre lecsillapodtak és most már elmondhatjuk, hogy teljesen megszüntek a harcok, a főváros visszanyerte rendes képét és a dolgos, munkás kezek, amelyek tegnap még elszántan revolvert szorongattak, visszatértek a pőrölyhöz, a kalapácshoz, a tisztességes munkához.

A rendőrség még tegnapra is megtett minden szükséges intézkedést, hogy meglepetéstől ne kelljen tartania, de a katonaság még az éjjel bevonult a kaszárnyákba. A főváros nagyobb terein már szabad az ut és a szitáló esőben megnyugodott, megkönnyebbült emberek sietnek dolguk után.

Boda Dezső főkapitány tegnap reggel a következőket jelentette be a belügyminiszternek:

— A város visszanyerte rendes képét, a forgalom mindenütt a rendes; a munkások munkába állottak és tüntetésektől ma már nem kell tartani.

Ahogy hire terjedt, hogy az épitő, továbbá a vas- és fémmunkások munkába állhatnak, egy csapásra helyreállott a béke.

A két napig tartó véres küzdelmek alatt 800 ember került a rendőrség kezébe. Ezek közül hetvenhármat tartóztattak le hatóság, illetve magánosok elleni erőszak cimén. A csendőrök által előállitott 123 ember a toloncházba került. Ott fognak felettük itélkezni s kihágások miatt inditották meg ellenük az eljárást. Egész sereg ember várja még a kihallgatást, másokat ellenben kihallgatás után elengedtek.

A lázadás sebesültjei közül 42 maradt kezelés alatt a kórházakban. Ezeknek sérülései *sulyosak*. 12-őt karddal sebesitettek meg, 10 lövés folytán, 20 pedig egyéb sebesülés folytán került be a kórházba.

A legvéresebb tüntetés 23-án este nyolc óra tájban volt. Ekkor került a legtöbb sulyosan sérült ember a kórházakba. Pénteken már aránylag nagyon kevés ember sérült meg s ezeknek a sérülései sem sulyos.

A Rókus kórházban ötvenegy sebesült fekszik a kórház két sebészeti osztályán. Ezek közül még tegnap meghalt Rosta Gyula 13 éves utcaseprő. Ezenkivül még két nagyon sulyos sebesültje van a csütörtöki munkásforadalomnak: Konfino András 21 éves kovácssegéd és Ignác Vilmos 18 éves lakatossegéd.

A munkászendülés halottai a Szvetenay-utcai boncolóintézet hideg márványasztalán kiteritve fekszenek. Egymás mellett, sorjában hevernek mozdulatlanul, elkékült ajkakkal, körülöttük pedig sürögnek forognak a fehérköpönyeges orvosok, kezeikben az éles boncolókéssel.

Tegnap délelőtt kilenc órakor kezdték meg a szerencsétlen áldozatok boncolását.

Künn a boncolóterem ajtaja előtt pedig gyászruhás asszonyok és gyermekek állnak, kisirt szemekkel: az áldozatok hozzátartozói.

— Gusztí! — tört ki belőlem a szó — te vagy?

Tiz esztendeje nem láttam. S hozzá ilyen szőrös ábrázattal, dehogy ismertem volna rá.

— Szervusz barátom — borult Csóthy mindjárt a nyakamba — de mondd már egyszer, minek köszönhetem ezt a ritka szerencsét?

— A kis lányod hozott ide — feleltem én miközben kibontakoztunk egymás karjaiból — és különben is én csak kedves kötelességet teljesitek. Nem hivtál meg annak idején, mikor törzsfőnöknek készültél Afrikába? Ugy látszik, mégsem tartottad be adott szavadat.

— Nem-e? — kacagott föl szivből Csóthy Guszti — odanézz az ablakba. Azok mind az én gyermekeim. Tizenegyen vannak éppen. Háromszor születtek ikreim. És mond csak, kedves barátom, nem vagyok én valóságos törzsfőnök? Nem szolgálok én igy kétszeresen ennek a szegény magyar hazának.

Rám nézett. Szemében bensőséges szeretet, büszke öröm ragyogott. Nem tehettem egyebet, minthogy megragadtam kezét, melegen szoritottam meg, mondván:

— Gratulálok, Guszti, igaz szivből gratulálok neked.

Jaj, jaj, Bokányi!

A budapesti véres szociálista tüntetések után egy ujságiró bement a Rókus-kórházba és meglátogatta a sebesülteket.

Csupa munkásember, munkásasszony volt. Egyszerü, dolgos emberek, családapák és családanyák, akik két kezük munkájával tartják fenn magukat és családjukat, a kiket azonban erre a napra Justh Gyula szövetségesei: Bokányi, Garbai, meg Kunfi-Kohn kivezényeltek az utcára.

Csak ők jutottak a kórházba, a boldogtalan proletárok. A vezérek, Garami, Kunfi, a képviselőház folyosójának bársonypamlagján heverésztek, mig künn vér folyt. Biztos helyről gyönyörködtek munkájuk eredményében s fogadták Justhék gratulációit. A »hecc« után hazamentek uri kényelmes otthonukba, a kiket pedig ők parancsoltak az utcára, azok közül száz és száz családapa, családanya kórházban fetrengett, vagy a rendőrségen volt lezárva. És száz és száz család hiába várta haza kenyérkeresőjét, hiába várta a vacsorát .... De Bokányi, Kunfi, Garbai jóizüen megvacsoráltak a jól végzett munka után.

Az ujságiró leirta a látottakat és hallottakat. Nem valamelyik klerikális lapban; nem. A *Pesti Hirlapban*. Az általános titkosért, meg az elvtársakért lelkesedő Lipótváros most a saját lapjában olvashatja, milyen volt az »általános titkos« követelésének első felvonása.

Vonagló, deliriumban hörgő ember az első, a kit a riporter meglát. Egyre ezt hajtogatja, mig a golyót keresik fejében.

— Jaj, Jaj, Bokányi!

(Bokányi ur már akkor bizonyára kényelmes otthonában pihent s egyáltalán nem törődött vele, hogy egy áldozata az ő nevét nyögi kinjaiban.)

Odább egy gyermek sir, az ápoló apáca alig tudja lecsendesiteni. Haza akar menni — hiszen az iskolából haza felé indult, mikor a Justhék, Bokányiék által kivezényelt tömeg a falnak szoritotta s bezuzta kis fejecskéjét. Mikor fog szegény hazamenni? S eljut-e haza egyáltalán?

(Ki törődik vele a kolomposok közül? Azok most azt számlálják, hány villamos kocsit gyujtott fel az őrjöngő tömeg? Igy hatásosabb a nap befejezése.)

Egy intelligens munkás megkérdezte az ujságirót:

— Ugy-e megérdemelném én és azok a szerencsétlenek itt, hogy a szocialista pártból meglátogasson valaki, ha már a bőrünket a puskacső elé visszük értük?

Ebben van az igazság — és ebben van a felelet arra a kérdésre is, ki a felelős ezért a rettentő vérontásért? Ezrek és tizezrek vitték bőrüket a puskacső elé, de nem a maguk jószántából. Ne okolja senki a népet, mely jóra és rosszra egyaránt kapható. Azok a felelősek mindenért, a kik ezeket a boldogtalanokat a puskacső elé, a fogházba, a kórházba és a temetőbe üzték, de maguk hátul vezérkedtek s előre számolgatták, hány halott és hány sebesült ad kellő megdöbbentő sulyt az ő hatalmi ambiciójuknak?

„Mérik a püspök földjét,"

vagy:

Hogyan lehet szenzációt gyártani semmiből?

Az »Uj Nagyvárad«-ban nemrég szenzációs cikk jelent meg arról, hogy a görög katholikus püspökség ingatlanainak fölmérésével foglalkozó kataszteri mérnökök állitólag milyen szánandó rossz elszállásolásban részesülnek. Mikor ez a szenzáció megjelent, sokan elhitték, meg nem gondolván, hogy volt már efféle szenzációja az Uj Nagyváradnak, például az a kitünő értesülése, hogy májusban mozgósitás lesz Magyarországon ... Nos, hát a mostani szenzáció is épp ilyen alapos volt, mint az alábbi levél mutatja:

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Kérem a következő sorok közlésére:

Az «Uj Nagyvárad» 15. számában «Mérik a püspök földjét» főcim alatt «Mérnökök életveszedelemben» szenzációt hajhászó hangzatos alcimmel egy cikk jelent meg, rémesen festve Bondoraszó község kataszteri felmérését, s már nem nagy fantázia kell hozzá, hogy a viszonyokkal nem ismerős és szörnyülködő olvasóközönség egy uj 1785. vagy 1848. borzalmak küszöbét sejtse, bár igaz, hogy a költészettanban említés van a «licentia poetica»-ról, amely viszont «hyperbole»-ba csaphat át, de rosszakaratulag elferditeni a dolgok állását merő s minden alapot nélkülöző valótlanságokkal még sem szabad.

Azt mondja az iró úr, hogy a nagy erdőségek miatt türhetetlen a nyomoruság; erre azt kell megjegyeznem, hogy éppen az erdőségek miatt a püspökségnél, mint nagy erdei üzemnél minden szegény embernek állandó kenyere van s a fenyők ültetése, erdők felujitása, tüzi s más müfák kitermelése, feldolgozása és szállitása folytán a napszámoskodni kénytelen emberek télen-nyáron jobb fizetést kapnak, mint a napidijas pennaforgatók.

A legujabb tavaszi czipő ujdonságok MOSKOVITS Bémerféri fióküzletében. Szabott gyári egységárak. Telefon 687 Telefon 687.

Azt mondja az iró, hogy tisztességes szállást kell adni a mérnököknek, de még ólat sem lehet kapni Bondoraszón. Erre az a megjegyzésem, hogy éppen nálunk olyan lakásviszonyok vannak, hogy nemcsak hogy lakás van elég, de sőt az itteni két kereskedő versenyzett azon, hogy kinél legyenek elszállásolva a mérnökök kellőleg butorozott szobákban; s bizonyára el vannak szállasolva; ha nem jobban, legalább is ugy, mint más hasonló községekben.

Midőn megérkezett községünkbe a családos mérnök, kinek lakása még teljesen rendbe nem volt, készséggel és kötelességszerüen ajánlottam fel kellően butorozott külön szobánkat mig a részére kijelölt lakásba berendezkednek, amit azonban nem fogadtak el és bizonyára nem azért, mert «hajléktalanul tengődtek» volna.

Nem felel meg a valóságnak a közlemény azon része sem, hogy a mérnököknek 10—20 kilometert kell vándorolniok, mig lakásukra érnek, mert lakásaiktól a felmérés legszélsőbb pontjáig maximum 7 kilométer a távolság s erre a célra, hogy gyalogolni ne legyenek kénytelenek, 3 hátas ló áll nyereggel rendelkezésükre.

Ellenséges gyülölködésről, a mérnökök ellen irányuló merényletekről, nyilt fenyegetések, munka megakadályozásáról, a mérnökök veszedelmes helyzetéről szóló közlemény pedig légből kapott rosszakaratu koholmány; s e tekintetben a működő mérnökök részéről panasz vagy jelentés sem a felettes hatóságnak, sem a községi előljáróságnak, sem az itteni csendőrségnek nem tétetett.

Végül még csak azt jegyzem meg, hogy a püspökség földjének felméréséhez a mérnökök csak f. évi junius 15-én fognak kirendeltetni, ezidőszerint a község belsősége és gazdasági része áll a felmérés kezdetén.

Bondoraszó, 1912. május 24-én.

Kiváló tisztelettel
Drágos Sándor
körjegyző.

Titokzatos hulla
a gégényi határban.

Tegnap reggel a gégényi határban a Körös tulsó oldalán egy feloszlásnak indult hullát találtak az emberek. A leletről jelentést tettek a csendőrségnek és a kisbáródi jegyzőnek. A hatóság emberei nyomban kiszállottak a helyszinre és felvették a jegyzőkönyvet. A hulla kivoltát nem lehetett megállapitani. Annyit azonban konstatáltak, hogy büntényről nem lehet szó és a hullát felsőbb helyről sodorta le a Körös.

Hummel Ödön kisbáródi körjegyző, nehogy az állatok szétmarcangolják a hullát, elrendelte, hogy vigyék be *Gégenybe*. Mikor az elüljáróságí tagok a községben embereket kerestek, akik a hullát átszállitsák a vizen és a gégényi halottas házba vigyék, egyszerre talpon volt az egész köz ég.

Izgatottan tárgyalták a dolgot és hallani sem akartak róla, hogy a hullát a községbe szállitsák. Sőt határozottan kijelentették, hogy ha megmerik kisérelni a hulla bevitelét, vasvillákkal és kaszákkal fogják azt megakadályozni.

— Nem engedjük, hogy veszedelem jöjjön a községre!

— El veri a jég a határt! — kiabálták össze-vissza az emberek a jegyzőnek. Végre is a jegyző nehogy elmérgesitse a dolgot, telefonon tett jelentést az esetről a főszolgabiróságnak.

Bérczy Imre főszolgabiró négy csendőrt küldött ki Gégénybe, hogy a hullaszállitó embereknek védelmére legyenek.

A csendőrök megérkezte korántsem csillapitotta le a kedélyeket. Nagy rábeszélés és óráig tartó felvilágositás után végre engedett a lakosság és a hullát átszállitották a Körösön Gégénybe a hullaházba.

Az esetnek hire futamodott az egész környéken és sokan siettek a hullát megnézni. Tegnap este *Csarnóházáról* is többen jöttek le Gégényre. A csarnóházaiak közül néhányan felismerték a hullában *Popuca* Anuc volt csarnóházai pásztort. A pásztor még április 1-én eltünt Csarnóházáról és csak később tudták megállapitani, hogy véletlenül a Körösbe esett.

Az élesdi főszolgabiró tegnap elrendelte, hogy a pásztor szülei menjenek át Gégénybe és állapitsák meg, hogy tényleg az ő gyermekük hulláját tette-e ki a folyó? A szülők ma fognak Gégénybe menni a hulla megtekintésére. Mig a temetés meg nem lesz, addig állandóan őrzik a hullát.

Mozgósitási hirek.

Alig pár hete annak, hogy bejárta a hir nemcsak Nagyváradot, hanem az egész országot, hogy mozgósitás lesz. Behivják a póttartalékosokat.

Most, a legnagyobb mezei munka idején hivják be a családfentartókat.

Váratlanul ér most is mindenkit, mint pár évvel ezelőtt. Akkor is egyideig csak suttogtak mindenütt arról, hogy mozgósitás lesz. Nagyon sokan kételkedtek akkor ebben.

Nos és a suttogóknak igazuk volt volt! Meglepetésszerüen kapták meg a behivókat, mely arra utasitotta a póttartalékosokat, hogy 48 órán belül jelentkezzenek a tartózkodási helyük szerint illetékes hadkiegészitő parancsnokságnál.

A községekbe mihelyt megérkezett a behivó, azonnal kézbesitették. Nagyon sokakat a mezőn, munkaközben ért a hir. Ott hagyták, készületlenül családjukat, hogy a parancsnak eleget tehessenek. Szó nélkül vonultak be és öltöztek föl a kényelmes otthoni ruhából a teszes katonai egyenruhába.

Pár nap mulva már vitték is őket. Mentek Boszniába! De és hála Istennek, mindannyian visszaérkeztek, hiány nélkül.

Es milyen örömmel fogadták akkor a hazaérkező családapát, aki télen, amikor szünetelt a mezei munka, pipafüst mellett mesélte az otthon maradottaknak, hogy hol jártak ők, milyen messzire s hogy milyen veszélyben voltak. Valósággal elrémitették őket.

Egyes intézkedések arra vallanak, hogy mozgósitás előtt állunk.

A legelső intézkedés, amelyről mozgósitásra gondoltak, az volt, hogy a hadkiegészitő parancsnokságok bizalmas uton megkérték a vármegyei alispánokat, hogy bizalmas uton kérdezzék meg a polgári orvosokat, hogy mozgósitás esetén hajlandók-e tábori orvosoknak menni?

Na hát ez lehetett még alkalmi kérdés is egy esetleg beállható mozgósitás esetére.

Alig pár napja azonban már járási főszolgabirósgokhoz és a jegyzőkhöz is ment bizalmas utasitás, a »közelben történő« mozgósitás esetére. Ezt már alig lehet másra magyarázni, minthogy baj van.

Hir szerint már a behivó jegyek is készen vannak, kiállitva, csak kézbesitésre várnak.

Vajjon most hova, merre fogják vinni őket?

Pünkösd.

Bérmálás a székesegyházban.

Jövel Szentlélek Uristen! Jövel fölséges Pünkösd, a világosság ünnepe! Összegyülekezének az apostolok, Jézus leghivebb tanitványai Jeruzsálemben, abban a házban, ahol az utolsó vacsorát töltötték Mestereikkel s várták a vigasztaló Szentlelket. Egyszer csak tüzes nyelvek alakjában leszállott a Szentlélek az elzárkózott apostolokra és lőn világosság. Megerősitette őket a hitben és bátran szembeszállva minden elemmel, elindultak hirdetni az Üdvözitő tanitását. — Az apostolok munkája fényesen megteremtette gyümölcsét. Krisztus országa egyre nagyobb, hatalmasabb lett. Méltán tölti el tehát e napon örőm a szíveket, mikor felhangzik milliók ajkán a templomok boltivei alatt: Jövel Szentlélek Uristen!

*

Pünkösd ünnepe alkalmából az összes templomokban nagy egyházi pompával mennek végbe az isteni tiszteletek.

A székesegyházban bérmálás lesz.

Reggel 8 órakor gróf *Széchényi* Miklós, v. b. t. t., megyéspüspök szent misét és szent beszédet mond, amely után a jelentkezetteknek feladja a bérmálás szentségét. Mivel mintegy 1500 bérmálandó jelentkezett részint Nagyváradról, részint a közvetlen szomszédos községekből, a megyéspüspökön kivül dr *Lányi* József tinnini püspök is bérmálni fog.

Ünnep első napján a plébánia templomokban nem lesznek ünnepélyes istentiszteletek a bérmálás miatt.

A várad-olaszii plebánia templomban ünnep másodnapján az ünnepélyes szent misét és a szent beszédet *Imrik* S. Zoltán plebános tartja.

A Szent László-templomban Pünkösd másodnapján délelőtt 9 órakor dr *Vucskics* Gyula tb. kanonok tartja az ünnepélyes szentmisét, a beszédet pedig *Ambrus* Tibor káplán tartja.

A váradvelencei plebánia templomban Pünkösd másodnapján az ünnepélyes szentmisét és szentbeszédet *Halász* Gyula plébános tartja.

A *májusi ájtatosságon* ma, Pünkösd vasárnapján az olaszii plébánia templomban *Brém* Lőrinc pápai tb. káplán, püspöki titkár, a Szent László templomban pedig dr *Mazurek* Gyula püspöki szertartó tartják a szentbeszédeket.

*

A rendőrségi sajtóiroda tegnapi jelentése alapján a bérkocsitarifa a bérmálásra vonatkozólag, tévesen közöltetett, amit a következőkben helyesbitünk: Olasziból a székesegyházba vagy vissza, várakozás nélkül, egy fogatu bérkocsi dija 1 korona; kétfogatuaké 2 korona; Ujváros és a többi város részekből oda vagy

IZLÉSES costüm, blous, alj, pongyola, gyermek és leányka ruhakülönlegességek legolcsóbban
Hevesi Párisi divatáruházában Zöldfa-u. szerezhetők be.
Fehér cégtábla. — Moskovits cipőáruházzal szemben — Sárga kirakatok.

A mellékletek a

vissza várakozás nélkül egy fogatuaknál 1 korona 20 fillér; a két fogatuaknál 2 korona 40 fillér. A várakozási idő óránként egyfogatuaknál 1 korona 40 fillér; két fogatuaknál 2 korona 40 fillér.

UJDONSÁGOK.

* **Ünnepi számunk.** Pünkösd magasztos ünnepe alkalmával a rendesnél jóval nagyobb terjedelemmel, külön ünnepi melléklettel jelenik meg lapunk. Mai számunk főbb közleményei a következők:

A fölapon:

Vezércikk: Pünkösdi lelkek. Irta *Molnár* János.

Tárca: A törzsiőnök. Irta *Kincs* István.

Levél a Püspöktürdőkől. Irta *Idem.*

A mellékleten:

Jelentés a nagyváradi ásatásokról. Irta *Gyalokay* Jenő.

Háboru előtt. (vers.) Irta *Fatronius.*

Találkozás. Irta *Mányiné Prigl* Olga.

A reklám esathétikája és jogtana. Irta dr *Oláh* Béla.

Őszi ének. (vers. Irta *Branyiczky* Dezső.

A biró meg a husdoktor. Irta *Simon* Andor.

Sátor alatt. (vers.) *Gregior.*

A hegyoldalon. Irta *Balássy* Ernő.

Rám hajol az éjjel. (vers.) Irta *Erdélyi* Lajos.

Pünkösdi gondolatok. Irta *H. A.*

Uram, megtaláltalak. Irta *Boér* Margit.

*

Lapunk legközelebbi száma a pünkösdi ünnepek miatt szerdán reggel jelenik meg.

* **Eucharistikus értekezlet Nagyváradon.** A nagyváradi egyházmegye papjai számára *junius 4-én eucharistikus értekezlet lesz*, melyre a püspök legutóbbi körlevelében lelkes szavakban hivta fel egyházmegyéje papságát. Az értekezlet idején rendezi *munkakiállitását* a helybeli *Oltáregyesület* s igy az értekezleten résztvevő papoknak alkalmuk lesz annak megtekintésére.

A programm a következő:

Délelőtt 9 órakor a *Székesegyházban* szentmise a legm. Oltáriszentség kitétele mellett; utána a püspöki székház disztermében d. e. 10 órakor kezdődik az értekezlet a következő sorrenddel:

1. Megnyitó. Tartja gróf *Széchényi* Miklós v. b. t. t., megyés püspök ur Őnagyméltósága.
2. Az eucharistia társulat. Előadja dr *Hanauer* István, a társulat országos igazgatója.
3. Az oltári szentség és a hitélet. Előadás, tartja *Grécz* Béla, prépost kanonok.
4. A gyermekek első áldozásáról értekezik dr *Lindenberger* János gyulai esperes plebános
5. Az egyházi zene és a pspság. Előadás, tartja *Járosy* Dezső, okl. zeneakadémiai tanár, az O. M. C. E. igazgatója.

Az előadásokat eszmecsere követi.

D. u. 3 órakor a nagyváradi *Oltáregyesület munkakiallitásának* megtekintése a Szt László fimenedékházban. (Szaniszló-utca 24. sz.)

D. u. fél 7 órakor a *várad olaszii plebánia-templomban* egynegyed órai szentségimádás, szentbeszéd, Jézus szive litániája, áldás.

A kik éjjeli szállást óhajtanak, erre vonatkozó szándékukat az egyházmegyei igazgatónál (dr *Lestyán* Endre lelkiigazgatónál) május hó 25-ikéig jelezni szíveskedjenek.

* A **város nagykölcsöne.** *Rimler* Károly polgármester, mint emlitettük, legutóbbi budapesti tartózkodása alatt egyik fővárosi pénzintézettől ajánlatot kapott 4 millió korona annuitásos kölcsönre, amely szerint a jelenlegi pénzügyi viszonyok között, dacára az óriási árfolyamkülönbözetnek, türhető feltételek mellett hajlandó a kölcsönt nyujtani. A kölcsön ügyében a polgármester szerdán, május 29-én délután 4 órára ülésre hivta össze Nagyvárad város pénzügyi szakbizottságát.

* **Batthyány Tivadar gróf meggyógyult.** *Batthyány* Tivadar grót, a Justh párt alelnöke, betegségéből felépült. Orvosa tanácsára egyelőre még a szobát kénytelen őrizni a rossz időjárásra való tekintettel, az ünnepek után azonban mindenesetre elhagyhatja szobáját és akkor a képviselőház ülésein is részt fog venni.

* **A Tiszántul menetrendje.** A nyári vasuti menetrend, mint mindig, most is meghozta a maga változásait. Sok vonat vagy később, vagy korábban indul és érkezik, mint eddig, itt-ott uj vonatok állittattak be vagy megszüntek. Lapunk állandóan kiváló gondot forditott arra, hogy a menetrendnek Biharmegyét érdeklő részét mindenkor pontosan közölje. Most is a nyári menetrend megjelenése alkalmával a Tiszántul menetrendjén a közbejött változásokat pontosan keresztülvezettük s a kiigazitott menetrendet lapunk mai számában közöljük.

* **Helyettesités.** A vármegyei árvaszéknél megüresedett ülnöki állásra tegnap helyettesitette *Miskolczy* Ferenc dr főispán *Beliczay* Elek vármegyei aljegyzőt. Az igy megüresedő helyre pedig *Kránczly* Kálmán fogalmazót helyettesitette a főispán. A most helyettesitett tisztviselők minden bizonnyal meg fognak maradni mostani helyükön a választás után is. Beliczay Elek és Kránczly Kálmán már csaknem egy évtized óta vannak a vármegyén és ez alatt a tisztviselői karnak legtevékenyebb tagjai voltak.

* **Uj pénzügyigazgató.** A hivatalos lap mai száma közli: Ő felsége *Major* Lajos királyi tanácsosi cimmel és a VI. fizetési osztály jellegével felruházott pénzügyi tanácsost a VI. fizetési osztályba pénzügyigazgatóvá kinevezte. Major Lajos két évvel ezelőtt Nagyváradon volt pénzügyigazgató-helyettes s a pénzügy igazgatás terén kiváló tevékenységet fejtett ki.

* **Az Osztrák-Magyar Bank kormánybiztos-helyettese.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király *Teleszky* János pénzügyminisztert az Osztrák Magyar Banknál viselt kormánybiztos-helyettesi állása alól felmenti és helyébe ifj. dr báró *Korányi* Frigyes pénzügyminiszteri osztálytaeácsost nevezi ki.

* **Popovics Sándor főrendiházi tag.** A király, mint a hivatalos lap jelenti, *Popovics* Sándort, az Osztrák-Magyar Bank kormányzóját a főrendiház tagjává élethossziglan kinevezte.

* **Kinevezés.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy a m. kir. pénzügyminiszter dr *Kánya* Sándor nagyváradi pénzügyi fogalmazót a IX. fizetési osztályba pénzügyi segédtitkárrá nevezte ki.

* **A révi Zichy-barlang.** Biharmegye annyi remek vidéke és természeti szépsége kinálkozik, hogy a kirándulók és üdülni vágyók ne a messze idegent keressék fel, hanem itt a közelben, a bihari hegyekben töltsék el szabad idejüket s szerezzenek maguknak kellemes és tanulságos szórakozást. Egyik ilyen pompás üdülő és kiránduló hely a Sebes-Körös révi sziklaszorosában levő *Zicky-barlang*. Ez a vidék teljesen por- és szunyogmentes s a vonat a barlang előtt áll meg. A regényes fekvésü cseppkőbarang, a legujabban flourescin nevü festőanyaggal sikerrel teljesitett kutatások nyomán 6—7 km. kiterjedésben huzódik Révtizfalu felé s igy ha a már feltárt másfél kilométernyi részen felüli barlang egészen fel lesz tárva, ez a barlang látványosság tekintetében felülmulja az egész monarchia eddig ismert barlangjait. A barlang környéke jó és érdekes turista utakkal és kilátókkal van ellátva. A közönség kényelmére modern 10 szobás szálló és ujonnan berendezett vendéglő van az uradalom ellenőrzése alatt, a melyet *Dolgos* Ignác régi jónevü vendéglős vezet. Ezenkivül közös fürdő, tekepálya, könyvtár, telefon, továbbá olcsó penzió áll a vendégek rendelkezésére. A vendéglős különben bővebb felvilágositással szolgál levélbeli tudakozódásra is.

* **Névváltoztatás.** A belügyminiszter megengedte *Herschkovits* Mór nagyváradi felső kereskedelmi iskolai tanulónak, hogy vezetéknevét *Havas*-ra változtassa át.

* **Tolvajok a piacon.** *Zsejki* Lajosné feljelentést tett a rendőrségen, hogy folyó hó 24-én a Szent László-téren vásárlás közben ismeretlen tettes 8 korona pénzt, egy pár világos kék köves függőt tartalmazó pénztárcáját ellopta. A rendőrség a tolvajokat *Goldberger* József és Bernát közismert fiatalkoruak személyében elfogta. Ellenük a bünvádi eljárást meginditotta. Kihallgatásuk során még több kisebb összegü piaci lopás elkövetését ismerték be, de a károsultakat megnevezni nem tudják.

* **Árlejtés a városnál.** A nagyvárad városi villamosmünek szükséges kábelek, kábelszerelvények, árammérőórák, transformátorok szállitására, továbbá kábellefektetési munkálatok biztositására tegnap tartották meg az árlejtést a városházán. Igen sok ajánlattevő volt. Ajánlatokat adtak be: Bodnár és társa (Budapest), Blau és Lukács, Lorsi Henrik, Pintér Sándor, Komlós és Kertész, Romer és Szivós, Felton és Gilome, Kábelgyár (Pozsony), Engel Károly, Danubius gépgyár kábelekre, kábelszerelvényekre és árammérőkre; — Schuckert müvek, Egyesült villamossági r.-t., Ganz és társa, Engel Károly kábelekre, kábelszerelvényekre, árammérőkre és transformatorokra. — A kábel lefektetés munkákra három helybeli ajánlat érkezett be. Es pedig Csontos Lajos kővel burkolt utcákon: 1 es kábel folyó méterét 3·20 koronáért, 2 ost 4·20 koronáért, 3-ast 5·20 kor., 4-est 6·20 kor., 5 öst 7·20 koronáért; asfalt burkolat alá: 1-es kábelt 5 K, 2-ost 6 K, 3-ast 7 K, 4-est 7·86 K, 5-ost 8·10

KLEIN GÉZA
ÉPÜLET- ÉS BUTOR-ASZTALOS
NAGYVÁRAD, KOSSUTH-U. 16. SZÁM.
Elvállal minden e szakmába vágó munkát, u. m.: *szoba-* és *konyha berendezéseket,* ugyszintén **speciálista modern üzlet-** és **portál** berendezésekben.
Jutányos árak. Költségvetés és rajz dijtalan. Levelekre válaszolok. Meghivásra házhoz jövök.

koronáért vállal. — Engel és Balázs cég: kövezet alá 1-es kábel 2·60 K, 2 ős 3 K, 3-as és többes 3·60 koronáért; asztalt járda alatt folyó métere 8·06 K, aszfalt uttest alatt 11·50 koronáért. — Rosenfeld S. cég kövezetlen uton 2·80—4·90 koronáig; Köröskőburkolatnál 3·70—4·40 koronáig; aszfaltjárdán 7—8·60 koronáig; aszfalt uttestnél 10·30—11·40 koronáért hajlandó a kábel folyómeterét lefektetni.

* **Gyermekek a vasut kerekei alatt.** Tegnap délután borzalmas dolog történt *Brátkán*. Az iparvasut sinjein két gyermek játszadozott. Az egyik gyermek Mihelka Anna és a másik Mihelka Margit volt. A két testvér játék közben nem vette észre a vonat közeledtét s nyugodtan játszottak tovább akkor is mikor a vonat csak pár méterre volt. A vonatvezető sem vette észre a gyermekeket és igy e gép mindkét gyermeket elütötte. Az egyik a négy éves Margit kibukott a sinek közül és igy komolyabb baja nem történt. A másik gyermek szerencsétlenül járt. A kocsik összezuzták a lábat. A két gyermeket beszállitották a gyermekkórházba, ahol Anna délután belehalt sebeibe.

* **Gyorsiróverseny Nagyváradon.** Ma, pünkösd vasárnapján d. e. 9 órakor tartja meg a nagyváradi gyorsiró egyesület szokásos versenyéta közs. polg. fiuiskolában. E verseny azonban magasan kiemelkedik az eddigi versenyek közül. A dijak oly gyönyörüek, hogy vidéki versenyeken alig találkoztunk még ilyenekkel. A fokozatok lehetővé teszik ugy a kezdőknek, mint a haladóknak a részvételt. I. fok percenként 180 szótag; II. percenként 150; III. percenként 120; IV. percenként 100 szótag. Minden versenyző tartozik a nevezési dij cimén 20 fillért fizetni. Ezért az egyesület adja a lebélyegzett papirt. A versenyen az egyesület vezetősége is jelen lesz.

* **Orvtámadás a Rákóczi-uton.** Idegrázó jelenetnek voltak szemtanui tegnap este a Rákóczi-uton járó-kelők. Egy közismert, tekintélyes nagyváradi iparost megtámadott és véresre vert egy elbocsájtott alkalmazottja. *Topsál* Vilmos mázoló iparos tegnap este 7 órakor a Rákóczi uton sétált. Az irgalmasrend rendháza előtt Topsált orvul megtámadta Udvarhelyi István 30 éves facér mázoló és egy doronggal háromszor fejbeütötte ugy, hogy Topsál rögtön összeesett. Bevitték őt a biharmegyei közkórházba. Itt Domján Lajos inspekciós orvos megállapitotta, hogy Topsál koponyatörést szenvedett. A merénylőt Garai Károly, a pénzügyigazgatóság előtt állomásozó 44-es számu rendőr bekisérte a rendőrségre. Rögtön bezárták. A sulyosan sérült Topsál Vilmost a közkórházban Schlögl Fiala Adolf ügyeletes rendőrtisztviselő hallgatta ki, akinek előadta, hogy Udvarhelyi akit ő két héttel ezelőt elbocsájtott, tőle bizonyitványt kért s miután ő ezt megtagadta, valószinüleg azért állt bosszut.

* **Tolvaj cselédleány.** *Soltész* Zoltán megyei tisztviselő feljelentést tett a rendőrségen, hogy a nála szolgáló *Hajner* Erzsébet 13 éves száldobágyi születésü cselédleány 200 korona értékü vásznat és csipkét ellopott. A rendőrség megindította a nyomozást, aminek során kiderült, hogy Hajner Erzsi az ellopott vásznat és csipkéket haza vitte szüleihez Száldobágyra. Itt azokat a kiküldött detektivek meg is találták. Hajner Erzsébetet a rendőrség átadja a gyermekbiróságnak.

* **Athelyezés.** A nagyváradi kir. főügyész *Bondray* László kir. főügyészségi irodatisztet a nagyváradi kir. ügyészséghez, viszont pedig *Kotsó* Emil ügyészségi irnokot a nagyváradi kir. főügyészséghez kölcsönösen áthelyezte.

* **Ellopott ezüst óra.** *Szepesi* József földmunkás panaszt tett a rendőrségen, hogy kettős fedelü ezüst óráját s láncát 70 korona értékben, az éj folyamán *Röff* József munkástársa tőle ellopta, Röff a lopást akkor követte el, midőn ittas állapotban vele egy egyfogatu bérkocsiban haza ment egy korcsmából. *Röff* Józsefet, ki a lopás elkövetését beismerte, a rendőrség lezáratta s a bünvádi eljárást ellene folyamatba tette.

* **A Félixfürdő vendégei.** Dacára, hogy a főszezon még nem következett be, a Félix fürdő már is igen népes, nagyszámu előkelő állandó fürdővendég foglalta el az ujonnan nagy kényelemmel berendezett vendégszobákat. A fürdő pompás gyógyvize, gondozott parkja és pormentes, üditő levegőjü erdősége nemcsak kellemes szórakozást, de ritka kényelmet is nyujt a fürdőzőknek. Ezenkivül Komzsik Alajos fürdőbérlő kiváló gondot fordit arra, hogy a kitünő vendéglő a legkényesebb igényeket is kielégitse. A jelenleg ott időző állandó fürdővendégek névsora a következő:

Török István és neje nyug. tanár Kolozsvár, Markovits Antal földbirtokos Inánd, Orbán Ignác tisztviselő Maroshévviz, Máler Veronka és kisérője földbirtokos Elek, dr Fabik Elek orvos Nagybajom, Tornay Miklós és neje erdész Nyárló, Harrégi Róza posta és táv. kezelő Gyulavári, Farkas Sámuelné keresk. Havasujfalu, dr Szilágyi Ferenc és neje ügyvéd Debrecen, Rucska Lajos gazdatiszt Kolozsvár, Poynár János nyug. állami tisztviselő Nagyvárad, özv. Nagy Ferencné földbirtokos Nagybajom, Csernyus Mihály és neje szállodás B-Topolya, Herdluska Béla akad. tanár és neje Debrecen, Valler Ferenc József banktisztviselő Kolozsvár, Kovács József intéző Nagybáród, özv. Dusek Kálmánné Szeged, özv. Gulyás Béláné Szeged, Jeney Albert és neje magánzó Debreczen Khón Albert kereskedő Ungvár, Szabó József és neje hiv. Arad, Herdluska Jenő tanár Debreczen, özv. Debreczeni Imréné és kisérője földbirt. Turkeve, Szabó Imréné magánzó Bpest, Kremer Bonifácz plebános Körösbánya, dr. Kovács S. Sándorné felső keresk. isk. tanár neje Nagyvárad, Jurcsek Béla jószágfelügyelő Nagykároly, Simay Antal földbirt. H.-Nánás, dr. Akoncz János kir. itélő táblai biró Kolozsvár, Czeglédy Akos ny. k. ellenőr Kolozsvár, Horváth György földbirt. és neje Debreczen, Neiczieglemsky Miksa ezredes és neje Kolozsvár, Félegyházy Jánosné keresk. Debreczen, Pesti Béla és neje magánzó Nagyvárad.

* **Automobilba fogott ökrök.** Tegnap délelőtt kellemetlen kalandja volt a megyei gazdasági felügyelőnek, aki most tartja ellenőrző körutját a vármegyében. A gazdasági felügyelő ugyanis a magyarcsékei, tasádfői és drágcsékei államilag vett apaállatok felülvizsgálása vége t ment ki a magyarcsékei járásba. A felügyelő, hogy gyorsan végezze munkáját, automobilon indult el Nagyváradról. Tasádfőig szakadó esőben bár, de akadálytalanul robogott el az automobil. *Tasádfő* és *Drágcséke* között az eső annyira átáztatta a talajt, hogy az automobil egyszerre felmondta a szolgálatot. Szakadó esőben a legrosszabb helyen agyig sülyedtek a kerekek a talajba. Egy ideig prüszkölt, dudált a gép, de menni nem ment. Végre is megunták az inditási kisérletezést és szépen kiszállottak a büszke autóból. Térdig sárosan, bőrig ázva bejutott a soffőr és a felügyelő *Drágcsékére*, ahol 12 paraszt gazdát szedtek összes. Pár perc mulva 24 jámbor ökör indult utnak a gép felé. Ott bambán és bizonyos fölénnyel végig nézték az elakadt gépet aztán nagy ügygyel-bajjal igába hajtották nyakukat és vonszolni kezdték a gépet. Es a gép nem mozdult. Ütötték verték az ökröket, de a gép, mintha odaláncolták volna, egy centimétert nem mozdult. Végre az ökrök is ott hagyták az autót és két kis biró ment ki Drágcsekéről és bundába bujva nagy bottal felfegyverkezve őrizet alá vették a gépet. A falubói természetesen tömegesen vándoroltak ki az emberek bámulni a gépet. A felügyelő és a soffőr vonaton jöttek vissza Nagyváradra. A gépre pedig várják a jobb időt, majd akkor kiszabaditják, addig a két kisbiró fog benne lakást berendezni.

* **Az életöröm könyve** az, amely kioktatja az olvasót arra, hogy mint őrizheti meg erejét, egészségét, vagy mint szerezheti azokat vissza, ha akár tulfokozott munka, akár tulzásba vett szórakozások folytán elvesztette őket. Ezt a kitünő könyvet 10 fillér bélyeg beküldése után megkapja mindenki, ha az ELEKTRO VITALIZER Orvosi Rendelő Intézettől (Budapest VI. Teréz-körut 7. I. em. 50) levelezőlapon kéri. Ne mulassza el senki ismeretének gyarapitását, mert ezen érdekes könyv megbecsülhetetlen jó tanácsokkal szolgál egészségesnek és betegnek egyaránt.

* **Találtak** a szinházban egy női arany órát s két pénztárcát kevés pénzzel. Atvehető a rendőrség földszinti 4. sz. szobájában.

* **«Varázsfuvola.»** Ezen pompás hangszeren bárki egy óra alatt megtanulhat játszani. A Varázsfuvola, mely 20 trombitahanggal és 4 bőgővel van ellátva, dalokkal és iskolával csekély 4 koronába kerül. A «Varázsfuvola» rendkivül könnyen fujható, szinte magától szólal meg és ezért fiatalnak, öregnek sőt gyermekeknek is kedvelt hangszere. A «Varázsfuvola» kizárólag WÁGNER a HANGSZER-KIRÁLY-nál kapható. (Budapest, József-körut 15.) Árjegyzék Ingyen.

* **Bosztonverseny.** Erdekes verseny fog lefolyni ma este 9 órakor az Antalfy-féle táncintézetben. Az intézet közkedvelt tanárnője: *Antalfy* Margitka bosztonversenyt rendez, melyre már is igen sokan jelentkeztek. A verseny nem csak azért bir jelentőséggel, mert első a maga nemében Nagyváradon, hanem különös érdekességet ad neki az a körülmény, hogy a zsüri elnöke a szinház kitünő balletmestere: *Nádasi* Oszkár s megnyerték a szinház legnépszerübb művészét is a birálkodásra, nevezetesen *Kabos* Gyulát. A zsüri harmadik tagja *Papp* Jenő joghallgató lesz. Értékes dijak kerülnek kiosztásra s jelentkezni esti 8 óráig lehet az intézet vezetőségénél. A belépődijat 1 koronában állapitotta meg a rendezőség.

x **Uj sport játék.** Igen szép és teljesen uj sport üzésre alkalmas találmány jött forgalomba, mely olcsóságánál fogva rövid időn belül úgyszólva mindenkinél nélkülözhetetlen lesz, felnőttek, hölgyek és gyermekek részére, testedző, szem és kézügyesség kifejlesztésére annyira olcsó, hogy bárki is megszerezheti, mert 1 koronától 3 korona árban és 5-féle nagyságban kaphatók. Egyedül LADÁNYI JÓZSEF puskaműves sport üzletében Rákóci-ut Moskovits palota. A M. kir. lőpor áruda, telephon 269. Tanoncok felvétetnek.

Reggelizés előtt félpohár
Schmidthauer-féle
Használata valódi áldás gyomorbajosoknak, székszorulásban szenvedőknek.
Igmándi keserüviz
Az elrontott gyomort 2—3 óra alatt teljesen rendbehozza. Kis üveg 40 fill. Nagy üveg 60 fill
Kapható Nagyváradon és vidéken minden gyógyszertárban és jobb füszerüzletben.

A mellékletek a

• **T. olvasóinknak**. A ki vérszegénységből eredő bajokban, sápkor, gyengeség, étvágytalanság, gyomorbajban szenved, a ki sovány, testileg fejletlen, a ki gyermekeinek izmosodását kivánja, a ki sulyos betegségen átesett, annak a KRIEGNER-féle TOKAJI CHINA VASBOR kell, mely az összes vaskészitmények között az első helyen áll és az orvosok is rendelik évtizedek óta. Egy üveg ára 6 kor., kis üveg 3 kor. 20 f. KRIEGNER gyógyszertárában, Budapest, Kálvin-tér. Póstai szétküldés utánvéttel, vagy a pénz előzetes beküldése után.

x **Bérma és áldozó ruhák és koszoruk** legnagyobb választékban. Hevesi Párisi divatáruházában, Zöldfa-u.

x **Uj ipartelep**. Szántó Dezső nagyváradi mülakatos impozáns modern gépekkel felszerelt gyártelepét a Rulikovszky-uton a n. érd. közönség szives figyelmébe ajánljuk mielőbbi megtekintés végett. **Lásd a hirdetést is.**

x **Imakönyvek**, vizsgai jutalomkönyvek nagy választékban Benkő Artur könyvkereskedés és modern antiquarium Rákóci-ut. Telefon 870.

x **Fráter és Kosminsky-cég** pünkösdi hirdetését a nagyérdemü vásárló közönség figyelmébe azon hozzátevésünkkel ajánljuk, hogy ott friss áru olcsó szabottt árak mellett a legszolidabb alapon lesz kiszolgálva. Helyi és vidéki telefon szám 384. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Trieszti kávépiac Nagyváradon. Aszódi Kossuth-utca. **Vigyázat**, mert sok az utánzat, természetesen a fogyasztók kárára. Aszodi trieszti kávé és thea behozatalának a 8-féle zamatu pörkölt kávéi a legjobbak és legolcsóbbak. Árak:

Elsőrendü . . .	1 kiló	4·—	K
Mágnás keverék	I 1 «	4·40	«
« «	0 1 «	4·80	«
« «	00 1 «	6·—	«

Motor üzemü pörkölés és darálás, kávépörkölés a vevő előtt történik. Cukorka és csokoládé különlegességei a legjobbak és legolcsóbbak. Főüzlet: Kossuth utca, fiók üzlet: Kert-utca.

Megjelent a képes mieder divat ujság a legujabb modern füzőkről, csak

Rosenzweig Róza

miedergyárában **Szalárdi-u. 9.** kapható **ingyen** és **bérmentve.**

Különleges felöltők, kosztümök blouzok és gyermekruhák a legnagyobb választékban

Spitzer Béla

női és gyermekruha áruházában Rákóczi-út.

A legfinomabb angol és franczia ruha-vállalat!!

Olcsó szabott árak!

Alkalmas bérmálási ékszerek és órák.

Arany fülbevalók · · 4 koronától feljebb.
Arany gyürük · · · 5 „ „
Arany collier és amulette 18 K.-tól feljebb.
Ezüst collier és amulette 4 „ „
Ezüst fiu vagy női óra · 10 „ „

Szilágyi Géza és Tàrsa

órás, ékszerész

Rákóczi-ut 4. Helybeli és vidéki telefon 630

x **CSODASZÉP,** friss, idei termésü **csemegeszőllő!** Naponta friss **cseresznye!** Idei termésü, csodaszép ausztráliai **fajalmák!** Friss **zöldpaszuly**. Oriási **ugorkák**, stb. Ugyszintén a legkitünőbb **hegyiborok** legolcsó árban kaphatók: **MERTZ NÁNDOR** csemegeüzletében, Körös-utcza. **Telefon 448 sz.**

x **Automobil** és egy mechanikus üzlet jutányos árban eladó. Lásd a hirdetést.

VOSZKA cipői mérték szerint hirnevesek.

Cégt. Ifj. VOSZKA FERENCZ

Telefon 11—33.

Rimanóczy műbutorgyár.

:-: Állandó bútorkiállitás. :-:

I. rendü tölgy és bükkfa parketta **saját gyártmány.**

Saját készitményü modern cserépkályhák állandóan raktáron. Elvállalja kályhák javitását.

Raktár és iroda: Rákóczy-ut, saját ház.

:-: TELEFON: 796. :-:

Költségvetés dijtalan.

SZINHÁZ.

Heti müsor:

Vasárnap délután: Eva boszorkány, este: Muzsikus leány.

Hétfő délután: Rablólovag, este: Leányvásár.

Kedd: A papa. Góthék fellépte.

Szerda: A kém, ujdonság. Góthék fellépte.

Csütörtök: A kém. Góthék fellépte.

Péntek: Vigyázz a nőre. Góthék utolsó fellépte.

Szombat: Constantin abbé. Ujházy Ede és Cs. Novák Margit fellépte.

Vasárnap délután. A cárnő, este: A kis barátnő, operettujdonság.

—

Pünkösdi előadások. A Szigligeti szinházban pünkösd két napján négy előadás lesz. Vasárnap délután Herczegh Ferenc legujabb szinmüvét, az Éva boszorkányt játszák, amely országszerte hatalmas sikert aratott. Este egy rég nem adott kedves zenéjü, rendkivül finom és népszerü operett, A muzsikus leány kerül szinre a cimszerepben Zsigmondy Annával. — Hétfőn délután Biró Lajosnak diadalmas, nagysikerü, rendkivül érdekes témáju szinmüve, a Rablólovag van müsoron. Este az idei szezon slágere a Leányvásár kerül szinre.

Ujházy Ede és tanitványa. Páratlanul érdekes előadás lesz a jövő hét szombatján a a Szigligeti-szinházban Ekkor lép fel *Ujházy* Ede, a nagyváradi közönség dédelgetett kedvence egyik európaihirü szerepében, a *Constantin abbé*-ban. A szombati előadásnak még az a külön érdekessége, hogy a Mester partnere egy nagyváradi uri asszony, *Csereyné Novák* Margit lesz, a kit maga Ujházy készitett elő a Constantin abbé hálás és gyönyörü Bettina szerepére. Cserey Novák Margitnak ez az első szinpadi szereplése, a mely elé érthető érdeklődéssel és várakozással tekint a nagyváradi közönség.

Góthék vendégjátéka. A pünkösdi ünnepek után illusztris vendégei lesznek a Szigligeti szinháznak. Góthné Kertész Ella és Góth Sándor, a Vigszinház kiváló müvészei négy estén át vendégszerepelnek. Góthék kedden játszanak először a Papa cimü kedves francia vigjátékan. Szerdán, a Kémet. A Kistemäckeres darabot csütörtökön megismétlik. Pénteken Vigyázz a nőre cimü francia bohózatban lépnek fel utoljára.

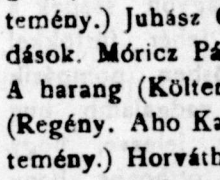

Szijgyártó és nyerges üzlet Nagyvárad, Körözs-u. 33.

Budapesten és külföldön 10 éven át szerzett bő tapasztalataim folytán azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a mai kor igényeinek megfelelő **uri kocsizó, lovagló** és **igás** lószerszámokat a legtökéletesebb kivitelben készithetek, ugy hogy készitményeim a legkényesebb igényeket is kielégithetik.

Elfogadok továbbá mindennemü javitásokat és átalakitásokat jutányos árak mellett. A n. é. közönség szives pártfogását kérve kiváló tisztelettel

Vad Gábor,

szijgyártó és nyerges.

IRODALOM.

—

Élet, ez az izig-vérig modern, kiváló, mondhatjuk legjobb folyóiratunk pünkösdi száma a következő szép változatos tartalommal jelent meg: Az igazságok apostola. Anka János. — A remete a sivatagba vonul (költemény.) Sik Sándor. — A fösvény halála Vajda Ernő. — Roppant nagy szerelem. (Regény.) Kanizsay Ferenc. — Májusi esti dal. (Költemény.) Juhász Gyula. — Hortobágyi kondások. Móricz Pál. — A jövő pénze. Aragó. A harang (Költemény.) Bodnár István. — Pana (Regény. Aho Kara. Temető volt kertünk. (Költemény.) Horváth Akos. — Irodalom és müvészet. — Mozgóképek. Szerkesztői üzenetek.

A müvészetek története. A *Beöthy* Zsolt szerkesztése alatt megjelenő nagy müvészettörténeti kézikönyvnek most jelent meg a harmadik kötete, mely az olasz renaissanceot és a renaissance magyarországi fejlődését tárgyalja. Az olasz renaissance épitészetét *Divald* Kornél dolgozta fel, a trecento festészetét és szobrászatát *Meller* Simon, a quattrocentót *Divald* Kornél, a cinquecentót *Berzeviczy* Albert, a magyarországi renaissancet ismét *Divald* Kornél. Az egyes fejezetek a tárgygyal behatóan foglalkozó szakemberek müvei, a kik egyesitik magukban a tárgykörben való alapos tájékozottságot az érdekes, világos és szemléletes előadásmóddal, ugy, hogy a munkának megvan a maga saját tudományos értéke s e mellett a nagyközönség számára is kiválóan élvezetes és tanulságos olvasmány. Kiállitása minden tekintetben elsőrendü; illusztrációkban rendkivül gazdag, harmicnégy mümelléklete és 385 szövegképe mind a mai reprodukáló müvészet magaslatán áll s az egyes képek megválasztása is rendkivül szerencsés: minden kép szép és jellemző egyszerre, gyönyörködtető és tájékoztató az óriási müvészeti anyagban. A hatalmas terjedelmü, müvészies kötésü könyvet a Lampel R. (Wodianer F. és Fiai ceg) adta ki; ára 24 korona.

———

Levél a Püspökfürdőből.

Május 24.

Prológot irok, Szerkesztő ur engedelméből a fiatal, ébredő fürdőszezonhoz. Hadd legyen levelem az első fecske, mely e nyáron a fürdői epistolával a szerkesztőség ablakára száll.

A hivatalos, sablonos fürdőlevelek igazi ideje ugyan még később lesz, majd ha Phoebus tüzes sugaraitól magasabbra szökik a thermométer s forróbban lüktet a vér, ha beköszönt az uborkaidény és a zöldpaszuly korszaka. Akkor bőviben terem majd ez a szezoncikk, most ellenben még ujdonság, mint a friss cseresznye, vagy egyéb gourmandéria. És miért ne lehetne lefesteni vagy leirni a hajnalt vagy a természet bájos gyermekkorát.

Csak kánikulai melegben és verejtékben fürödve lehet stylszerüen irni a földi paradicsomokról és a nyaralásról?

Persze, más aktualitások hiányában szivesen leközlik olyankor a lapok ama közvetlen hangu leirásokat, melyeket egyes költői érzésü, szenzitiv lelkü emberek hazánk, vagy a külföld valamely festői pontjáról, szép fürdőjéről irnak.

Miért ne lehetne most is? Hisz jönnek is már ők tömegesen s jól teszik, hogy számüzik magukat mielőbb a város fülledt, poros légköréből.

Valósággal fogva tartja itt az embert a természet pompája és varázsa.

Milyen kellemes és szép fogság ez. Más, mint a madáré a kalickában, avagy az a bizonyos babyloni fogság lehetett

Tomi nagy rabja, Ovidius, a rómaiak Petőfije sem irogatna innen siralmas episztolákat, hanem inkább Amorral és a pajkos Muzsákkal enyelegne a liget bokrai közt . . .

Gyönyörü üde zöld a verőfényes napok alatt kifejlődött növényzet. Dus fü boritja a mezőket, réteket sokszinü virágokkal beboritva. Köztük már illatozik a citrom szagu nyári kakukfülila virága. Nagyon szépek a gyönyörü nagy gesztenyefák fehér fürtökkel elboritva. Friss tavaszi köntösben pompázik minden. Az erdő mélyén a vadgalamb bug folytan és megszólal a kakuk, jelezve, hogy itt a nyár. A fülemüle itt oly otthonos, hogy nemcsak a bokrokban, hanem a sétányok mentén, majdnem az ablak alatt is dalol.

Az idő ma megváltozott. Reggel nem a játszó napsugár, hanem valami suhogó hang ébresztett fel: a faleveleken szitáló eső hangja. Szürke, komor volt az ég s egyenletesen sima, mintha egy nagy vitorla vászon lepedővel volna bevonva. Sehol egy kis redő, dudorodás vagy hasadék, melyen a szép kék szin előkandikálna. Olyan mint egy spleenes, életunt közönyös arcu angol.

Az az egy haszna van rám nézve speciálisan, (az igaz még a gazdákra is!) hogy most nem sietek ki szobámból (mely szép időben tömlöc nekem) és nem csábit magához a természet és a szép panoráma, mint a hammelni patkányfogó, napsugarával, madárénekével s igy nem valamely sétánynak összefaragott padjain bohém rendszertelenséggel vetem papirra e sorokat.

A hangulat e szontyolodott időben nem nagyon rózsás, de lelkemben, mint egy titkos rezervában már annyi benyomás és érzés gyült össze, hogy még igy is könnyen megy az irás. Igy hát termékeny ez a szobafogság, melyet az idő szabott rám. Aztán ki is szökünk egy kicsit a szabad és pompás levegőre.

Nem nehéz erről a fürdőről irni. Majdnem felesleges reklámozni. Amit szeret és ismer az ember, arról különben könyü képet festeni. Nem vagyok annyira elfogulva, mint a Hesperidák kertjében, hogy az elfogultságtól tudnék irni és szavalni a költővel: »Nem érez, aki érez szavakkal mondhatót.«

A hely szépségéről tehát ha nem dalolok is versenyt a madarakkal, subjectiv érzésemet egy gondolatmozaikba összeillesztem.

Természetesen fürdök mindennap, fürdeni kell akár divatból, akár szükségből, mert hasznos. A föld tüzének ura, Pluto adta ezt a gyönyörü, gyógyitó erejü hévvizforrást ajándékba földanyánknak, a jó Gaianak, aki illatos, lombos szép kerettel vette körül e kincset, a sustorgó forrást, melyre a Sólyomhegy lombkoszorus kupoláját tette mennyezetnek.

Fürdök naponta mint egy mohamedán; de még többet és még fanatikusabban fürdök, mint természet imádó kint a napsugárban, a szabad levegőn, melybe balzsamos áramokat, füszeres illatot sodor bele a szél az erdők felől, a jószagu virágoktól ellepett tarka szőnyegü mezőről. Ilyenkor érzem, hogy »börtönéből szabadult sasielkem,« midőn ezt a mámoros, ózonnal telt levegőt szivom, s a fáradhatatlan dalnok, a fülemile, továbbá a vadgalamb és rigó szép koncertjét hallgatom.

Napszámra barangolok félig ébren, félig álmodozva. A természet kultuszának él itt minden ember e bájos fürdőn. Ihlet és ábrándok szállják meg az ember lelkét, amint elnyujtózik a puha füvön s feltekint az ég magasára és látja annak vándorait, a gomolygó felhőket szállani e mindenségben.

Nem olyan sivár, üres időtöltés ez, mint Petőfi imádott heverése; vagy pl a nápolyi lazzaronik sütkérezése a tengerparton a dolce far niente érzelmei közt. Eszmélés ez félálomban is félig-meddig vizió ébrenlétben.

Mikor aztán a csendes, boldog idyllben kigyönyörködtük magunkat, lassan botanizálva, bogárászva tanyánkra indulunk.

Költői passzió ez nagyon. Itt érti meg az ember, hogy verselgethetett Arany János vén korában is a margitszigeti hársfák alatt, mint szedhette hexameterekbe Virgilius a Bucolicákat sub tegmine fagi (a bükkfák árnyékában) s Calderoni-nak a spanyolok Szigligetijének is ilyen környezetben jött kedve megirni azt a müvét, melynek cime, hogy: »Az élet álom.«

A Püspök-fürdő mostani állapotáról kell egy kis gyorsfényképet adnom krónikámban.

Ugylátszik ez a gyönyörü telep az uj bérlő kezében a fejlődés szebb korszaka felé halad.

Az öreg Kernács jobb keze volt *Dancs* István, a jelenlegi bérlő, aki tapasztalt szakember a fürdőkezelés terén. Az előnyös változás látszik a fürdő gondozásán, a vendégek ellátásán, az ellenőrzésen.

Az uj éra alatt szépen rendbe hozták a bájos Lótusz szigetet és környékét. A kertészlak elhelyezésével több uj sétautat csináltak s igy a belső terület nagyobbodott.

A női vendégeknek örvendetes meglepetés lesz a restaurált fürdőszobákon kivül a vendégszobák csinos berendezése, mely egy hires fürdőről szerződtetett szobaasszony iziét dicséri, ki nagy személyzet élén fáradozik azon, hogy a fürdő vendégei házias tisztaságot és kényelmet találjanak a szobákban.

A fürdő zenekarát nem kell dicsérnem, mert a váradi közönség a brassói Dick Gyuri bandáját már előnyösen ismeri a »Sas«-beli hangversenyekről.

Erdekes figyelem a zenekar részéről az, hogy már reggel 7 órakor lejönnek a pavillonba muzsikálni és igy szerenáddal ébresztik a vendégeket.

A fürdő figyelmes, népszerü orvosa évek óta: *Nagy* Ignác dr, ki már pár hete kint tartózkodik.

Szóval a legteljesebb idyli örömök várják a pünkösdi kirándulók hagyományos, nagy csapatját, kik testüknek, lelküknek üdülést, friss erőt és hangulatot találnak ezen a kedves, szép helyen.

Idem.

NYILTTÉR.

Figyelmeztetés!

A t. fogyasztó és elárusitó közönségnek szives tudomására kivánjuk hozni, hogy egyes verseny vállalatok az eddig szokásban volt 0·55 centiliteres üvegek helyett most már csak 0·50 centiliteres üveget hoznak forgalomba: ezáltal lehetővé vált ugyan a részükre, hogy az üveges sört olcsóbban árusithassák, de ez a különbözet üvegenként a sör egyenértékében 3 fillért tesz ki és igy a **DRÉHER SÖR** — eltekintve attól, **hogy nem csak az országban, hanem egész Európában** a legjobb minőségünek el van ismerve, ezáltal, hogy a mi üvegeink a jelzett különbözettel **nagyobbak,** mint a konkurenciáé — **még olcsóbb is.** Teljes tisztelettel

Bognár és Szántó.

Figyelmeztetés!

Az ily cimen b. lapjukban megjelent közleményre vonatkozólag, mint a **Kőbányai Polgári sör főraktárosai,** a t. fogyasztó és elárusitó közönség felvilágositása végett szives tudomására hozzuk, hogy az **általunk** forgalomba hozott sörös palackok **0·55 centiliteres** ürtartalommal birnak, igy tehát azon figyelmeztetés, hogy egyes vállalatok 0·50 centiliteres palackot árusitanak, **ránk egyáltalán nem vonatkozhatik.**

Általánosan elismert és az összes külföldi államokban is előnyösen bevezetett **kőbányai Polgári sör** tehát az eddig is szokásban volt **0·55 centiliteres üvegekben** kerül forgalomba, mely nagyság minden üvegen égetett jelzéssel látható.

Teljes tisztelettel

Kolliner D. és Fia.

A mellékletek 2

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpadlás nélkül is készit **kitünő hirnevü**

Fogműtermében

Özv. **Dr. Deákné**

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sassal szemben

PÉNZ

Olcsó

tőketörlesztéses kölcsönöket

10—75 évre folyósit, ugyszintén régi drágább kamatu kölcsönöket kicserél, convertál a lehető legrövidebb idő alatt

Házak, szőlők, földbirtokok

örök árban való adás-vétel vagy bérletét a legsikeresebb eredménynyel közvetiti.

Földbirtok parcellázását

saját költségén elvállalja és financirozza.

Faludi Ignácz utóda

BARNA ARTHUR

bankbizományi és ingatlan forgalmi irodája

NAGYVÁRAD, MÉSZÁROS-UTCZA 2-ik SZÁM.

Igazságszolgáltatás.

Itélet a fenesi gyujtogatás ügyében.

Viktorovits Herman: 6 évi fegyház.

Viktorovits Emánuel szabadlábon.

Végre kilenc napos tárgyalás után tegnap este befejezést nyert a fenesi gyujtogatás ügyében az esküdtszéki tárgyalás. Az esküdtek az elsőrendü vádlottat egyrendbeli gyujtogatásban, egyrendbeli csalásban és egyrendbeli csalás kisérletében mondták ki bünösnek és a biróság ezért *hat évi fegyházra* itélte. A másodrendü vádlottat az esküdtek csak egyrendbeli csalás büntettében mint bünrészest mondották bünösnek, akit a biróság *egy évi és három havi* börtönre itélt, ezt azonban a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vette.

Tegnap reggel nyolc órakor nyitotta meg *Csulyok* elnök a tárgyalást és felolvasta a megállapitott kérdéseket, amelyek megegyeznek a vád képviselője által inditványozott kérdésekkel.

Azután dr *Vattay* kir. ügyész állott szólásra és elmondotta hatalmas vádbeszédét. Nagyhatásu beszédében éles logikával boncolta a felmerült bizonyitékokat, igyekezve megállapitani, hogy mind két vádlott a kérdésekben foglalt büncselekményeket elkövette. Kérte a vádlottakat bünösöknek kimondani.

A közel két órás vádbeszéd után szünet következett.

Védőbeszédek.

Szünet után az elsőrendü vádlott védője, dr *Poynár* Szevér mondotta el kiválóan megkonstruált védőbeszédét. Sorra veszi a vád állitásait és a főtárgyalás adatai nyomán igyekszik azokat megcáfolni. Minden külső szónoki hatástól menten adja elő argumentumait és azt bizonyitja, hogy Hermannak még fizikai ideje sem volt arra, hogy a kérdéses istállót felgyujtsa. Majd pedig azt emeli ki, hogy Emánuel igenis társas viszonyban volt a bátyjával, akinek nem is volt érdekében, hogy a vádolt bünöket elkövesse. Kéri az esküdteket, hogy az összes kérdésekre *nem* mel feleljenek.

Fél egy óra volt, amikor dr Poynár befejezte a védőbeszédét; s ekkor az elnök a tárgyalást félbeszakitotta és folytatását délután három órára tüzte ki.

Délután

a kiváncsi, érdeklődő közönség a terem minden zugát megtöltötte. Tudják, hogy ma fog elhangzani az itélet. Az első sorban ül Viktorovits Hermann felesége fekete ruhában, gyermekei, két felnőtt leánya, azután Emánuel felesége és a rokonok, akit mind-mind reménykedve várják az itéletet.

Pontban három órakor nyitja meg az elnök a tárgyalást.

Dr *Kotzó* ügyvéd, a másodrendü vádlott védője több mint két óráig tartó nagyhatásu beszédben kel Emánuel védelmére, bizonyitgatva és hangoztatva Emánuel teljes ártatlanságát, kéri védence felmentését.

Öt óra után az elnök szünetet rendel el, majd fél hatkor ujból megnyitja a tárgyalást.

Minthogy replikák nem voltak, az *elnök* a vádlottakhoz intéz kérdést:

— Van-e még a védelem által mondottakon kivül valami mondani valójuk?

Viktorovits Herman ártatlanságát hangoztatja. Felhozza, hogy a tanuk állitásai szerint is még fizikai ideje sem volt a gyujtogatásra. Azzal fejezi be: — Esküdt uraim! ártatlan vagyok, mint a bibliai József. Beteg feleségem és két gyermekem van, kérem, adjanak vissza a családomnak.

Viktorovits Emánuel néhány szóval kijelenti, hogy ő teljesen ártatlan.

Ezután felolvasták a végleg megállapitott kérdéseket, majd dr *Csulyok* Béla mondta el a mély tudásra valló elnöki rezümét.

Az itélet.

Körülbelül hét óra volt már, amikor az esküdtek visszavonultak tanácskozni. Több, mint egy órai tanácskozás után hozták meg a verdiktet, melyet az esküdtek elnöke mély csendben olvas fel.

Első rendü vádlottra vonatkozólag:

1. Bünös-e Viktorovits Hermann abban, hogy 1908-ban, öcscsét, Viktorovits Emánuelt 500 korona igérésével felbujtotta, hogy az istállót felgyujtsa.

— Nem.

2. Bünös-e V. Herman abban, hogy az istállóban felhalmozott és biztositott lovak megsemmisitésével a *Fonciére* biztositó társaság kárára csalást követett el?

— Igen.

3. Bünös-e abban, hogy 1911-ben a Hasztetőn levő istállót felgyujtotta?

— Igen.

4. Bünös-e abban, hogy *Fonciére* kárára ezáltal biztositási csalást akart elkövetni, azonban nem fejezhette be, mert ártatlansági bizonyitványt nem kapván, a biztositási összeget nem fizették ki neki?

— Igen.

Az »igen« elhangzására Hermann felesége és leányai görcsös zokogásban törnek ki.

Másodrendü vádlottra vonatkozólag:

1. Bünös-e V. Emánuel abban, hogy 1908-ban az istállót felgyujtotta?

— Nem.

2. Bünös-e abban, hogy mint bátyjának bünrészese az első alkalommal a biztositási csalást előmozditotta?

— Igen.

3. Bünös-e abban, hogy mint Hermannak bünrésze-e a második alkalommal a biztositási csalást előmozditotta?

— Nem.

Több mint egy órai tárgyalás után hozta meg a biróság az itéletet, amelyet dr *Csulyok* elnök hirdetett ki.

Viktorovits Hermant az esküdtbiróság ***hat évi fegyházra***, 8 évi hivatalvesztésre itéli, 10 hónapot kitöltöttnek vesz.

Viktorovits Emánuelt ***egy évi és három börtönre*** itéli, amelyet a vizsgálati fogságban eltöltött idővel teljesen kitöltöttnek vesz és Emánuelt azonnal szabadlábra helyezi.

Az ügyész és a két védő az itélet ellen semmiségi panaszt jelentenek be.

Az itélet kihirdetésekor szivettépő, fájdalmas zokogás tölti be a termet, az elitélt Viktorovits Herman felesége, de különösen két leánya egy cseppet sem birnak uralkodni magukon és a közönség részvéte volt tanuja fájdalmuknak.

MULATSÁG.

A Váradvelencei athletikai club mulatsága. Igen nagy érdeklődés nyilvánul meg a VAC ma esti mulatsága iránt, a mely igen fényes müsorral teszi eseményessé az estét. A müsorból különösen kiemeljük Kabos Gyulának, a Szigligeti szinház müvészének felléptét, aki uj müvészi és humoros dolgokkal fogja élvezetessé tenni a mulatságot A müsor többi száma is teljesen kielégiti a várakozást. A siker érdekében igen nagy ambiciót fejtett ki a vigalmi bizottság és fáradtságot nem ismerő odaadással igyekezett a közönségnek minden tekintetben megfelelő müsort összeállitani akkor, amikor Kabos Gyulát, e kitünő müvészt sikerült neki ma estére megnyerni. A mulatság a váradvelencei kávéházban (Gyár-utca) lesz és este 8 órakor kezdődik.

SPORT.

A mai és holnapi foottball-mérkőzések.

A nagyváradi footballisták vendége, a MAC labdarugó csapata ma, vasárnap délben érkezik Nagyváradra. A MAC csapatának bemutatkozása vasárnap délután 5 órakor lesz, a mikor az NSE I. csapatával mérkőzik. Pünkösd hétfőjén délután két órakor a BVC mérkőzik a NAC II. csapatával, utána a NAC fehércsapata játszik az Egyetértés csapatával, amely most mutatkozik be a következő összeállitásban: Komáromi (kapus), Pázmány, Kovács (hátvédek), Fenessy, Bauer III. Kállai (fedezetek) Gergely, Pécsi Bauer II. Bauer I. Kovács (csatárok.) Ezzel szemben a NAC. fehér csapatában, mint uj játékosok szerepelnek Kabos Gyula szintársulatunk jeles müvésze, s ki csatárt játszik és br. Gorup Arthur, aki az egyik Back helyét tölti be. Délután 5 órakor a vendég MAC csapatával a NAC I. veszi fel a küzdelmet. A NAC. szokott összeállitásában fog szerepelni Stotterrel és Oblattal megerősitve. A mérkőzések a rendes helyárak mellett tekinthetők meg.

Rend a football pályán. A Rhédey-kerti sportpályán a labdarugó mérkőzések alkalmával a közönség egy része füttyel és hangos sértegető kiabálással molesztálja a játékosokat és a vezető birót. A nagyváradi AC választmánya legutóbbi ülésén erősen kikelt ez állapotok ellen, amelyek a sportjának jó hirnevét is könnyen lerontható tják. A választmány elhatározta, hogy figyelmeztető táblák alkalmazásával és egyéb ellenőrzési módokkal is rendet fog teremteni a football pályán s a közönségnek ily sportszerütlenül viselkedő tagjait a pályáról ki fogja vezettetni.

TÁVIRATOK.

Lukàcs nyilatkozata a helyzetről.

Budapest, május 25.

Lukács a kihallgatás után egy politikust fogadott, aki előtt a következő nyilatkozatot tette:

— Mondhatom, hogy a hangulat igen kedvező. Erős reményem van, hogy a béke létrejön. Az ellenzék propoziciót tesz, a melyet nekünk kell tárgyalás alá venni. Meg fogja látni az ellenzék, hogy mi méltányosak leszünk Mi most léptünk a helyes utra. Eddig mi tettünk javaslatokat az ellenzéknek, mit mindég kifogásoltak, most az ellenzéknek kell nekünk propoziciót tenni.

— Hogy van-e remény arra, hogy a szünet előtt tető alá jusson a kiegyezés, azt, hiszem, hogy igen. Az utolsó napok tárgyalásai ugyanis igen kedvezőek voltak.

—

Az ellenzék tàrgyalàsai.

Budapest, május 25.

(Saj. tud.) A véderőjavaslat 43-ik szakasza tárgyában az ellenzék tegnapi tanácskozásán megállapodás történt, amire azonban szigoru diskreciót fogadott a párt. Beavatott helyről ennek dacára ugy értesülünk, hogy a párt a póttartalékos szakasz teljes törlése mellett foglalt állást.

—

Justhék bizakodàsa.

Budapest, május 25.

A Justh-pártban ma igen lelkes hangulat uralkodott. A párt azt hangoztatja, hogy az ellenzéki pártok koalíciója ma oly erő, hogy nem csupán Tiszát lesz képes megbuktatni, de a kormányt is.

—

Az ellenzék előterjesztései.

Budapest, május 25.

Beható tanácskozás után az ellenzéki pártok minden elvi kérdésben határozatot hoztak és ezek alapján szövetkeztek. Kedden ujabb értekezlet lesz, melyen a propoziciók végleges szövegezésére kerül a sor. Ma az ellenzék azt hangoztatta, hogy már csak a szövegezés van hátra a választójogi tervezetnél is. Ha a kormány magáévá teszi a javaslatot, az ellenzék azonnal leszereli az obstrukciót. Az ellenzék ragaszkodik hozzá, hogy a választójogi törvény a véderőreform előtt életbe lépjen. Ha a kormány provizoriumot akar, az esetben is csak négy éves provizoriumról akar tudni, hogy az alatt a két éves szolgálati idő életbe lépjen. Az ujonclétszám felemelésében csak annyit hajlandó megadni az ellenzék, a amennyi a seregek kiegészitésére elegendő.

—

Az elitélt képviselő.

Budapest, május 25.

(Saj. tud.) Radics Isván volt eszéki képviselőt, aki a VIII. kerületi előljárót sulyosan megsértette, a budapesti kir. törvényszék 3 hónapi sulyos börtönre itélte. Radicsnak, akit rendetlen magaviselete miatt kitiltottak a tárgyalásról, a cellájában olvasta fel a törvényszék elnöke az itéletet. Radics védője az itélet ellen semmiségi felebbezést jelentett be.

—

Ötmilliós sikkasztàs.

Pétervàr, május 25.

Az országos fogyasztási és hitelszövetkezetek elnökét Torgonickit letartóztatták, mert az állami ellenőrző bizottság rájött, hogy öt millió rubelt sikkasztott.

—

Pusztitó kolerajàrvàny.

Beireuth, május 25.

Adanából rémülten menekül a nép, valóságos népvándorlás indult Merzinába, hogy onnan a tengeren át juthassanak Cyprusra a kolera elől, a mely szörnyen dühöng Adanában és környékén. Naponta negyven uj beteg van, köztük sok az európai és az esetek legnagyobb része halálos végü.

—

Az emberölő auto.

Trencsén, május 25.

Ricsó állomás közelében e hó 19-én Grün Hugó rassói nagybárló automobilja keresztülment egy eddig ismeretlen egyénen s azonnal halálát okozta. A soffőr, bár fékezett, az automobil mégis az ismeretlenen keresztülment. Eddig még nem sikerült a halott kilétét megállapitani.

———

REGÉNYCSARNOK.

Egy agglegény története.

Elbeszélés. 8

Irta **Bernát Gyula**.

Akár feléje sem kellett volna már nézni az egész dolognak, fejlődött volna az magától is tovább. Meg is fogadta Kázmér, hogy otthon ülve várja meg a verseny eredményét, de bizony mindennap elment Füzet Mátyáshoz megtudni, hogy mennyi a jelentkező? Füzet ilyenkor rendesen komor ábrázatot vágva kijelentette, hogy az akták bizony nagyon rosszul állanak, jó lenne a dijakat felemelni. Persze, az iskola is sokat fárad a toborzásba. Gyöngyössy elértette a gyöngéd célzásokat s sietett is megigérni, hogy lesz pénz bőven, csak ne kiméljenek semmi fáradságot.

*

Teltek, multak a napok. A verseny napja egyre közeledett, Kázmér izgatottsága avval egyenes arányban fokozódott. Nem tudott mit csinálni egész nap. Naponként elment a Tébolyda-térre, de annyi férfiui önmegtagadás mégis volt benne, hogy be ne menjen. Végre azután elérkezett a verseny napja is. Az összes érdeklődők nagy izgatottsága mellett kihirdették az eredményt, mely szerint a Gyöngyössy Kázmér féle csunyasági verseny dijat Kovách Klára nyerte el. Mondják, hogy még duzzogott is, mikor tudomására jutott, hogy ő a nyertes. Jobb szeretett volna a szebbik maradni.

— — — — — — — — — — — —

Egy évvel az itt elbeszéltek után a következő ujsághirecske volt olvasható az előkelő budapesti lapokban: »Dombosházi Kovách Klárát eljegyezte Gyöngyösi Gyöngyössy Kázmér.«

Mindenki nagyon elcsodálkozott. »Talán bizony« mondogatták többen, valami baja történt az öreg urnak, hogy megházasodik. Bizony már megjöhetett volna az esze, hisz 60 éves... Némelyek el is mentek Kázmérhoz, hogy saját szájából hallják eme csodálatos dolog okát. Gyöngyössy barátságosan meghallgatta az érdeklődőket s igy felelt kérdéseikre: Hát igazatok van, nagy nőgyülölő voltam egész életemben, sokat is hallottam barátaimtól, hogy bizony nincsenek megelégedve a feleségeikkel. Eme bajoknak a forrását mindegyik abban találta, hogy nejeik hiuk, amint egyik költő élesen ki is fejezte magát: «Hiuságukért feláldozzák a házi tüzhely nyugalmát».

Nos tehát én igy gondolkoztam, hogy az, aki ugy cselekszik, mint Kovách Klára, azt állitván magáról, hogy csunya s ezt nyiltan is hirdeti, már csak igazán nem lehet hiu. Igy tehát nem fogja »hiuságáért feláldozni a házi

FÉLIX-FÜRDŐ

téli és nyári gyógyhely. Európa leggazdagabb kénes hévviz forrása. Vizhőfoka 49° C. 17 millió liter viz mennyiség. Csuz, köszvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen. 1909-ben **9200** beteg hagyta el gyógyultan, javultan a páratlanul hatásos fürdő gyógyforrásait. **Penzió rendszer október 1-től május hó 1-ig.** Elsőrendü ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fütés, szoba világitás, egyszeri fürdés a Ferencz-fürdőbe pokróczozással hetenként **56 koronába** kerül.

A Viktor szálló folyosója össze van kötve a fürdőkkel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fütve vannak. Bármilyen időben meghülés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Posta, távirda, interurbán telefon, állandó gyógyszertár a fürdő telepen. Prospektust küld az

igazgatóság.

tűzhely nyugalmát«, vagyis egyszóval jó feleség lesz.

A kiváncsiak csak hümmögtek, de nem tudtak semmit sem ellenvetésül felhozni.

(Vége.)

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Budapesten

A gabonatőzsdén tegnap sziláid volt az irányzat. Készáru öttel magasabb.

Határidők zárlata:

Májusi buza — — — —	11.88
Októberi buza — — — —	11·55
Októberi rozs — — — —	9·68
Októberi zab — — — —	9·32
Májusi tengeri — — — —	9·08
Juliusi tengeri — — — —	9·15

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiók jának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény — —	834·50
Osztrák hitelrészvény — —	634.25
Jelzálogbank — — — —	466.—
Leszámitoló és pénzváltó —	546.50
Városi vasut — — — —	416·50
Közuti vasut — — — —	769.—
Osztrák államvasut részvény —	730.—
Salgótarjáni kőszén — —	765·—

A szerkesztésért felelős:
Dr VUCSKICS GYULA.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

		reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad	ind.	7 49	9 50*	2 19	4 39	8 10
V.-Velence	»	7 59	10 00	2 29	4 49	8 20
Rontó	»	8 16	10 16	2 46	5 06	8 44
Püspökfürdő	érk.	8 21	10 21	2 51	5 11	8 49

PÜSPÖKFÜRDO—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő	ind.	8 59	10 59*	3 29	7 11	9 29
Rontó	»	9 04	11 04	3 34	7 16	9 34
V.-Velence	»	9 17	11 19	3 47	7 31	9 47
Nagyvárad	érk.	9 27	11 29	3 57	7 41	9 57

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDO.

		d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad	ind.	8 00	10 01*	2 30	4 50	8 31
V.-Velence	»	8 10	10 10	2 40	5 00	8 41
Rontó	»	8 26	10 26	2 56	5 16	8 56
Félix-fürdő	érk.	8 33	10 33	3 03	5 23	9 03

FÉLIX-FÜRDO—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő	ind.	8 40	10 39*	3 10	6 50	9 10
Rontó	»	8 47	10 46	3 17	7 08	9 17
V.-Velence	»	9 00	10 59	3 30	7 20	9 30
Nagyvárad	érk.	9 10	11 09	3 40	7 30	9 40

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

1015—912 sz.

Hirdetmény.

Az esküdtbiróságokról szóló 1897. évi XXXIII. tc. végrehajtása tárgyában kibocsátott 3300—1898 szbel- és igazságügyi rendelet 4-ik §-a értelmében ezennel közhirré teszem, hogy mindazok, akik az alábbiak szerint esküdtképességgel birnak, folyó évi május hó 28-tól 30-ig a polgármesteri hivatalban az 1913. évre érvényes alaplajstromba leendő felvétel végett személyesen, vagy meghatalmazottjaik által jelentkezhetnek.

Az 1897. évi XXXIII tc. 4-ik §-a értelmében esküdtképességgel bir a város területén lakó minden férfi a folyó esztendőben legalább a 26-ik életévét betölti, aki magyar honos, a magyar nyelvet érti, azon irni és olvasni tud és évenkint legalább 20 korona egyenes állami adót fizet, amennyiben pedig időleges egyenes állami adót fizet, amennyiben pedig időleges adómentességet élvez, 20 korona egyenes állami adónak megfelelő értékü vagyonnal bir, vagy az adózásra tekintet nélkül köztisztviselő, lelkész, a m. kir tudományos akadémia tagja, tudor, okleveles tanár, ügyvéd, mérnök, épitész, hajóskapitany, gazdász, gyógyszerész, vegyész, erdész, bányász, tanitó, sebész, állatorvos, továbbá az, aki a felsőbb művészeti, vagy más felsőbb szakiskolát elvégezte, végül aki a középiskolai záróvizsgálatot letette.

Nagyvárad, 1912. május hó 25.

Rimler Károly
polgármester,
mint az összeiró-bizottság elnöke.

2—3 középiskolát végzett fiu
nyomdász tanulónak
felvétetik
Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

T. Hölgyközönség
b. figyelmébe ajánlom
Elegáns felöltőket
Sickes Costümöket
Izléses bluzokat
és mesés szép pongyolákat
meglepően olcsó árban és nagy választékban
RÓNA ANDOR
Sas-palota.

Legolcsóbb bevásárlási források:

Ha Ön

óráját jól és jutányos árban akarja megcsináltatni, hozza el **FEUN KÁLMÁN** óráshoz, Teleki-u. 9. Dr Nemes ház. Villanyos megállóhely. —

Órákban állandó nagy raktár.

Alapittatott 1895-ben.

Deo Adiuvante!

Imrek Károly

épület és műbutor asztalos N.-Várad, Alapi-utca 2. szám.

Alapittatott 1895-ben.

Ne gondolkozzon

sokáig, hanem keresse fel

Blum József

női szabót Damjanits-u. 7. sz. alatt, ahol elegáns szabásu, női angol ruhákat

30 százalékkal

olcsóbban készittetheti el.

Izsák Lidia

mellfüzői, amelyek bécsi modellek szerint készülnek, országszerte nagy népszerüségnek örvendenek a hölgy közönség körében. Megrendelhető mérték szerint,

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 1. Füző-üzlet: TELEFON 11—53. szám.

Mezey János és Tsa.

füszer, csemege kereskedése Nagyváradon, szt. László-tér és Teleki-utca sarok.

Szolid üzlet többet nem ad, de kevesebbet sem.

Hallatlan

olcsó árban készit **Piski Ferenc** cipész úri és női cipőket csak egy próba és ön meg fog győződni

Szent János-utcza

sarok, Schvarc Farkas-féle házban.

Fő a kézi mosás!

A ki erre reflektál, hivja meg MÉSZÁROS MÁRIA gőzmosó és vegytisztitó intézetét, házhoz elküld és haza is szállit. **Szarvas-tér és Liget-uteza** sarkán. Levelekre azonnal válasz.

Telefon 67.

Izléses arany- ezüst ékszerek, finom, órák legolcsóbban kaphatók

Szilágyi Géza és Ts-nál

Rákóci-ut

Telefon. 630.

Tátray Sándor

Saját mülakatos műhelye, vizvezeték szereldéje

NAGYVÁRAD

Körözs-utca 11. sz.

DENGELEGI ÁRMIN

szerelő épület-, és diszmü bádogos és vízvezeték berendező

Nagyvárad,

Kolozsvári-utcza 44.

Elvállal angol berendezéseket klozettek, fürdőszobák és csatornázásokat, stb. Költségvetéssel dijtalanul szolgál.

Czukrász

sütemények minden alkalomra házhoz szállitással jutányos árban eszközöltetnek. Meghivásra házhoz küldök, levelekre válaszolok. Vidékre napi expediálás.

Molnár János cukrász

Kolozsvári-u. 50.

Keresse föl Haás Simon alkalmi áruházát **Szent János-u. 46.** a gyógyszertár mellett, hol 50 százalékkal olcsóbban szerezheti be szükségletét mint bárhol, gyapju shál kendő 4·10, gyermek patent harisnya 30, férfi gallér 24, gyermek trikó 42. Zsebkendő, csipke, szallag és rövidáruk nagy választékban.

A „Nagyváradi Torna Club“

Clubhelyisége

Kolozsvári-utcza 50. szám alatt

a «Varga féle» Magyar Király kávéházban.

Udvari kávéház

családok kellemes szórakozó helye. Esténkint **Bebe Kálmán** teljes zenekarával hangversenyez. — Bejárat

Szt. László-tér és Zöldfa-utcza.

FELDSTRICK KÁLMÁN

könyvkötészete és dobozgyártása

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut, Moskovits-palota

Biharmegye és N.-Várad város kir. itélőtábla és a megyei főszolgabiróságok és körjegyzőségek szerződéses szállitója.

ROZSNYAY JÓZSEF

mű-asztalos, Nagyvárad Kolozsvári-u. 77.

Helyi és vidéki telefon-szám: 1076.

Európa nagyobb városaiban évek során át szerzett gyakorlati ismereteim lehetővé teszik, hogy a mai közönség részére a művészi kivitelü különlegességi munkákat is kellő szaktudással a leggpontosabban elvégezhetem. Készitek továbbá: modern háló, szalon, bútor és üzleti-berendezéseket, portálokat, lakás- és kastély-berendezéseket minden still és kivitelben a legszolidabb árak mellett. Egy kisérlet elengendő, hogy a t. uri közönség bizalmát továbbra is kiérdemeljem.

Tisztelettel **ROZSNYAY JÓZSEF**, müasztalos.

Szántó Dezső

első

nagyváradi

REDŐNY-

GYÁRA Rulikovszky-ut

TELEFON 491.

Csoda elárusitás!!!!

Partiba vettem, szőnyeg, ágy és asztal garnitur, rumburger vászon, selyem és csipke dolgokat.

Félárba árusitom.

Löwinger Márton

versenyáruháza Kert-u. 1. sz.

Kerékpár varrógép s gramophon javitásokat készittetni legelőnyösebb

Horvát Béni

mechanikusnál,

Kossuth Lajos-utca 18.

Az összes alkatrészek állandóan raktáron.

TELEFON 1038. szám.

Haas Lajos

Gáz és villanyberendezési vállalat.

Elvál mindennemü gáz és villanyszereléseket és jókarbantartását.

TELEFON 1038. sz.

PENCZ JÁNOS

(cipész, szakiparos,)

NAGYVÁRAD,

Szt. János-u. 34.

Készit mérték szerint uri és női (Orthoepéd cipőket is) jutányos árban mérték szerint. Meghivásra házhoz jövök.

Elvállalnak minden e szakmába vágó munkákat, u. m.:

szobafestés

és

tapétázás.

WEINSTOCK Testvérek

szobafestők és tapétázók

NAGYVÁRAD, Gilányi-u. 21.

Legtisztább kivitel

jutányos árak mellett.

Költségvetés dijtalan.

Meghivásra házhoz jövünk.

Alapittatott 1880-ban

Schopper György

utóda veje

Rohoska Pál

Villanyerőre berendezett gépjavító, vas és rézöntöde

NAGYVÁRAD,

Sánc-utca 22. sz.

Mayer Lajos

kárpitos és diszitő

GYÁR-U 1 SZÁM.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát jutányos árban. Levelezőlap meghivásra azonnal jövök. Állandóan készmunka kapható.

TELEFON **TELEFON**

Villamos berendezéseket és csillárokat a legolcsóbban szerezhet be

HIRN M. és FIA

elektromérnöki iroda és villamossági vállalatánál

Kossuth Lajos-u. 16. sz.

(A Moskovits cipőgyárral szemben.)

Győry Sándor

villanyerőre berendezett késes és köszörüldéje

Kert-utcza, 4. szám.

Elvállal mindenféle speciál köszörüléseket és javitásokat, haj- és szakál vágó és lónyiró gépet, zsilette és mindenféle más borotvák köszörülését pontosan eszközli.

Moly irtó szerek

rovarpor, poloska tinktura, s többféle háztartási czikkek parket beeresztő viaszok kaphatók

VADÁSZ ALBERT

„Angyal“ drogueriában

BÉMER-TÉR.

Fotbal cipők, gumi térdvédők, dresszek a legolcsóbban kaphatók

Lefkovits és Kácser

Zöldfa-u., cipő, kalap és uridivat áruházában.

Villamos berendezéseket, u. m. magánépületek világitási felszereléseit, csengő házi telephon, ipartelepek, gyárak, és malmok. Villamos világitási és erőátviteli berendezéseit pontosan és szakavatottan készit

SZENES SÁNDOR

villamos berendezési vállalata **Szalárdi-u. 9.** Költségvetéssel dijtalanul szolgálok, meghivásra azonnal jövök.

Reisinger József

mechanikai gép és fegyverjavitó mühelye

Sas palota zöldfa passzás,

a hol a legprecizebb eszterga és gépmunkák készülnek.

439—1912. ü. sz.

Árverési hirdetmény.

Alólirott királyi közjegyző ezennel közhirré teszem, hogy a Doctor Radu Demeter által Herkner Péter katonai állatorvos kassai és Mikovics Sándor lókereskedő szabadkai lakosoktól megvásárolt de át nem vett két darab fekete parádés ló a folyó évi junius hó 3-ik napján délelőtt 10 órakor Nagyváradon Szabadság utca 1 szám alatt Ciceronescu Sámuel görög katholikus kanonok házánál közbenjöttöm mellett nyilvános árverésen el fog adatni.

A két darab ló együttesen bocsájtatik árverés alá.

Kikiáltási ár 4000 korona, a lovak azonban a kikiáltási áron alul is elfognak adatni.

Árverelni szándékozók kötelesek az árverés megkezdésekor árvereltető kezéhez 400 korona bánatpénzt letenni.

A lovak, melyek minden szavatosság nélkül adatnak el az árverés határnapjáig Nagyváradon a görög katholikus püspöki udvar istálójában (Szt. László-tér) megtekinthetők.

Árverési vevő köteles a vételárat árvereltető kezéhez azonnal készpénzben lefizetni, a vételi illetéket eljáró királyi közjegyző kezéhez készpénzben leróni, s a lovakat azonnal átvenni s elszállitani.

Kelt Nagyváradon, 1912. évi május hó 25-ik napján.

Dr. Őrley György,
kir. közjegyző.

Legbiztosabb és legmegbizhatóbb nyaraltatás!

A nagyérdemü közönség b. figyelmébe ajánlom, hogy ugy helyben mint nagyszalontai fióküzletemben szőrmeárukat, téli öltönyöket, függönyöket, szőnyegeket stb. nyaraltatás végett csakis nállam és fióküzletemben méltóztassanak elhelyezni, hol kivánatra bármikor felmutatható legyen a nyaraltakat tisztán kezelve, gondozva és kijavitva annak idején hazaszállittatom. A raktárom és üzletem a károk ellen biztositva van, azért kérem a nagyérdemü közönség szives bizalmát. Tisztelettel

Zimányi András

német szücs, Szinház-utca Adorján-palota.
Raktár: Körös-utca 47. szám, saját ház.
TELEFON **824** TELEFON

A permetezés sikerének kulcsa a gyorsaság!

Fele időt es harmadrész permetező oldatot takarit meg az, a ki

Haizler-féle Tempus permeszòrót használ.

Minden háti permetezőre alkalmazható! ☛ ÁRA: 18 korona!
Alólról való permetezésre igen alkalmas.

Megrendeléseket elfogad, ismertető füzetet küld a **„Borászati Lapok"** szerkesztősége (Budapest. IX., Üllői-ut 25.) ☛ Viszontelárusitok kerestetnek!

Van szerencsém tisztelettel értesiteni tek. Cimet, hogy társas viszonyunk megszünvén, néhai apósom **SCHOPPER GYORGY** 32 év óta fenálló jó hirnevü

gépjavitó mühelyét

saját vezetésem alatt tovább fentartom.

Elvállalok és készitek minden e szakmába vágó munkát gyorsan és pontosan, u. m.: **rész- és vasöntést, henger rovátkolást és köszörülést, cséplőgép javitást, teljes malomberendezést és javitást, olajmagszuló hengerek készitését, fesszmérő javitást, transzmissió tengelyek, függő-, álló- és fali csapágy készitését és szerelését.** Továbbá saját készitésü **fehér fém** (compozicio) különféle minőségekben.

Munkám jóságáért és pontosságáért felelőséget vállalok, mivel 11 év óta az üzletvezetésben közremüködtem.

Amidőn nagybecsü pártfogásáért esedezem, magamat szolgálataira mindenkor felajánlva, maradok

kitünő tisztelettel
SCHOPPER GYÖRGY VEJE
ROHOSKA PÁL
NAGYVÁRAD, Sáncz utca 22.

Magyarcsékei járás főszolgabirójától.
547—1912.

Pályázati hirdetmény.

A kispapmezői körjegyzőségben lemondás folytán megürült segédjegyzői állásra pályazatot hirdetek s felhivom mindazokat, akik ezen 1000 K fizetéssel 100 K napidijátalánynyal s 200 kor. lakbérilletménynyel egybekötött állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-c. 6. §-a, illetve az 1900. évi XX. t.-c. 3 §-ában előirt képesitésüket igazoló okmanyokkal felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám folyó év junius hó 15-ig adják be.

A választás határidejét később fogom kitüzni.

Magyarcséke, 1912 május hó 20-án.

Dr Halász Elemér
főszolgabiró.

A szalonban és a gyermekszobában mindenütt ott legyen, mert kicsinyt és nagyot, fiatalt és öreget, szegényt vagy gazdagot egyaránt mesésen szórakoztat. :: Mindenütt kapható.

Ára 1 korona.

Gyártja: a „Cserépgyár" R.-T., Kismányán.

Minden nagyobb városban állandó bizományi raktárt óhajtván fenntartani, e célra óvadékképes és agilis képviselőket keresünk. A budapesti raktár telefon sz. 170-68.

Alapittatott 1884-ik évben.

Készit és javit

orgonákat, harmóniumot, zongorákat, pianinot és minden e szakmába vágó munkát a legujabb szisztema szerint

Fried Leopold
orgona-épitész
Nagyvárad, Szent János-utca 6.

Csúzi Ferencz

fehérnemü és ruhatisztitó intézete
N.-Várad Szaniszló-u. 32.

Elvállal fehérnemü s minden más ruha tisztitást jutányos árban. Meghivásra a ruhákért érte is küldök. Levelekre válaszolok.

Halló! Halló!

A nagyérdemü közönség szives figyelmét felhivom, bádogos és vizvezeték szerelő mühelyem megtekintésére.
KÖLTSÉGVETÉS DIJTALAN.

Szives pártfogást kér
Kóródy István,
bádogos és vizvezeték szerelő.
Kórhaz-u. 3. vagy Páris-u. 30.

Vajnovszki Ferenc

uri- és női cipész, Szaniszló-u. 55.

Készit uri- és női cipőket mérték szerint. Javitások jutányos árban. Meghivásra házhoz küldök, levelekre válaszolok.

☛ Védjegy: „Horgony". ☚

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótléka
egy régjónak bizonyult háziszer, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult **kőszvénynél, ——— csúznál és meghüléseknél.** .....

Figyelmeztetés. Silány hamisitványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a **„Horgony"** védjegygyel és a **Richter** cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K —.80, K 1.40 és K 2.— és ügyszólván minden gyógyszertárban kapható. — **Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.**

Dr. Richter gyógyszertára az „Arany oroszlánhoz",
Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Értesitès.

Megnyilt a

„Béka“ bolt

Uj rőfös, rövid és női divatáruház Nagyváradon Zöldfa-utca

Tessék ügyelni a kirakat-üvegeinkre festett

„BÉKÁRA“

Árjegyzéki kivonat:

1 vég Rumburger vászon mindenre alkalmas	4.50
1 méter gyapjuszövet bármilyen szinben, 120 széles	—.89
1 Himzett elejü nőiing szepességi vászonból	1.65
1 nőiing finom siffonból	—.95
1 női hálókabát (korzetta) finom siffonból	—.98
1 Nőiing himzéssel és szalaggal dusan diszitve	—.98
1 Izléses diszkötény	—.55
1 Női reformkötény finom klottból vagy lüszterből	1.65
1 fekete klott alsószoknya	—.98
Egy 6 személyes damaszt garnitura	2.75
1 Fekete nap és esőernyő	—.98
1 Elegáns fehér puhaelejü férfiing	1.25
1 finom 5 soros gallér minden fazon és szám	—.13
1 pár kézelő fehér vagy szines	—.21
12 darab valódi rumburgi vászon zsebkendő	1.50
1 méter kozmanózi karton bármilyen szinben, jó mosó	—.22
1 méter legfinomabb gyapjudelin legujabb divatuak	—.59
1 kétszemélyes klott paplan jó vattával töltve, bármilyen szin	3.25
1 Ablakra való szövetfüggöny	1.39
1 Magános ágyteritő	—.89
1 garnitura 2 ágy és egy asztalteritő	4.50
1 Vég valódi rumburgi kanavász, bármilyen szinben	4.75
1 fehér siffon alsószoknya	—.98
1 méter ruhavászon minden szinben	—.29
1 méter csipkefüggöny	—.26
1 fejre való selyemsál	1.25
1 m. 120 széles gyapju pepita szövet	—.45
1 méter mosó delin legujabb minták	—.24
1 himzett elejü bluz	—.98
1 szines napernyő gyönyörü szép	1.52
1 Reformkötő, jó mosókarton	—.69
1 nyári flanell takaró	—.95
1 fejre való pepita selyem kendő	—.98
1 finom damaszt abrosz	—.98
1 kávés abrosz	—.79
1 kávés szalvéta	—.06
1 fekete klott alsószoknya	—.98
1 Szmirna ágyhához való szőnyeg	1.65
1 méter bőrerős spárga szőnyeg	—.39
1 nagy szoba szőnyeg	—1.69
1 méter dupla széles cérna csipke függöny aplikált mintákkal	—.58

Vidéki megrendelések utánvétel mellett a legpontosabban lesznek elintézve.

Postai szétküldések minden nap. Tessék a kirakat üvegeinkre festett „BÉKÁT“ keresni.

Hallotta már?

Hogy **GRÓSZ VILMOS vegytisztitó** intézetét áthelyezte

Beöthy Ödön-u. 17. sz

alá. Elvállal mindenféle **férfi, női, katonai egyenruhát és papi reverendát** vegyitisztitásra jutányos árban. Áraim a következők:

1 férfi öltöny 2 K., 1 nadrág 80 fill., 1 női alj 1 K 40 fill., 1 bluz 1 K 20 fill., és feljebb. Kérem a czimre ügyelni.

Saját érdeke,

hogy lehetőleg összpontositsa szükségletének beszerzését egy cégnél, mert ezuton védi érdekeit legjobban.

ELŐNYEI:

1. **Nem kell ismeretlen cégekhez fordulnia.**
2. **Nem lesznek szétágazó kötelezettségei.**
3. **Állandó összeköttetésnél pontos és reális kiszolgálást biztosit magának.**
4. **Állandó összeköttetése mindig vigyázni fog önt vevőjének megtartani.**

Saját érdeke, hogy csak ismert, előkelő céget tiszteljen meg bizalmával.

Aufrecht és Goldschmied utóda

Elek és Társa r.-t.

Budapest, IV., Károly-körut 10. sz.

Kaphatók kényelmes havi lefizetésre, állandó összeköttetésnél folyószámlára is:

1. A magyar és német irodalom összes termékei.
2. Képek.
3. Bőröndök és böröndáruk.
4. Férfi fehérnemüek.
5. Látcsövek.
6. Fényképkészülékek, felszerelések.
7. Vadászfegyverek, pisztolyok, flóbertek.
8. Chinaezüstáruk.
9. Csillár- és petroleumlámpák
10. Rézbutorok.
11. Szőnyegek.
12. Mindennemü hangszer.

Tuloldali 12 osztályunk összes czikkei elsőrangu minőségüek és minden osztály czikkeiről külön kimeritő árjegyzékkel rendelkezünk és a kivánt árjegyzéket ingyen és bérmentve küldjük.

Elvünk: Vevőkörünk megtartása, pontos kiszolgálás méltányos árak révén.

Minden felvilágositással szivesen szolgálunk.

Közhasznu intézmény!

Van szerencsém a nagyérdemü közönség becses figyelmét felhivni e célra berendezett, molykár ellen védő, biztositó és raktározó intézetemre. Elfogadok nyári gondozásra felelősség mellett bármily értékes ruhákat, szőrme-árukat. Férfi és női városi bundák, uri bundák, szőnyegek, függönyök, gallérok, karmantyukat stb., saját mühelyemben kijavitva, tisztán, hiba nélkül szolgáltatva vissza. Kivánatra azokért házhoz küldök, az üzlet tüz és betörés ellen biztositva van. Becses pártfogását kérve, maradtam kiváló tisztelettel

Dózsa János szücsmester

Nagyvárad. Sas-passage.

HIMZŐ előnyomdámban

Madeira és Rischehen blousok előnyomtatva vagy elkészitve kapható. Ingblousok, fehérnemüek varrása, monogrammok és szines himzések a legszebben eszközöltetnek. Kézimunka ujdonságok és kézimunka anyag jutányosan kapható:

Kepes Etelkánál

Kossuth-utczán.

Lakatos, gépész és kovácsmester urakat értesitem, hogy **nyersolaj- és villanymotorokkal** berendezett

reszelővágó ipartelepemet

— május hó 1-én —

Teleky-utca 45-ik szám alá

áthelyeztem.

További szives támogatást kérve

Hegedüs József

kath. népszövetség tagja
reszelővágó szakiparos.

„NIGRIN“

a legjobb cipőkrém az egész világon

Az eddigi világhirü wiksnek vitriol nélküli gyártása is.

ST. FERNOLENDT, WIEN III.

cs. és kir. udvari szallitó.

80 éves gyári fennáliás.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utcza 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készitését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

Legrégibb és legmegbizhatóbb

:: nyaralási vállalat! ::

Van szerencsém a nagyérdemü közönség becses figyelmét felhivni e célra épült és fővárosi mintára berendezett

molykár elleni megóvó és biztositó vállalatomra.

Elfogadok nyári gondozásra felelősség mellett bármily értékes ruhákat, szörme árukat, függönyöket, szőnyegeket stb. Azokat saját mühelyemben kijavitva, hiba nélkül szolgáltatom vissza. Kivánatra azokért házhoz küldök, az üzlet tüz és betörés ellen biztositva van. Becses pártfogását kérve, maradok kiváló tisztelettel

Zboray Gyula,

szücs üzlete Rákóczi-ut 7.

Telep: Körös-utca 32. — Saját ház.

Telefon 947. Telefon 947.

VÁLLALATI HIRDETÉS.

Van szerencsénk a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy 32 évi tapasztalataim és tanulmányaim után a mai kor igényeinek megfelelően

épitkezési irodát nyitottunk.

Elvállaljuk épület épitését, átalakitásokat, csatornázásokat szakszerü kivitelben, szolid árak mellett. Nedves falak a **legujabb találmány** szerint teljesen szárazzá alakitjuk át felelősség mellett.

Szives megbizásokat kérnek tisztelettel

Kiss István és Fia

képesitett kőmüvesmester

Nagyvárad, Keskeny-utca 9. sz.

Saját ház. **Telefon 1118.**

Mühely áthelyezés!

Értesitem a n. érd. közönséget, hogy évek óta fenálló

bádogos mühelyemet

Huszár-utca 13. sz. alá

helyeztem át. **Jutányos árban** vállalok, fürdő szoba, angol klozett, vizvezeték berendezéseket, ugyszintén **épület** és **diszmü** bádogos munkákat stb. Költségvetés dijmentesen, levelekre válaszolok.

Szives pártfogást kér

Tőtős Mihály

épület és diszmü bádogos.

Helyi és v déki telefon 386.

Azonnal eladó

egy 4 hengeres 6 üléses

automobil.

Ugyanitten egy

mechanikus üzlet

az összes felszerelésse l, jó forgalmu helyen más vállalat miatt minden elfogadható áron eladó.

Czim a kiadóhivatalban.

GUTORI FÖLDES KELEMEN

aradi gyógyszerész által készitett

MARGIT-CRÊME

legjobb arckenőcs mely 2-3 nap alatt ifjitja és sépiti az arcot.

Margit-Créme egyedüli szer szeplő, májfoltok, pattanások, bőratka (Mitesser) ráncok, kiütések stb. ellen.

Margit-Créme páratlan szer bőrpattanások, wimmerlik, arc- és kézvörösödés, napbarnitás ellen.

Margit-Créme bámulatos hatása abban rejlik, hogy bőrre kenve, ez rögtön felveszi és ez okozza azon csodás átalakulást, hogy egy szeplővel, vagy májfoltokkal fedett arc 2—3 nap alatt fehérré lesz.

Margit-Créme teljesen ártalmatlan, nem zsiros, az arc nem lesz fényes, azért nappal is használható.

A Földes-féle Margit-Créme

ára: nagy tégely 2 korona, kis tégely 1 korona.

Margit-puder fehér, rózsa vagy créme szinben 1 kor. 20 fill.

Margit-szappan darabja 70 fillér.

Csakis akkor valódi, ha minden doboz gutori FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Arad, felirattal és cimerrel van ellátva.

Utánzatoktól óvakodjunk!

Kapható minden gyógyszertárban. Nagyváradon: Csanda Endre, Irgalmasok, Hegedüs R., Kovács Béla, Leszner Alfréd, Lédig Árpád, dr Medvigy Ferenc, Vadász Albert drogéria, Ujvárosi drogéria, Berger Sándor illatszertár. Nagyszalontán: Berkes Ármin, Szabó Emil gyógyszertárában.

Vasszerkezeti gyár.

Lakatos mühely.

SZÁNTÓ DEZSŐ

első nagyváradi

redőnygyára.

Értesitem a t. közönséget, hogy **műlakatos ipartelepemet és redőnygyáramat** a Szent János-utczáról, **Rulikovszky-ut 30. szám alá** (bejárat a honved laktanya mellett) egy direkte ezen célra épitett és méreteiben még eddig városunkban nem létező gyárhelyiségembe helyeztem át. Redőny gyártmányaim: **Esslingeni ablak faredőnyök, gördülő acél bolti redőnyök, (rollók) napellenző ponyvák, Jalousiák, damaszt és vászon redőnyök a legkiválóbb minőségben.** Felvallalok az épület és műlakatosság keretébe tartozó összes munkákat, u. m.: **vasszerkezetek, vasrácsok, épület vasalások, biztonsági vasajtók,** kiváló minőségü **tüzhelyek** és **ajtócsukókat** stb. **Szállitások vidékre a leggyorsabban. Redőny javitások szakszerüen eszközöltetnek. Javitási munkák telefon hivásra.**

Tisztelettel

Szántó Dezső.

TELEFON: 491 SZ. TELEFON: 491 SZ.

GYERTYÁNLIGET Mármaros-megye

a legszebb, legegészségesebb klimatikus erdei hegyi gyógyhely, ásvány fürdő és vizgyógyintézet. csodálatos szép magas fekvésü, por és szélmentes, ózondus, enyhe levegő, kitünő izü és könnyen emészthető tiszta **vasforrások**. Teljesen berendezett **vizgyógyintézet**. Fekvő kura fedett csarnokban. **Legradikálisabb gyógysiker: vérszegénység,** sápkór, **idegesség**, neurasthenia, **gyomor-bélbajok és női bantalmaknál.** Kényelmes, csinos lakások és igen jó ellátás. **Igen mérsékelt árak. Idény május—október. Vasutállomás: Nagybocskó, Gyertyánliget.** — **Előnyök:** 1. Olcsó árak és fesztelen életmód 2. Enyhe éghajlat és barátságos környezet. 3. Közeli vasutállomás és jó kocsiut. **Interurban telefon.**

A fürdőigazgatóság.

HELYBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!

vegyileg női, férfi és gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fényesre, csipke és szövet függönyök, bútor szövetek, papi és egyenruhák vegyileg tisztittatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet: Zöldfa Passage 93.

Mokos Sándor.

Permetezés helyett
Porozás!

A szőllő peronospórája ellen kitünő sikerrel lehet védekezni minden permetezés nélkül a br. **FECHTIG-féle**

„PULVAZURÓ“

segélyével. — Az előző évi eredményekről szóló beszámoló füzet minden érdeklődőnek **dijmentesen megküldetik!** — **A „PULVAZURÓ“ ára nagyban 60 fill., 50 kg.-on alul 62 fill. kg.-ként.** Egyedüli beszerzési forrás a

„Magyar Mezőgazdák Szövetkezete“

BUDAPEST, (V. ALKOTMÁNY-UTCZA 31.)

Telefon 1153. Interurbán Telefon 1153.

Hölgyek figyelmébe!!!

Igen kedvelt

Zsigmondy-fűző

remek, kipróbált és kedvelt jó szabásu egyenes Reform és csipő-fűző a hasat minden nyomás nélkül fűzi és a testnek remek formát kölcsönöz, a gyomrot szabadon hagyja. Kizárólag egyedül csak

Izsák Lidiánál

rendelhető meg. — Becses pártfogását továbbra is kérve, teljes tisztelettel

Izsák Lidia

A Szigligeti-színház müvésznőinek egyedüli fűzőszállitója.

Nagyvárad, Nagy Sándor-utcza 1.

Mindenkit érdekel!

Van szerencsém Nagyvárad város és vidéke t. közönségének tudomására hozni, hogy **Nagyváradon, Olaszi Bazár-épületben (Szinház mellett)** egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

vegytisztitó és vasaló

üzletet nyitottam.

Elvállalok férfi, női ruhákat, katonai egyenruhákat, szőnyegeket, függönyt, butorszövetek, napernyőt, kesztyüt, szőrmeárukat a legegyszerübbtől a legdiszesebb kivitelig, teljesen bontatlan tisztitásáért a legmesszebbmenő jótállással jutányos dijazás mellett. Magamat nagybecsü pártfogásukba ajánlva maradtam

Tisztelettel

STEINER M.

vegytisztitó.

ÉRTESITÈS.

Van szerencsém a nagyérdemü közönségnek tudomására hozni, hogy a hígénikus fodrász termemet

Rákóczi-ut 6. szám alá

helyeztem át. Azon újitással, hogy a manicür salon az igen tisztelt hölgyközönség részére teljesen külön bejárattal áll rendelkezésre, továbbá raktáron tartom az összes kéz, köröm ápoláshoz szükséges dolgokat, ugymint Aniol, Tolideur, Polesuar köröm viz stb. a legfinomabb franczia arc és kéz krémek, fejmosáshoz az összes különlegességi vizek, illatszerekben a bel és külföldi legjobb illatok nagybani választékban. Ezen újitásnak szükségét látva, magamat a nagyérdemü közönség szives pártfogásába ajánlom

Marton József

fodrász.

Telefon 775. Telefon 775.

Az egész berendezés és egy 6 sz. Wertheim szekrény eladó.

Hatóságilag engedélyezett végeladás.

Üzletünket véglegesen feloszlatjuk, miért is jó hirnevü **rőfös, női divat és confectio áruraktárunkat**

hatóságilag engedélyezett végeladással

kiárusitjuk. A legjobb minőségü vásznak, férfi és női fehérnemüek, szövetek, függönyök, szőnyegek és minden e szakmába vágó czikkek

eddig sehol nem volt olcsó árban, részletekben és egy tömegben is

készpénz fizetés mellett eladatnak. Tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai

Rákóczi-ut, HUZELLA czéggel szemben.

Partie árusoknak csakis az esti órákban.

Az üzlethelyiség kiadó.

RUHÁM

olyan mintha

skatulyából

vettem volna ki,

ha

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari és kamarai szállító

férfi-, fiu- és leánykaruhatelepén

veszem.

Nagyvárad, Bémer-tér 4.

Fiókok: Arad, Belgrád, Brassó, Debrecen, Fiume, Kassa, Kolozsvár, Miskolcz, Nagyvárad, Pécs, Pozsony, Sofia, Szeged, Temesvár, Zágráb.

PÉNZ **PÉNZ** PÉNZ

HA SZERENCSÉS

PÉNZT SZEREZHET

A

FREDIN

CIPŐKRÉMMEL

MERT

MINDEN 100-ik DOBOZ FENEKÉN 20 fill

MINDEN 1000-ik FENEKÉN 1 korona

TALÁLHATÓ

SELLE & KARY

WIEN XIII

BUDAPEST. VI. BAJNOK-UTCZA 2/B.

Hirdetésre legalkalmasabb a „Tiszántúl”

Megnyilt a Püspökfürdő.

Tavaszi pompájában kibontakozva virágos fáival fenséges látvány a Püspökfürdő. A gyönyörü üdülő és gyógyhely most kitünő uj kézbe került. A Püspökfürdő bérletét régi, kiválón, kipróbált ember **Dancs István** vette át, aki rendkivüli gonddal, izléssel, minden modern igénynek megfelelően rendezte be az éttermeket, fürdőket, s valóságos kis paradicsomot varázsolt a zöldelő platánok közé. A Püspök-fürdő máj. 1-én nyilt meg s máris igen nagy számban keresi fel a közönség, mely nem csak gyógyulást de kellemes szórakozást is talál.

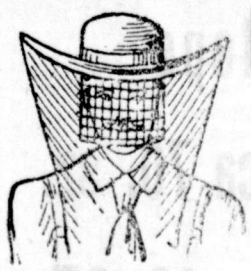

Méhészek

mielőtt méhész eszköz szükségletüket megvennék vagy méz és viasz készletüket eladnák, forduljanak saját érdekükben ingyen árjegyzékért hozzánk.

Puszta-Szentlőrinci méhészet, Budapest V., Zoltán-u. 11.

Különlegességek: Amerikai gőzhengeren sajtolt műlépek, frikciós felső, oldal és lánchajtásu pergetőgépek, gőzviaszolvasztók, Vulkán füstölő gépek stb.

Kincset ér

a TORDY-féle

Hollandi 3 király tea, mivel nemcsak hashajtó, hanem egyuttal étvágyjavitó, gyomortisztitó, emésztést elősegitő, bélmüködést szabályozó, nemkülönben a legmakacsabb gyomor bajon is segit. Csomagja (kbl. 10—12-szeri használatra) 30 fillér.

Minden gyógytárban kapható.

„Varázsfuvola.“

Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani. A **„Varázsfuvola“** rendkivül kellemes, 20 acél trombitahanggal és 4 erős bőgővel van ellátva. Diszes kivitelben, kottafüzettel, dalokkal, tokkal, ajándékkal együtt **csak 4 korona.**

Csakis **Vágner „Hangszer-Király“** országszerte elismert legolcsóbb hangszeráruházában kapható, **Budapest, József-körut 15.** — Gyorsjavitó műhely. — Kérjen fényképes hangszerárjegyzéket.

FŐ A SZORGALOM ÉS A PONTOSSÁG!

Puskás Károly

uri divat férfi szabó, Szent János-utca 45. sz.

Elvállalok mindennemü férfi ruhák készitését a legujabb divat szerint izléses kivitelben, valamint elvállalok átalakitást, javitást, tisztitást. Hitelképes egyéneknek kedvezményes részletfizetésre is készitek a legszolidabb árban.

Mintáim vannak dús választékban elsőrendü gyárakból.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemü közönséget, hogy

Csengeri-utcza 21-ik szám alatt

saját házamban, egy a mai kornak mindenképen megfelelő

= épület és = műbutor asztalos

mühelyt létesitettem. Elfogadok: előszoba és konyha felszereléseket minden kivitelben, továbbá templom, iskola, gyógyszertár és kávéház berendezéseket kellő jártassággal. Rajzzal és költségvetésekkel ugy helyben, mint vidékre készséggel szolgálok. — Tömeges rendeléseket kérve vagyok kiváló tisztelettel

Gaál József

mű-asztalos, Nagyvárad.

TELEFON 11-52. TELEFON 11-52.

Sarkady és Szánthó

TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utcza 30.

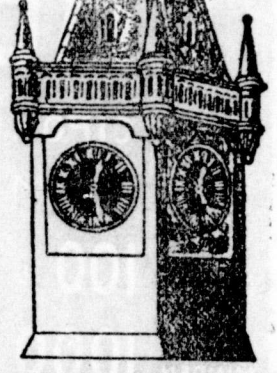

Ajánlja 1 hétben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegecs" és „szabadlengésü" járattal, rézkerekekkel. Olcsó árak. TÖBB ÉVI JÓTÁLLÁS. Villanyerő berendezés. Arjegyzék kivánatra. **Saját ház.**

VARJU FERENC

műbútor asztalos

DAMJANICS-UTCZA 5. SZ.

Készit minden néven nevezendő modern butorokat stb. — Elvállal javitásokat jutányos árban.

Szalonna, prima, pörkölt, nehéz áru legjutányosabban kapható. Mindennemü termények vétele és eladása.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részv.-társ. áruosztály.

Teleky-utcza 3-ik szám, Telefon 172.

Kereskedelmit végzett szépirásu gyakornok azonnali belépésre kerestetik. Cim a kiadóhivatalban.

8 GRAND PRIX

Kőbányai Polgári Sörfőző R.-T. N.-Váradi és biharmegyei főraktára

KOLLINER D. és FIA

CÉGNÉL PÁVEL-UTCA 26. SZ.

Telefon 75. **Telefon 75.**

Világos **Király** sörünket valamint SZENT ISTVÁN védjegyü

dupplamaláta

sörünket, melyet a leghirnevesebb orvostanárok mint kiváló gyógyitalt ajánlanak.

Ungváry és Tokai

Bankbizományi birtokvásárlási, eladási és erdő becslési irodája

RÁKÓCZI-UT 10. SZAM.

Helybeli és vidéki telefonszám 725.

Kátránypapir:

21	kis tekercs	K	2·20
29	» »	»	3·50
35	» »	»	4·00
40	» »	»	5·50
55	» »	»	7·00
34	» elszigetelő	»	4·50

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

Kovács Zsigmond

műasztalos

géperőre berendezett

ipartelepe

Szacsvay-utca 70. sz.

Telefon 10-87.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmülakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Akadémia-u. 1. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkeritéseket a legjutányosabb áron készit.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Érvényes május 1-től.

VASUTI MENETREND.

Érvényes május 1-től.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.

V v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Tvsz.	Sz. v.	Gy. v.	Oda. — Vissza.		Tvsz.	Sz. v.	Gy. v.	Tvsz.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.
— —	— —	8 20	— —	— —	— —	6 15	Ind. Budapest k. p. u.	Érk.	5 20	7 20	— —	— —	— —	6 15	— —
— —	7 00	— —	2 05	— —	— —	— —	» Bpest ny. p. u.	»	— —	— —	7 30	— —	1 50	— —	9 35
— —	9 05	11 31	4 17	— —	9 47	11 41	» Szolnok	»	10 17	3 34	5 26	— —	11 37	3 27	7 35
5 13	10 47	2 05	5 53	— —	12 26	12 16	» Püspökladány	»	5 06	12 54	3 37	9 40	9 54	12 54	5 52
5 27	— —	2 19	— —	— —	12 41	— —	» Báránd	»	4 50	12 43	— —	9 21	— —	12 42	— —
5 44	†11 08	2 35	†6 13	— —	12 56	— —	» Sáp	»	4 28	12 25	— —	8 59	9 35	12 28	†5 32
6 09	11 23	2 54	6 28	— —	1 16	1 53	» Berettyóújfalu	»	3 58	12 05	3 00	8 27	9 21	12 09	5 17
6 23	— —	3 07	— —	— —	1 29	— —	» Mezőpeterd	»	3 35	11 51	— —	8 08	— —	11 55	— —
6 37	11 43	3 21	— —	— —	1 42	— —	» Biharkeresztes	»	3 20	11 39	— —	7 50	— —	11 44	4 57
†6 44	— —	— —	— —	— —	— —	— —	» Ártánd	»	†2 47	— —	— —	†7 39	— —	— —	— —
6 55	— —	3 34	— —	— —	1 55	— —	» Bors	»	2 37	11 26	— —	7 26	— —	11 31	— —
7 04	11 57	3 42	7 00	— —	2 04	2 26	» Biharpüspöki	»	2 27	11 19	2 27	6 55	8 48	11 23	4 43
7 17	12 06	3 54	7 09	— —	2 15	2 35	Érk. Nagyvárad	Ind.	2 15	11 09	2 16	6 42	8 41	11 15	4 35
7 24	12 26	4 18	7 14	10 55	2 52	2 42	Ind. Nagyvárad	Érk.	6 30	10 34	1 52	7 10	8 34	10 58	4 17
7 33	12 33	4 24	7 19	11 05	2 59	— —	» Várad-Velence	»	6 22	10 27	1 46	7 03	— —	10 52	— —
7 45	12 41	4 35	— —	11 18	3 08	— —	» Fugyivásárhely	»	6 06	10 18	— —	6 52	— —	10 43	— —
7 59	12 51	†4 47	— —	†11 33	— —	— —	» Mezőszakadát	»	†5 50	— —	— —	†6 38	— —	10 32	— —
8 10	1 00	4 57	7 42	11 45	3 29	3 14	» Mezőtelegd	»	5 40	10 00	1 25	6 29	8 10	10 25	3 54
8 19	†1 07	— —	— —	†11 55	— —	— —	» Mezőtelin	»	†5 26	— —	— —	†6 19	— —	— —	— —
8 27	1 13	— —	— —	†12 04	— —	— —	» Czéczke	»	†5 19	— —	— —	†6 11	— —	10 13	— —
8 34	1 19	5 12	7 55	12 12	3 45	3 29	» Élesd	»	5 12	9 44	1 12	6 05	†7 58	10 08	3 41
8 40	1 24	5 16	— —	12 19	3 50	— —	» Élesd megálló	»	5 04	9 38	— —	†5 58	— —	10 02	— —
8 50	†1 32	— —	— —	†12 31	— —	— —	» Rikosd	»	4 34	— —	— —	†5 51	— —	— —	— —
9 05	1 44	5 35	8 15	12 59	4 09	3 52	» Rév	»	4 45	9 25	12 58	5 41	7 43	9 52	3 30
— —	†1 48	— —	— —	— —	— —	— —	» Rév megálló	»	4 34	— —	— —	†5 34	— —	— —	— —
9 14	1 54	5 43	— —	†1 11	4 17	— —	» Zichy barlang	»	4 28	9 16	— —	5 28	— —	9 43	— —
9 19	†1 59	†5 47	— —	†1 18	— —	— —	» Várszonkolyos	»	†4 22	†9 13	— —	†5 22	— —	— —	— —
9 33	2 09	5 58	— —	†1 36	4 31	— —	» Barátka	»	4 09	9 04	— —	5 10	— —	9 33	— —
9 43	2 17	6 05	— —	1 47	4 39	— —	» Jádvölgy	»	4 00	8 56	— —	†5 00	— —	†9 22	— —
9 55	2 26	6 15	8 48	2 01	4 50	— —	» Királyhágó	»	3 50	8 48	— —	4 50	— —	9 15	— —
10 08	†2 37	— —	— —	2 16	— —	— —	» Feketető	»	†3 38	— —	— —	†4 06	— —	9 04	— —
10 28	2 53	6 37	9 03	2 45	5 12	4 44	» Csucsa	»	3 30	8 38	12 14	3 37	6 59	8 58	2 46
12 52	4 43	8 34	10 30	6 04	7 18	6 26	Érk. Kolozsvár	Ind.	12 00	6 19	10 31	11 50	5 21	6 40	1 13

Nagyvárad—Vaskóh—Körösbarafalva.

Tvsz.	Szv.	Oda. — Vissza.		Szv.	Tvsz.
2 58	4 28	Ind.	Nagyvárad — — — — Erk.	9 49	7 08
3 09	4 41	»	Várad-Velence — — — — »	9 38	6 57
†3 26	†4 56	»	Rontó — — — — »	†9 24	† 6 45
3 36	5 06	»	Félixfürdő — — — — »	9 17	6 37
3 53	5 21	»	Kardó — — — — »	9 03	6 25
4 31	5 58	»	Nyárló — — — — »	8 37	5 59
4 45	6 11	»	Magyargyepes — — — — »	8 25	5 46
5 03	6 28	»	Tasádfő — — — — »	8 09	5 31
5 37	6 43	»	Drágcséke — — — — »	7 55	† 5 18
5 46	7 00	»	Magyarcséke — — — — »	†7 36	† 4 59
†6 —	†7 13	»	Dusafalva — — — — »	†7 22	4 45
6 47	7 45	»	Szombatság-Venterrogoz — »	6 56	4 05
7 01	7 56	»	Pusztahollód — — — — »	6 46	† 3 51
7 20	8 10	»	Gyanta — — — — »	6 23	† 3 37
7 28	†8 17	»	Fekete Kápolna — — — — »	†6 14	3 29
†7 42	8 31	»	Sólyom — — — — »	6 00	† 3 14
7 51	†8 39	»	Belényesörvényes — — — »	†5 53	† 3 05
8 07	†8 49	»	Borz — — — — — — »	†5 34	† 2 54
8 13	8 59	»	Belényesujlak — — — — »	5 28	2 44
8 27	9 11	»	Belényessonkolyos — — — »	†5 12	† 2 32
8 41	†9 23	»	Városfenes — — — — »	†5 11	2 19
9 08	9 44	»	Belényes — — — — — »	5 01	† 2 08
9 19	†9 54	»	Dragánfalva — — — — »	†4 52	† 1 43
9 35	10 07	»	Kisszedres — — — — »	4 31	1 31
9 49	†10 18	»	Rény — — — — — »	†4 19	† 1 18
10 08	†10 34	»	Biharlonka-Rézbánya — — »	†4 06	† 1 03
10 24	10 49	Érk.	Vaskóh-Körösbarafalva — — Ind.	3 53	12 50

Vésztő—Kötegyán—Pusztahollód.

Vv.	Szv.	Vv.	Oda. — Vissza.		Vv.	Szv.	Vv.
6 18	10 21	5 15	Ind.	Vésztő — Erk.	9 18	7 56	4 51
6 36	10 29	5 33	»	Okány — — »	9 00	7 39	4 31
6 52	10 54	5 48	»	Nagygyanté — — »	8 41	7 23	4 12
7 01	11 03	5 57	»	Sarkadkeresztúr — »	8 31	7 14	4 01
7 15	11 10	6 12	»	Méhkerék — »	8 13	7 02	3 42
7 23	11 25	6 19	érk.	Kötegyán — — ind.	8 04	6 52	3 32
8 01	11 50	6 56	ind.	Kötegyán — — érk.	7 19	6 18	2 25
8 14	12 32	7 11	»	Pósapuszta — »	7 07	6 02	2 11
8 33	12 11	7 31	»	Illye — — — »	6 57	5 56	2 00
8 47	12 24	7 41	»	Csegőd — — »	6 34	5 43	1 40
8 57	12 38	7 51	»	Erdőgyarak — »	6 25	5 35	1 30
9 06	12 41	8 01	»	Árpád — — »	6 16	5 27	1 20
9 21	1 50	8 37	»	Feketebátor — »	6 06	5 18	1 09
9 35	1 12	8 42	»	Feketetót — — »	5 44	4 57	12 46
10 00	1 36	9 17	»	Tenke — — — »	5 24	4 38	12 24
10 20	1 57	9 41	»	Körösmart — — »	5 03	4 17	11 58
10 32	2 08	9 53	»	Tenkemocsár-Gyanta »	4 51	4 07	11 46
10 42	2 17	10 11	érk.	Pusztahollód — ind.	4 40	3 57	11 34

Szombatság—Venterrogoz—Bihardobrosd.

Vv.	Tvsz.	Oda — Vissza.			Vv.	Tvsz.
7 06	7 50	ind.	Szombatság-Venterrogoz —	érk.	6 33	3 55
7 35	†8 19	»	Nánhegyes — — —	ind.	†6 06	†3 28
7 45	8	érk.	Bihardobrosd — — —	ind.	5 56	3 18

Nagyvárad—Békéscsaba—Szeged—Arad.

Szv.	Mv.	Szv.	Mv.	Szv.	Vv.	Oda. — Vissza.		Vv.	Szv.	Mv.	Mv.	Szv.	Szv.
6 00	8 01	10 10	1 13	4 40	7 50	ind. Nagyvárad	— érk.	8 28	9 40	12 01	3 10	4 00	8 15
6 10	8 13	10 20	1 25	4 55	8 05	» Ossipuszta	— ind.	8 14	9 29	11 48	2 57	3 49	8 02
6 27	8 33	10 38	1 48	5 15	8 23	» Váradless	— »	7 54	9 12	11 29	2 35	3 33	7 47
— —	8 44	10 46	2 00	†5 25	†8 39	» Gyapju	— — »	†7 40	— —	11 14	†2 20	3 22	— —
6 42	9 03	10 53	2 19	5 34	8 51	» Cséffa	— — »	7 30	8 54	11 03	2 10	3 15	7 36
— —	†9 13	— —	2 31	— —	†9 02	» Püspökradvány	»	†7 17	— —	10 38	†1 47	— —	— —
— —	†9 20	— —	2 39	— —	†9 10	» Madarász	— — »	†7 09	— —	10 30	†1 40	— —	— —
7 06	9 27	11 20	2 51	6 02	9 28	» Nagyszalonta	— »	7 02	8 31	10 22	1 33	2 57	7 42
— —	†9 40	— —	3 06	— —	†9 42	» Pusztabarmód	— »	†6 25	— —	10 05	†1 16	— —	— —
7 26	9 59	11 38	3 25	6 22	9 58	» Kötegyán	— — »	6 11	7 54	9 52	†1 04	2 33	6 47
7 37	10 11	11 49	3 38	6 36	10 11	» Sarkad	— — »	5 54	7 41	9 29	12 44	2 22	6 37
7 45	10 23	†11 58	3 49	†6 45	10 23	» József szanat.	— »	5 40	— —	9 15	12 30	†2 12	†6 25
— —	†10 27	†12 05	3 54	†6 48	10 27	» Gyulai városerdő	»	5 36	†7 26	9 10	12 25	†2 09	— —
7 54	10 39	12 18	4 07	7 01	10 43	» Gyula	— — »	5 25	7 18	8 56	12 14	2 01	6 14
— —	†10 51	— —	4 20	†7 11	†10 56	» Biczere	— »	†5 05	†7 06	8 36	†11 58	— —	— —
8 12	11 04	12 37	4 33	7 23	11 11	érk. Békéscsaba	— »	4 50	6 56	8 18	11 43	1 38	5 52
— —	12 32	3 29	6 58	9 36	— —	érk. Arad	— — ind	— —	5 09	— —	— —	11 25	4 16
10 45	2 43	4 22	9 46	11 01	7 40	érk. Szeged-Rókus	— ind.	8 22	3 30	— —	— —	10 59	2 44

Nagyvárad—Gyoma.

Szv.	Vv.	Oda. — Vissza.		Szv.	Vv.
6 19	1 48	ind.	Nagyvárad — — — érk.	9 23	8 27
6 38	2 02	»	Ossipuszta — — »	9 06	8 11
6 51	2 18	»	Uj-Palota — — — »	8 48	†7 53
7 05	2 30	»	Körösgyires — — — »	8 33	7 40
†7 19	†2 43	»	Vizesgyán — — — »	†8 17	†7 24
7 26	2 50	»	Körösszeg — — — »	8 11	7 18
7 37	3 00	»	Körösnagyharsány — — »	7 59	7 07
7 57	3 19	»	Körösszakál — — — »	7 48	6 56
8 14	3 35	»	Nagytótipuszta — — »	7 22	6 38
8 26	3 47	»	Komádi — — — — »	7 10	6 18
8 44	4 04	»	Ihráz — — — — — »	6 52	5 59
9 17	4 32	»	Kótpuszta — — — — »	6 38	5 45
9 42	5 01	»	Vésztő — — — — — »	6 13	5 20
10 25	5 41	»	Szeghalom — — — — »	5 44	4 52
10 41	5 56	»	Körösladány — — — »	5 19	4 15
10 58	6 12	»	Kéthalom — — — — »	5 02	3 57
11 42	6 38	»	Dévaványa — — — — »	4 17	3 14
12 00	6 55	»	Őzedmajor — — — — »	3 55	2 49
12 23	7 18	érk.	Gyoma — — — ind	3 30	2 24

Piispökladány—Debrecen—Szatmár.

Tvsz.	Szv.	Oda. — Vissza.		Szv.	Tvsz.
6 10	8 00	ind.	Püspökladány	3 55	10 55
6 34	8 25	»	Kaba	4 11	9 38
7 00	8 48	»	Hajduszoboszló	4 23	9 01
7 46	10 02	»	Debrecen	5 20	8 08
— —	11 25	»	Érmihályfalva	6 27	6 58
— —	12 30	»	Nagykároly	7 29	5 10
— —	1 31	érk.	Szatmár-Németi	8 28	4 08

Nagyvárad—Ermihályfalva.

Vv.	Szv.	Szv.	Oda. — Vissza.		Szv.	Szv.	Vv.
7 18	12 18	4 45	Ind.	Nagyvárad — Erk.	9 01	4 05	8 35
7 31	12 44	4 59	»	Biharpüspöki — — »	8 49	3 52	8 21
7 55	1 05	5 17	»	Bihar — — — »	8 29	3 33	8 00
8 22	1 26	5 39	»	Paptamási — »	8 13	3 17	7 43
8 36	1 39	5 51	»	Gyapoly — — — »	7 53	2 56	7 23
8 56	1 53	6 06	»	Bihardiószeg — — »	7 40	2 42	6 58
9 09	2 05	6 17	»	Nagy-Kágya — — »	7 28	2 29	6 46
9 36	2 24	6 42	»	Székelyhid — — »	7 17	2 17	6 30
9 50	2 44	7 01	»	Érseléned — — »	6 51	1 50	5 58
10 14	2 58	7 14	»	Érsemién — — »	6 38	1 36	5 44
10 30	3 12	7 27	Erk.	Ermihályfalva — Ind.	6 25	1 22	5 30

Debrecen—Nagyvárad.

Szv.	Szv.	Szv.	Oda. — Vissza.	Szv.	Szv.	Szv
4 10	12 18	4 08	ind. Debrecen érk.	6 25	2 39	8 12
			» Szepes-Telegdi-sósfürdő «	6 07	2 21	7 54
4 26	12 34	4 24	» Mikepércs »	6 01	2 15	7 48
4 31	12 40	4 29	» Sáránd »	5 55	2 09	7 42
4 37	12 46	4 37	» Derecske »	5 40	1 54	7 25
4 54	1 07	4 54	» Derecske v.-tér »	5 33	1 44	7 15
4 59	1 12	4 59	» Konyár »	5 17	1 29	7 00
5 16	1 30	5 15	» Sándoros »	5 08	1 19	6 52
5 25	1 39	5 24	Konyári sóstófürdő	5 02	1 12	6 46
5 31	1 49	5 30	» Bajonta »	4 58	1 07	6 38
5 37	1 55	5 36	» Pocsaj-Esztár »	4 47	12 56	6 27
5 48	2 00	5 48	» Kismarja »	4 36	12 44	6 15
6 08	2 20	6 08	» Nagykereki »	4 14	12 25	5 54
6 22	2 34	6 23	» Nagyszántó »	4 00	12 17	5 46
6 29	2 48	6 31	» Nagyszomlin »	3 52	12 10	5 39
6 38	2 54	6 40	» Biharpüspöki »	3 43	11 56	5 30
6 56	3 18	7 06	érk. Nagyvárad ind	3 26	11 42	5 12

Székelyhid—Margitta—Szilágysomlyó.

Vv.	Szv.	Szv.	Oda — Vissza.		Szv.	Szv.	Vv.
9 24	2 27	6 40	Ind.	Székelyhid — — Erk.	6 52	2 06	5 51
9 45	2 48	7 01	»	Kiskereki-A.-vására »	6 34	1 48	5 32
10 08	3 09	7 23	»	Apátkeresztur — — »	6 13	1 28	5 10
10 22	3 22	7 35	»	Vedresábrány — »	5 56	1 14	4 47
10 32	3 32	7 45	»	Monos-Petri — — »	5 46	1 04	4 36
10 52	3 57	8 04	»	Margitta — — — »	5 26	12 55	4 25
11 06	4 10	8 17	»	Érábrány — — — »	5 17	12 34	3 44
11 15	4 20	8 27	»	Széltalló — — — »	5 08	12 25	3 34
11 25	4 29	8 37	»	Szotdobágy — — »	4 50	12 17	3 24
11 39	4 42	8 50	»	Bályok — — — »	4 47	12 05	3 11
11 57	5 04	9 12	»	Berettyószéplak — »	4 26	11 53	2 58
12 14	5 22	9 30	»	Márkaszék — — »	4 09	11 29	2 31
12 24	5 32	9 40	»	Ipp-Zoványfürdő — »	4 00	11 21	2 21
12 45	5 51	9 59	»	Szilágynagyfalu — »	3 41	11 56	2 03
1 06	6 14	10 18	Érk.	Szilágysomlyó — Ind.	3 58	10 45	1 34

Sáránd—Nagyléta—Vértes.

Vv.	Vv.	Vv.	Vv.	Oda — Vissza.		Vv.	Vv.	Vv.	Vv.
4 48	9 26	3 19	7 24	Ind.	Sáránd — — Erk.	4 35	6 49	12 40	5 53
4 56	9 35	3 29	7 33	»	Hajdubagos — »	4 26	6 40	12 32	5 44
5 08	9 49	3 43	8 06	»	Hosszupályi — »	4 13	6 27	12 19	5 31
5 17	9 58	3 53	8 15	»	Monostorpályi — »	4 03	6 16	12 08	5 20
5 31	10 14	4 11	8 32	Érk.	Nagyléta-Vértes Ind.	3 46	5 59	11 50	5 02

Az idő középeurópai idő szerint. A vastag számok gyorsvonatot jelentenek. A este 6^{00} órától reggeli 5^{59}-ig terjedő idő a percek aláhuzásával van jelezve. Gy.v. = gyorsvonat. Szv. = személyvonat. Mv. = motorvonat. Vv. = vegyesvonat. Tvsz. = tehervonat személyszállitással. † — a vonat feltételesen megáll.

Jenny Jenő

órás és ékszerész

Szent János-utcza 39. szám.

Bérmaszülők figyelmébe ajánlja nagy óra- és ékszer-raktárát

Szőllőpermetezők

szakszerü javitását elvállalom, ugyszintén mindennemü eltörött vagy elveszett alkatrészek és gumicsövek kaphatók. **Fiuk fizetéssel vagy teljes ellátással fölvétetnek.**

Szilvássy János

bádogos és szerelő iparosnál

Sztaroveszki-u. 2. sz.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemü közönséget, hogy a

Széchenyi-téren, a kioszkban

kávéházi üzletemet

megnyitottam.

A legnagyobb igyekezettel azon leszek, hogy a legjobb italokkal és izletes ételekkel nagyrabecsült vendégeim teljes megelégedését kivivjam.

Kiváló tisztelettel:

Berkovits Berta.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrényi-ház.

Befizetett alaptőke: 1,000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyujt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamat mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindennemü bankszerü beszedésekkel (incassó) olcsó dij mellett.

Előleget nyujt értékpapirokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósit házakra és földbirtokokra.

Nagyvárad város

VILLAMOS MÜVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesitjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére all. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállitjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Elvállaljuk villamos világitási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok.

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

¼ lóerőtől minden nagyságban.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514. **Főszerelő telefonja 55. sz.**

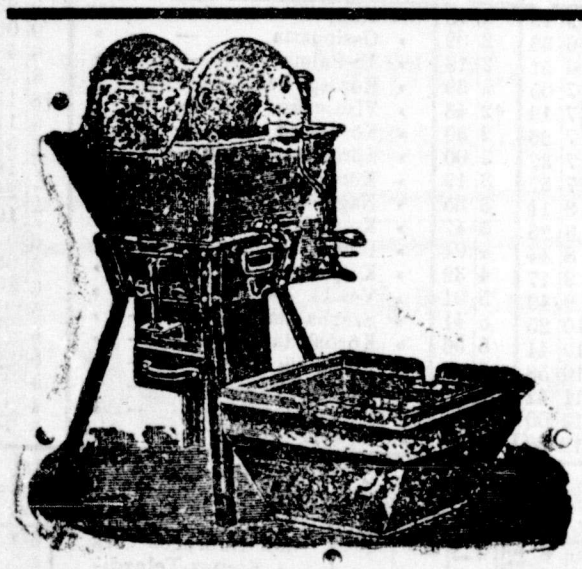

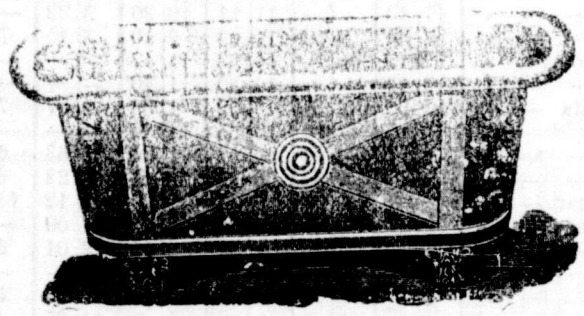

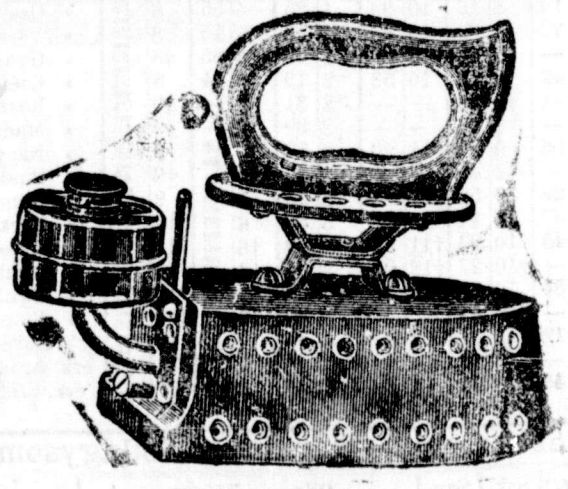

Fürdőkádakból

legnagyobb választék minden nagyságban.

Ruha mosó és mangorló gépek, modern konyha berendezések kizárólag

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut. **Telefon 390.**

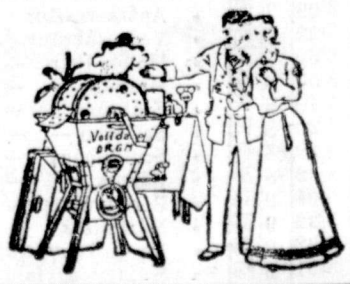

Szent László-nyomda részvénytársaság, Nagyvárad.

PÜNKÖSD

Jelentés a nagyváradi ásatásokról.

(1911. okt. 10—1912. ápr. 12.)

1755 óta, amikor a puszta véletlen az ősi székesegyház egyik királysirját napvilágra hozta, a mult év október 10-én épen negyedszer indult meg az öreg vár belső udvarában a munka, hogy azt a homályt és bizonytalanságot, mely e hajdan oly hires műemlékünket környezi, végre valahára eloszlassa.

De mintha csak az anyaföld nem akarná elárulni azt a titkot, mit évszázadokon át oly mélyen magába zárt; sem a régibb kutatások, sem a mostani, feltétlen bizonyossággal nem derithették ki, nem hozhatták napfényre mindazt, amit tudni és látni óhajtottunk.

Mik is voltak hát azok a kérdések, melyekre a földalatt porladozó romoknak felelniök kellett volna?

Röviden formulázva a dolgot, az 1911. október 10-én megindított nagy munkának a következő czéljai voltak:

1. Megállapitani *a legrégibb*, tehát még *románkori* székesegyház keleti záródásának helyét és elrendezését;

2. eldönteni azt a sokat vitatott kérdést, volt-e a későbbi — csucsives — székesegyháznak *kápolnaköre?*;

3. megállapitani, igazolják-e a talált maradványok, a váradi chartularium szavaira alapitott ama feltevést, hogy legalább az ujabb székesegyháznak *4 tornya volt?*

4. felkutatni. ha ugyan még megvolnának az egykori székesegyházba temetett királyaink, egyházi és világi nagyjaink *sirjait*, hogy hamvaikat a végleges pusztulástól megmenthessük.

Az alább elmondottakban tehát azt igyekezem megállapitani, mennyiben vitték az ujabb ásatások közelebb a kérdéseket a teljes megoldás felé?

Előre is kijelentem, hogy alkalmasint sokaknak várakozását *nem* fogja kielégiteni az, amit elmondandó vagyok, mert egyrészt az eredmény *jóval szegényesebb volt* mint számitottuk, másrészt, mert semmiféle olyan combinatióba nem akarok bocsátkozni, amelyet a talált maradványok nem igazolnak, vagy legalább is nagyon valószinünek nem tüntetnek fel.

Mert mint ismételten kivilágiott, még az olyan gyakorlott szemü és kiváló szaktekintély is, aminő néhai *Henszlmann Imre* volt, fölötte bizonytalan talajra lépett, mihelyt feltevéseit egy bizonyos határon tul kiterjesztette.

Annyival is óvatosabbaknak kell lennünk mindenféle elmélet és combinatio dolgában, mert mint az most kiderült, az 1881, 1883 és 1911—12. évi ásatások felvételei pontosan össze nem egyeztethetők.

Ugyanis, az 1881. ásatás keleti és az 1883. ásatás nyugati határvonala között fel nem ásott tér van, amelynek terjedelme 1883-ban, minthogy időközben a IV. sz. laktanya éjszaki homlokzatát egészen uj alapon épitették ujra, nem lett a régi épület homlokvonalával helyes viszonyba hozva, vagyis a két ásatás összeegyeztetése nem megbizható.

A másik hiba ami történt az, hogy az 1883. ásatások térképezője, a székesegyház alapfalainak a belső várudvarban való helyzetét nem állapitotta meg, s a tervrajzról még az annyira szükséges szélrózsát is kifelejtette.

A székesegyház főtengelyét megrajzolta ugyan, de annak is, a belső várudvarra vonatkoztatva, csak egyik végpontját adta meg, már pedig a mértannak egyik igen régi, sarkalatos tétele az, hogy valamely egyenes vonal helyzetét egy pont nem határozhatja meg.

Tegyük fel, hogy ebből kifolyólag a főtengely az 1883. ásatás nyugati határán a helyes iránytól csak 5 centimeternyire tér el, ugy ez a látszólag csekély hiba, a mi mostani ásatásunk keleti határán már több mint $1^1/_2$ méternyi eltérést okozhat.

A szélrózsa hiánya idézte elő Henszlmann Imre azon tévedését, hogy ő a főtengelyt ugy képzelte el, mintha az, a kelet nyugati iránytól $8^1/_2$ foknyira hajolna el dél felé, holott a valóságban 34 foknyi az elhajlás éjszak felé. Ugy hogy ha nem tudtuk volna pontosan az 1883. ásatás keleti határát és irányát meghatározó, már betömött kut helyét, ugy az ásatást, a főtengelynek feltételezett $8^1/_2$ foknyi déli elhajlása alapján, merőben helytelen irányban kezdettük volna meg.

A legfőbb baj azonban az, hogy az 1883-ban készült tervrajz csak a második és harmadik méternyi mélységben feltárt maradványokat tünteti fel. a mélyebben fekvőket már nem, s igy aztán a mi ásatásunk nyugati határán, 3 és 4 méter mélység között kibukkant falaknak, az 1883. ásatás térképén folytatása nincs.

Ezekre a hibákra annakidején a helyszinén felhivtam a müemlékek orsz. bizottságának szakértőjeként leküldött *Foerk Ernő* tanár figyelmét is, ki legcélszerübbnek látta, ha a most feltárt falak helyzetét, a belső várudvart határoló épület falakra vonatkozólag, *ordinaták* és *abscissák* segélyével megállapitjuk, s a két előbbi ásatáshoz való egyeztetéssel nem sokat bajlódunk, mert a hibák megkisérelt kiegyenlitésével, esetleg még nagyobb hibát követhetünk el.

Már a most vázolt körülmények magukban véve is fokozottabb óvatosságra intenek esetleges combinatiok dolgában, de egyenesen erre kényszerit az a körülmény, hogy a munkálatok egész ideje alatt, *semmiféle felirásos emlékre*, amely talán egyes, függőben levő kérdésekre világosságot derithetett volna, nem akadtunk.

Áttérve mármost az előbb felsorolt kérdések *legelsőjére*, t. i. *a románkori székesegyház* keleti határának megállapitására, mindenekelőtt azt kell kétségbevonhatatlan valóságként konstatálnom, hogy a románkori apsisnak ott, ahol azt Henszlmann gyanitotta, t. i. a kuttól keletre, semmiféle nyoma nincs.

Ellenben mindjárt a legelső árokban, közvetlenül a kut nyugati oldalán, egy ölnyi vastag, részint faragott, részint tört kövekből, kevés téglából, — mindenesetre tehát valamely még régibb épitmény összehordott anyagából, — rakott falra bukkantunk, még pedig már 2·06 méternyira a várudvar szine alatt.

Miután ez a fal, ott ahol legmagosabb, vagy 25—30 centimeternyire emelkedik az ujabb székesegyház talaja fölé, nyilvánvaló, hogy már annak lerombolása után épülhetett.

Ha Nagyvárad 1692-iki térképét megtekintjük, azt látjuk, hogy ez a most emlitett fal, alkalmasint azonos azzal, mely a basáknak az egykori székesegyház alapfalaira épült palotáját éjszak-kelet felől határolta.

Ez alatt, $1^1/_4$, tehát a várudvar szine alatt $3^1/_4$ méter mélységben, megvan az eredeti, tisztán törött terméskőből épült fal, melynek egyik vége, a székesegyház tengelyével párhuzamosan hajlik vissza.

Hogy ennek az alsó falrakásnak középső része félkörives volt-e, azt részint nagyon megrongált állapota, részint a föléje épült még vastagabb ujabb fal miatt megállapitani nem lehet; nyugatfelé való folytatása pedig az 1883. térképen, a már emlitett okoknál fogva nem látható.

Ismételem, nem akarok kellően nem indokolható feltevésekke bocsátkozni, de miután az egész ásatás folyamán ez volt az egyetlen, az ujabbkori székesegyház belsejében fekvő, s annak tengelyére symetrális falmaradvány, más hiányában csakis ezt lehet Sz. László eredeti székesegyházának keleti záródásával, legalább valószinü összeköttetésbe hozni.

Bár közvetlenül nem a mostani ásatások körébe tartozik, szükségesnek látom megemliteni, hogy én nem csatlakozom azok véleményéhez, akik azt állitják, hogy Sz. László első székesegyházát akár a tatárjárás előtt, akár azután, nyugatfelé megnyujtották volna, mert erre semmi elfogadható bizonyitékunk nincs.

Az egész feltevés azon sarkallik, hogy Miskolczy István 1609-ben, az ikertornyok egyik féloszlopán, az 1204 évszámot látta volna bevésve, ami azoknak a 12. század végén, illetőleg a 13. század elején történt épitését igazolná.

De valjon ott látta-e csakugyan Miskolczy ezt az évszámot?

Naplójának idevonatkozó része igy szól: „. . . columnae ex politis lapidibus duplici serie in longitudine, eaeque erasae sunt, XII. quarum una hanc habet inscriptionem: 1. §. 2. §. 04.“*

Én ezekből a sorokból sehogyansem tudom kiolvasni azt, hogy az évszám az ikertornyok féloszlopán állott volna s igy azt hiszem, Miskolczy „columna“-i csakis a főhajót az oldalajtó halóktól elválasztó pillérek lehettek.

Ámde az is kétségtelen, hogy csucsives pillért 1204-ben még nem épithettek s igy Henlszmann, bizonyosra véve, hogy Miskolczy az évszámot helyesen olvasta ie, azt a románkorból fenmaradt ikertornyokra helyezi.

Csakhogy az a kérdés jól olvasta-e le

* Schedius: Zeitschrift von und für Ungern. 1804. 87. l.

Miskolczy ezt az évszámot? Hajlandó vagyok kétségbevonni, mert például Szent László lovasszobráról ugy az évszámot, mint Nagy Lajos uralkodási éveinek számát hibásan másolta le,* ennélfogva nagyon könnyen meglehet, sőt csaknem bizonyos, hogy a pilléren látott évszám leolvasásában is tévedett.

Azt pedig épen Henszlmann állitja, hogy az 1881-ben talált falmaradványok, melyek ugy a román, mint a csucsives korbeli tornyoknak közös alapul szolgáltak, a régibb román stylnek szigorubb, ridegebb alkotásai, s mint ilyenek inkább Sz. László, mint III. Béla vagy Imre király korára vallanak.

Hogy mi volt az, amit Henszlmann szintén csak a tervrajz, s nem helyszini szemle alapján, Sz. László korabeli toronyalapnak mond,** ahoz miután az 1883. ásatásoknál nem voltam jelen, s az akkor felvett tervrajz csak 3 méter mélységig terjed, még csak hozzászólani sem merek.

A másodfk kérdés az ujabb székesegyház *kápolnakörére* vonatkozik. Ugyanis a váradi chartularium szükszavu leirásából*** legtöbben azt következtetik, hogy a Meszesi Demeter befejezte szentély körül a „*cellák*“ tulajdonképen egy *kápolnakörnek* egyes tagjai lehettek, bár feltünő, hogy a chartularium ott, ahol kápolnáról szól, mindenütt a „*capella*“ és seholsem a „*cella*“ szót használja.

Ennek a feltételezett kápolnakörnek létezését, a mostani ásatások alapján sem tudjuk igazolni.

Az, amit a szentély helyén találtunk, csupa összevissza rombolt, mindenfelől kikezdett, kicsorbázott, s ilyen állapotában teljesen szabálytalan körrajzu faltömeg.

Sietek azonban kijelenteni, hogy ezek a hatalmas méretü faltömbök a szentélynek a talaj felé emelkedett részével csak hellyel-közzel azonosithatók, mert igen nagy részük a várudvar akkori szintje alatt fekszik.

Tudnunk kell ugyanis, hogy a mostani várudvar szine alatt, váltakozó, helyenkint már 3 méter mélységben, kevés kaviccsal kevert igen vastag fövényréteg terül el, mely természetesen nem alkalmas arra, hogy valamely nagyobb épület alapfalát közvetlenül reá épitsék. Szükséges volt tehát, hogy előbb, megfelelő mélységben, az alapgödröt terméskő és mészhabarcs keverékével kitöltve, ugynevezett öntött faltömböket létesitsenek, amelyek aztán, a rájuk emelendő épület terhét jobban megbirhatták, mint a homokos, kavicsos, csuszamlásra hajlandó altalaj.

Ezek a faltömbök helyenkint még most is vastagabbak hat méternél, ugy hogy rajtuk a szentély zárófala, támasztópilléreivel együtt könnyen elférhetett.

Mint emlitettem, a szentélyfalaknak az akkori várudvar szine felé emelkedett részeiből csak egyes ½—1 m. magasságu, minden oldalról le faragott, letörtelt, szabálytalan kiemelkedések maradtak meg, de ép szöglet vagy vonal az a, b, c, d, betükkel jelzetteket kivéve nem maradt fenn.

Azok, akik a székesegyház szentélyét lebontották, munkájukat olyan alapossággal végezték el, hogy még a földalatti nagy faltömböket is, ahol hozzájuk fértek, tehát elsősorban a kiugró szögleteknél, kikezdették, kicsorbázták, ugy hogy most már sem ennek az alapzatnak eredeti körvonalai, sem pedig a reá épült szentély falainak iránya és elrendezése többé meg nem állapithatók, részben azért sem, mert a szentély legkeletibb végét, minthogy a vártemplom, illetőleg a hadkiegészitö kerületi parancsnokság épületéhez csak 6 méternyire volt szabad közelednünk, ezuttal sem érhettük el.

Hogyan áll már most a dolog *a két keleti toronnyal?*

Ha az ásatások tervrajzát megtekintjük, s az oldalhajók sikjából mindkétoldalon kiszökellő faltömböket szemügyre vesszük, szinte akaratlanul is az a gondolatunk támad, hogy ezeken más, mint egy-egy torony, alig állhatott; s ezzel aztán a váradi chartularium szövegéből* következtetett harmadik és negyedik torony létezése is igazolva lenne, ha nem volna a dolognak egy nagy bökkenője, még pedig Miskolczy István naplójában.

Miskolczy ugyanis 1609-ben, az akkor szentélyétől már megfosztott székesegyházat, s — jól jegyezzük meg — az azóta mitsem változott velencei (vagy veres) bástyát is felmérte, s ugy találta, hogy a székesegyház hossza, (szentély nélkül) 82 lépés, szélessége pedig 56 lépés volt.**

Nyilván a tervrajz n—n' vonalánál.

Miután a velenczei bástya most is megállapitható méreteiből itélve, Miskolczy lépése 77 - 80 centiméter között ingadozott, a szentély nélküli székesegyház hossza 63 - 65·5 méter lehetett. Ha tehát a nyugati kapuzattól a főtengely irányában, valószinü közepes értékként, 64 métert mérünk fel, ugy hozzávetőleg megtudjuk, a székesegyháznak mekkora része állott Miskolczy idejében, illetőleg hol volt annak keleti határa?

Ugyancsak a tervrajz tanuskodik róla, hogy a székesegyház szélessége ezen a tájon körülbelül 43—44 méter lehetett, ami elég pontosan megfelel Miskolczy 56 lépésének.

Ámde Miskolczy azt mondja,*** hogy a székesegyháznak csak két tornya volt, már pedig a feltételezett harmadik és negyedik torony okvetlenül beleesett a székesegyháznak 1609-ben még fennállott részébe.

Hogyan magyarázható meg ez az ellenmondás?

Alkalmasint ugy, hogy 1609-ben a két keleti torony, legalább a templom hajó magasságáig le volt már bontva, s igy azokat Miskolczy nem tornyoknak hanem valami toldalékoknak tekintette.

E mellett szól az a körülmény, hogy Houfnagel 1598-ban, de még az ostrom előtt készült rajzán, a székesegyháznak már csak három tornya van. Nem lehetetlen, hogy ez a harmadik torony az ostrom alatt annyit szenvedett, hogy vagy összeroskadt, vagy pedig le kellett azt hordani. Egyik toronyról tudjuk, hogy 1443-ban, talajcsuszamlás vagy süppedés következtében omlott össze, s amennyiben ez a feljegyzés csakugyan a déli oldalhajó keleti végén állott toronyra vonatkozik, azt kell feltételeznünk, hogy ezt a tornyot többé fel sem épitették.

Bármint lett légyen is a dolog, a feltárt maradványok azt mutatják, *hogy a csucsives székesegyháznak eredetileg négy tornya lehetett.*

Lássuk mármost, minő következtetéseket vonhatunk le az 1883-ban és most talált maradványok összevetéséből, az egykori székesegyház *elrendezését* illetőleg.

Ha — más hiányában — a kut mellett talált zárófalat, a Sz. László-féle székesegyház keleti határául fogadjuk el, s ezt a nyugati — jól jegyezzük meg — ó románkori alapon állott tornyokkal összeköttetésbe hozzuk, ugy arra az eredményre jutunk, hogy Sz. László eredeti székesegyháza, körülbelül 46 méter hosszu, háromhajós terméskőépület lehetett. *Az oldalhajók falai ugyanazok voltak, amelyek a későbbi csucsives székesegyház oldalhajóit határolták.*

Azonban annak eldöntésére, hogy a románkori székesegyháznak két, avagy négy tornya volt-e, elegendő alapunk nincs.

A csucsives szentély helyén még meglevő hatalmas faltömböket tekintve, kétséget nem szenved, hogy ilyen erős alapon csakugyan impozáns, hatalmas épületnek kellett állania, amely megfelelt Báthory András püspök azon merész tervének, hogy az uj székesegyház a régit magábazárja, s azt nagyságával és szépségével egyaránt felülmulja.

Ha most a szentély, s általábana templom keleti részének eme maradványait, az 1883 ban feltárt romokkal hasonlitjuk össze, ugy azt látjuk, hogy ez utóbbiaknak alapozása jóval gyöngébb, annak jeléül hogy a föléjük emelt épület is alacsonyabb lehetett.

Az a fal, amely az oldalhajókat határolja, nem a csucsives, hanem a román kor alkotása.

Ilyen falat, a gótika virágkorában már nem épitettek, mert ez mint látjuk, 155 cm. vastagságban, oldalpillérek nélkül huzódik a nyugati tornyoktól a keletiek felé; holott a csucsives egyházak falai, még a csarnoktemplomoké is, a támasztó pillérek között aránylag vékonyak, miután kizárólag *térhatároló* nem pedig teherhordó elemekként szerepelnek.

A teherhordás tisztán az átlósivek végpontjait, illetőleg a keresztbolt négy sarkát alátámasztó belső és külső pillérekre hárul.

A székesegyház két keleti tornya, az oldalhajók sikjából 10 méternyire szökik ki. Eltekintve attól, hogy ez hazai müemlékeinknél már magában véve is szokatlan jelenség, nagyon feltünő az, hogy a keleti tornyok 7-szer annyira szöknek ki az oldalhajók sikjából mint a nyugatiak, ugy hogy a székesegyház szélessége a nyugati tornyoknál csak 23½, ellenben a keletieknél 43—45 méter, azaz csaknem kétszerannyi.

Mire mutatnak mindezen jelenségek?

Kétségkivül arra, hogy a csucsives székesegyház *nem homogén épület*, hanem mint hazánk annyi más müemléke, a gótikának egyik merészen indult, de nem az eredeti terv szerint bevégzett alkotása volt.

Meszesi Demeter püspök kétségkivül Báthory András tervei szerint végezte be a szentély, s valószinüleg a keleti tornyok épitését is.

Tovább azonban ő sem juthatott. Utódai, vagy anyagi eszközök, vagy elegendő müizlés és müértés hiányában, nem folytatták az eredeti terv szerint a nagy munkát tovább.

Erre vall az a körülmény, hogy meghagyták a románkori oldalhajók falát, s mindössze csucsives ablakokat vágtak rajtuk, *s késői gót boltozattal* fedték be a templomházat, ahelyett, hogy az oldalhajók falát annyira kitolták volna, a mennyire azt a székesegyház keleti szélessége megkivánta.

Az ujabb székesegyház, Houfnagel rajza szerint is, *csarnoktemplom* lévén, kétségtelen, hogy az oldalhajók falát, a főhajó magasságáig emelték fel. — Ezt, a csucsiv oldalnyomása a félkörivénél jóval csekélyebb lévén, minden koczkázat nélkül megtehették.

A hármashajó magasságát Henszlmann legfeljebb 21 méterre számitotta; a zentélyé, tekintve az alapozás sokkalta nagyobbsméreteit, bizonyára jelentékenyebb volt.

A nyugati tornyok magasságát, ugyancsak Henszlmann, Miskolczy adatai alapján, legfeljebb 32 méterre teszi, s igy kétségtelen, hogy azok a székesegyház 75 méterre becsülhető hosszuságával, helyes arányban nem állottak.

S valamint e románkori, s később csucsivessé alakitott, aránylag alacsony tornyok, nem mutatták a góth styl égfelé törő merész vonalait, azonképen a hosszuságához mérten feltünően keskeny és alacsony templomhajón sem érvényesült a gótika egyik kardinális követelése, t. i. a függélyes vonal feltétlen tulsulya a vizszintes fölött.

Hogy tőlünk aem is nagyon messzire eső példát idézzek, mint analogiát *a bánffi-hunyadi* ref. egyházat emlitem meg, ahol szintén a régi alacsony, románkori templomhajóhoz már gótika elhanyatlásának idejében épitették, a sokkal magasabb és szélesebb szentélyt. A templomhajó ujjáépitése itt is csakugy abbamaradt mint a váradi székesegyháznál.

*

Mint láttuk, a feltárt alapfalak dolgában bizony elég silány volt az eredmény, de még ennél is szegényesebb volt a felkutatott *sirok és egyéb régészeti leletek tekintetében.*

Az *1755*-ben felforgatott *királysirt*, amelyben vagy Beatrix, vagy Mária királynő hamvai nyugodtak, mi is megtaláltuk, de sem Sz. László királyunk egykori sirkápolnájának, sem Zsigmond király, sem pedig a székesegyházba temetett annyi más jelesünk sirjának felismerhető és meghatározható nyomára nem akadtunk.

Mig az 1883. évi ásatás legalább néhány főpapi sirkövet hozott napvilágra, addig most csupa feldult, összerombolt, mindenféle törme-

* Schedius: 86. l.

** Bunyitay: Váradi püspökség tört. III. (A régi székesegyház tervrajzán a. g. f. betük alatt.)

*** Bunyitay: A váradi káptalan legrégibb statutumai. 8. l.

* Bunyitay: id. kiadv. 69. és 72.

** Schedius: id. kiadv. 87. l.

*** i. kiadv. 89.

lékkel kitöltött, fedőlap nélküli sirüreget találtunk. Egy rövidke felirat nem sok, de még ennyi sem került ki az évszázadok óta idehordott törmelék alul.

Ha ezeket az elpusztitott falakat és sirokat, szétszórt, megégett csontokat néztem, akaratlanul is *Jeremiás* prófétának *Babylon* pusztulásáról szóló igéje jutott eszembe: „És Babylon lészen egymásra omlott kőrakás, sárkányoknak lakhelye, csuda és süvöltés, lakó nélkül való. Babylonnak széles kőfala bizonnyal eltöretik és az ő magas kapui tüzzel megégettetnek. Igy merül el Babylon és meg nem menekedik a nyomoruságtól, melyet én reá hozok, akármint fáradjanak." (Jeremiás LI. 37, 58, 64.)

Egyetlen olyan sirt találtunk, még pedig a déli oldalhajó keleti végén, melyet az ember romboló keze megkimélt ugyan, de egy valamikor itt pusztitott tüzvész annálinkább megviselt.

190 cm. hosszu 55—60 cm. széles, egy sor téglával kifalazott sirüreg ez,* melyet szintén téglából készült, de már beszakadt dongaboltozat fedett, melynek üstöke mindössze 60 cm. magasan volt a sirüreg homoktalaja felett.

A megégett csontváz, rendes helyzetben, lábbal keletfelé feküdt; a koponya a reászakadt téglák sulya alatt összeroppant, a halott ruhája elégett s a fakoporsó létezéséről is csak egynehány megszenesedett fadarab s egy csomó koporsószeg tanuskodott.

A halott jobbkezén *vörös gránátköves nehéz aranygyűrű* volt, melynek a kő alatti lapjában kereszt alaku kivágás látható.

Ezenkivül részben megolvadt rézgombok, egy meg nem határozható rendeltetésü fémedényke, valamely vastárgynak fel nem ismerhető rozsdaette töredékei, valamint diszruhának egyes aranyszálai voltak a sirban.

A sirgödör mellett egy csontból faragott kicsiny *kereszt* s egy *könyvnek* góthikus diszitményt mutató *csatja* feküdt.

De mint a többi sir, ugy ez is néma volt, sehol egy betűnyi irás, mely a halott kilétére világosságot derithetett volna, nem volt található.

Az éjszaki oldalhajóhoz csatlakozó torony alatt egy hatalmas, alsórészében terméskőből, felsőrészében téglából épült s részben beszakadt dongaboltozattal fedett, pinceszerü üreg volt, melynek mélysége a boltozat üstökétől számitva 218 cmt., szélessége pedig 134 cmt. tett ki. Megmérhető hosszusága 4 méterre rugott.

Ebben az üregben megégett embercsontoknak, kétségkivül másfelől idehordott, 25—30 cm. vastag rétege hevert, a legnagyobb összevisszaságban, de ezeken kivül mindössze egy diszruhához való ezüst paszománynak némi maradványait találtuk benne.

Végül még egy sirról kell megemlékeznem, melyet a legutolsó árok keleti végén tártunk fel. Ennek üregе 199 cm. hosszu, 40—52 cm. széles volt, s $25 \times 15 \times 3\frac{1}{2}$ cm. méretü téglákkal volt kifalazva.

Ez is teljesen fel volt forgatva, de azért mégis találtunk benne egy kis *Mária szobrocskát*, mely nem nemes fémből lévén, a sirrablók figyelmét és érdeklődését elkerülte.

Ez a szobrocska a kis plastikának egyetlen, a mostani ásatások alkalmával napfényre került alkotása.

A többi — üres — sirról nincs mit mondanunk.

Ellenben nem hagyhatom említés nélkül, hogy az egykori székesegyház *talaját, a legfelső fedőlapok kivételével, két helyen is megtaláltuk.*

Magának a székesegyháznak belső diszitéséből, csak egy csomó csiszolt vörös, fehér és szürke márványdarab került elő, anélkül, hogy egykori rendeltetésük megállapitható lett volna.

Az egyéb maradványok (rózsaablak egy küllője, ablakmérmű töredéke, ajtóbélés stb.) bár nehány igen gondos kivitelü darab akad közöttük, már csak töredékes voltuknál fogva is jelentéktelenebbek, az 1883-ban talált efajta maradványoknál.

* A térképen 5. sz. alatt.

A várudvarnak azt a részét, melyet felásshattunk, alaposan, sok helyen 4 $\frac{1}{2}$ méter mélységig, felkutattuk s igy nem rajtunk, hanem az elmult századok viharain és dulásain mulott, hogy az elért eredmény, talán kissé fel is csigázott várakozásunknak nem felelt meg.

Hangsulyozni kivánom, hogy azt, amit a fennebbiekben előadtam, csalhatatlannak nem tartom és senkire ráerőszakolni nem akarom. Sőt nagyon örülnék, ha nálamnál nagyobb és mélyebb tudásu, gyakorlottabb szemü s igy mindenképen hivatottabb kutató, többet tudna a feltárt maradványokból megállapitani, mint amennyit én azokból kiolvashattam.

Nem csak a magam véleményét akarván hangoztatni, a leghivatottabb szakértőnek, Foerk Ernőnek hozzám irott szavaival végzem e rövid jelentést: „Ami érdekes dolog a régi székesegyházból megmaradt, az már a muzeum lapidariumában van, a föld alatt nincs többé mit keresnünk."

Gyalokay Jenö.

Háboru előtt

Irta: Petronius.

Pirosak lesznek a mezők, a rétek
És piros lesz rajtuk minden virág,
Piros napja lesz a tavaszi égnek
Pirosak lesznek a glyciniák.

Borus tavasznak nézünk most elébe
Kis falvainkra mély bánat szakad,
Piros köny ül majd az anyák szemébe,
Muskátlis, jámbor ablakok alatt.

Véreső hull majd a termő göröngyre,
S elpirul tőle tarló és avar,
Vér lesz a hajnal ringó harmatkönnye,
Fiatal friss vér és talán — magyar.

— Inkább vesszen ki a gyökeremagja,
Verjen meddőség átkával a nyár.
Boruljon el az égnek termőnapja,
Lelkünknek nem fáj majd ugy ez a kár.

Magyar legénynek csak ne légyen veszte,
Csak anya ne sirassa itt a fiát;
Tudja meg minden és mindenhol messze,
Drágább egy testvérünk, mint egy világ.

Hadd szálljon ismét a szivekbe béke
Vesszen a gyülölet, viszály, harag;
Virágos gyöpre, sarjadó vetésre
Ó, ne teritsünk ifju halottakat!

TALÁLKOZÁS.

Irta: MÁNYINÉ PRIGL OLGA.

Sejtelmes friss tavaszi szag hömpölygött a kuszált vadszőllő — venyigék borzas indái között, melyek a felfutott ereszalj alól egymásba kapaszkodva kikandikáltak az utcára.

Valaki benyitott a kapun. Felgyürt galléru, hosszu kabátos férfi. Az asszony, a ki a kis folyosón állott, elsápadt, aztán meg piros lett, mint a kendője, a mivel be volt kötve a feje. Nyugalmat és vidámságot erőltetett magára, de alig birt szóhoz jutni a nagy megindultságtól:

— Szent Isten! maga az, vagy a hazajáró lelke?

A férfinak remegett a hangja, a mig válaszolt:

— Hát a nagyságos asszony is elhitte a halálom hirét?

— Bizony el, — próbált tréfálni az asszony a maga megszokott élénk mondatában, — meg is sirattam.

— Milyen nagylelkü maga Anna!

— Mivel lehetek szolgálatára? — mondta az asszony nem minden guny nélkül. Hogy nem épen a jó lelke hozta ide, az csak természetes!

— Anna!

— Sohse szinészkedjék, az nem áli jól magának!

A férfi lehajtotta a fejét, az asszony pedig minden átmenet nélkül, csöndes resignácz óval mondta:

— Miért bolygatja fel a halottak nyugalmát?

— Hiszen maga ugyancsak él és virágzik, — mondta élesen a férfi. Nem látszik meg rajta a busulás, a miről az egész világ beszélt. Kettőnk helyett én viseltem a keresztet. Mint a kivert eb, — bolyongtam. Még a muzsám is itthagyott. Nem tudok irni . . .

Az asszony megremegett:

— Lehetetlen! — Hát mig odajárt, a mig halottnak hitte a világ? A mig a szakadékokat keresték, kutattak utána? A mig lesték a Dunaparton a kifogott hullákat? Hol járt, mit tett addig? — Maga tréfál, maga meg akarja lepni a világot. Muzsájától elhóditotta a tudomány, a szigoru életcél komoly, előrelátó Géniusza, lelke nem a csapongó rythmusok lüktető, forró hullámaiban fürdik, hanem kievezett a márványos vizekre, a hol a „határozottság" a kormányrud s az „akarat" az evezőlapát. Maga külföldön járt azóta megszerezte mindazt, amit e léha körben, a hol mindenki kényeztette, — el nem ért volna soha. Szóljon, ugy-e igaz? Ez az okos, szép homloka, ez a dacos álla mind mind e mellett beszél . . .

A férfi egymásra szoritotta szájszéleit. Nagy, nedves kék szemével lenézett maga elé a szőnyegre.

Az asszony leült vele szemközt egy kis zsámolyra. Ránézett és hallgatott.

Kisvártatva csendesen szólt:

— Nem kivánom, hogy gyónjon nekem, elvégre semmi közünk egymáshoz. Maga megkerült, feltámadt a maga módja szerint, én tovább is halott maradok. Azóta az emlékezetes nap óta, amikor végleg szakitottunk, én meghaltam nemcsak magának, de az egész világnak. Nem sajnálom magamat. Mámoros, forró halállal haltam meg, mely elégetett lassanként s észrevétlen, öntudatlan boldog zsibbadtságban temette be a lelkem a feledés fakó pernyéjével. És maga nem fog találni már a hamuban zsarátnokot . . .

A férfi érezte, hogy az asszony nem mond igazat.

Hallgattak.

A férfi törte meg előbb a csendet:

— Vessen meg, nagyon nyomorult vagyok. Tényleg nagy elhatározásokkal mentem el; azt hittem a magával való szakitás erőt ád a komoly munkára. Gondolataimat együvé konczentrálhatom, fantáziámra féket vethetek, lobogó, zaklatott vérem csöndes mederbe tér. De elszoktam a komoly munkától. Nincs türelmem semmihez. Ezer kinzó ördög üldöz és kerget; nincs nyugtom; rohanok, mint az örök bolygó: tovább, tovább . . .

Elveszitettem önmagamat. Testetlen-testemet kidobta a viz, reszkető homlokomról elsiklott a halálthozó revolver, aludni sem tudok. Tüzkarikák rajzanak körül, olykor ugy érzem, az agyvelőm is megolvadt s mint forró kénesö lüktet halántékaimban. Adjon vizet, — egy korty vizet kérek . . .

Párisba voltam az alatt az egy év alatt. A dicsőségből élem, a régiből az elmultból. A barátaim tartottak el, azért, ami voltam . . . Eltitkolták, merre, hol vagyok, hogy ne zaklassanak a hitelezőim azt mondták, eltüntem, meghaltam. De nem haltam meg, élek és pénzem van, sok, sok pénzem! — Nézze, bankó halomszámra. Fizethetek. Eladtam magamat. Vőlegény vagyok, de a menyasszonyomat csöppet se szeretem. Elég ha ő szeret engem. Pénz beszél, kutya ugat. Én hát eladtam a bőrömet, husomat, minden porcikámat, mint valami abnormis hülye, a kit spirituszba fognak tartani. Itt az előleg. Spirituszba fogok uszni! — Evoé dicső alkohol! — isteni nektár! szent óvatosság!

Az asszony rémülten huzódott egy szögletbe. Reszketett minden tagja.

— Megőrült, — suttogta maga elé. Szegény, — a delérium trémens . . .

A férfi szép szürke szemét zavarosan vetette fel az asszonyra:

— Megőrültem? — hisz akkor még nem tesznek spirituszba, a feltámadt halott mehet, van szanatórium elég. Hidegvizgyógyintézet, — ugy-e? Vitessenek el kérem az északi sarkra, ott talán nem éget ez a belső pokol. Vigyen el maga édes nagyságos asszony, Anna, drága . . . Aranyos kis szőke asszonyom, adja ide azt a kis dolgos kezét. Azt a kis okos kezét. Igy. Minek is eresztettem el? — Most már érzem, hogy megint van testem. Érzem ujjain keresztül az energiát, a bátorságot. A fejemet is érzem. Simogassa meg a homlokom, mint régen valamikor. Aztán adjon vizet, csak vizet mindig . . .

Mit szól hozzá drágám, tudnék én még egyszer az emberek szeme elé kerülni azzal a gondolattal, hogy eladtam magamat hitvány pénzért, mint valami cserépkorsót? — Van pénz, a mivel meg lehet engem fizetni? mondja . . . Eljöttem, hogy ezt magától megkérdezzem. Ezért szöktem el a spirituszból . . . Hnh, mint utálom most a spirituszszagot!

Jöjjön maga édes, jószagu, tisztaszagu asszony . . . Maga menybeli szent, maga a kinek a lelke mérhetetlen gyémántmező . . . Adjon tollat, papirost, — vagy nézze, erre a bankóra, a bőröm árára irom le ezt a verset, a legszebbik versemet . . . Ilyet nem irt senki! — Hallja milyen gyönyörü, — érti, érzi? Angyal muzsika a zengése és micsoda rimek! De a pokol ég . . . Adjon egy párnát a fejem alá, igy! — köszönöm. De a pénzt dobja ki a zsebemből, — nem kell! — Vizesruhát hoz a fejemre? — az jó lesz! Édes kis kezem, akit én eldobtam magamtól, meg tud-e bocsátani? Ne vegye el tőlem! Ha a kezét fogom, úgy érzem, megtaláltam a testemet, a lelkemet, a mit egy esztendeig hiába kerestem. Most már haza tudok menni az édes anyámhoz, sirató szülőmhöz és megmondhatom neki, hogy itthon maradok. Igen, itt maradok, ebbe a faluba. Hétköznap leszek valami irnok, valami jegyzőségéd, vasárnap költő, a mikor maga mellém ül. Minden bankóra irok egy verset s elküldöm annak, aki engem meg akart venni. Engem! — Kacagni való! Megvenni, mint egy kétfejü borjut, háromlábu csirkét . . .

Az asszony elforditotta a fejét. A foga vacogott a belső láztól és félelelemtől. A percek ólomsúllyal nehezedtek idegeire. Reszketve segitette fel a férfi kabátját, amig támolygó léptekkel kiment az ajtón. És elkezdett imádkozni a megholtakért, a most már igazi halottjáért.

———

A reklám eszthétikája és jogtana.

Irta: **DR. OLÁH BÉLA,**
kereskedelmi és iparkamarai fogalmazó.

Azok a sulyos százezrek, melyeket manapság az iparos és kereskedő világ áruinak népszerüsitésére költ, tanubizonyságot tehetnek amellett, hogy a reklám kérdésével foglalkozni épen nem felesleges és céltalan dolog. Hiszen tudják, látják, tapasztalják mindazok, kik akár tudományos célból, akár kedvtelésből, akár kenyéradó hivatásuk parancsszavára gazdasági életünk jelenségeinek vizsgálatával foglalkoznak, hogy azon az uton, melyet valamely árucikk a gyár, vagy mühely küszöbétől a fogyasztó lakásának kapujáig megfut, — legjobb ajánló levél a termelő és a forgalombahozatal munkáját végző vállalat jóhirneve és popularitása. Az üzleti népszerüségnek pedig — bár nem kizáró lagos — de mindenesetre egyik leghatékonyabb eszköze a jól kieszelt és helyesen alkalmazott reklám, mely testvériesülve a vállalkozók személyében produktumaiban és konjunkturalis viszonyaiban fellelhető garanciális tényezőkkel, elhatározó sulylyal dönti el valamely ipari termék jövendő sorsát a piacon.

A praktikus gazda előrelátása kiterjed ugyanis a bevásárlás nem kis jelentőségü gondjaira is. Mielőtt existenciális és kulturális szükségleteinek kielégitése végett alkalmas javak megszerzéséről gondoskodnék — első sorban az iránt kiván alapos tájékozódást nyerni, hogy a szükségelt javak hol, mikor és milyen árviszonyok mellett szerezhetők meg a leggazdaságosabban és legelőnyösebben. Ámde a beszerzési forrás felkutatása koránt sem volna olyan könnyü dolog, ha nem sietve segitségül Merkur gyors röptü szárnyas saruiba öltözve a fürgelábu reklám, mely — nem ugyan az apodiktikus igazság meggyőző erejével, de elismerésre joggal számottartó körülményességgel hozza köztudomásra, hogy a hirdető cégek által előállitott, vagy forgalmazott áruk mily jeles tulajdonságaik révén tünnek ki.

A lysoformos ember titokzatos mosolygása, a Kerpel féle kézfinomitó vörös csudás barátja a megelőztetését fájdalmas arccal konstatáló sarkutazó, az »Odol« művészi plakátjai bizonyithatják, hogy a szabadverseny alapelvein felépült mai gazdasági rendszerben hézagpótló intézmény a reklám, mely megfelelő alkalmazás mellett termelőnek, fogyasztónak egyaránt hasznára lehet.

E kis igényü sorok irójának szándéka az volna, hogy a reklám ügyének ez időszerint meglehetősen homályos eszthétikai és jogi oldalait megvilágitva, megmutassa ama egyedül üdvözitő helyes utat, mely az ideális reklám ideális céljaihoz vezet. — Lássuk azért mindenekelőtt és fölött, mit tarthatunk jól kigondolt és alkalmazott reklámnak.

Ideális reklám nézetünk szerint az, mely mig egyfelől ötletessége és izléses kiállitása révén a közönség figyelmének fölkeltésére minden tekintetben alkalmas, addig másfelől a tisztességes verseny jogszabályokkal vértezett követelményeit sem szándékosan, sem a körültekintő gondosság elmulasztásával nem sérti.

Ami az ötletességet és jóizlést illeti, e tekintetben általános érvényü szabályokat felállitani alig lehetséges. Mindkét követelmény annyira subjektiv, annyira az egyének kulturális és intellektuális érzékéhez tapadó, hogy bármily kisérlet normativ tételek felállitására a teljes meddőség holtbizonyos bekövetkeztének tenné ki magát.

Magyarázhatjuk Phydias alkotásainak szépségeit annak, ki a képzőmüvészetekben »profanum vulgus«, — mégsem fogja avatatlan szeme az idomok plasticitását az értéktelen vásári gipszfigurák bonctani képtelenségeinél többre becsülni. — Köteteket irhatunk a sixtini Madonnáról, vagy a Louvre hütelen Giocondájáról, mégsem lesznek azok oly népszerüek a laikus előtt, mint az absolut szépet gondosan kerülő olcsó olajnyomatok.

Épen igy vagyunk a reklámmal is. Ha százszor tiltakozom az öles plakátok rikitó izléstelensége, az erőszakolt szellemességek émelyitő hajhászata ellen, mégis minden utcasarok, minden hirdetőoszlop, minden hirrovat fenszóval sikoltja felém az exorbitáns szinek és méretek győzedelmét és az esthétika csufos vereségét.

Pedig a becsületes reklám — példa rá számos hazai és külföldi cég — nem sippaldobbal nem lehetetlen szinhalmazattal, hanem müvészi eszközökkel distingvált izléssel dolgozik; nem igér többet, mint amennyit ad; nem akarja tévedésbe ejteni a jóhiszemü közönséget; — számol a verseny kivánalmaival, de egyszersmind féltékenyen őrködik a kereskedői tisztesség fölött is; tojástáncot nem jár a hézagos törvényszakaszok között és a konkurrens vállalat termelvényeit perfid módon nem becsüli le.

Nem akarunk ugyan általánositani, mégis némi resignátióval kell konstatálnunk, hogy az ilyen reklám — különösen vidéken — ritka madár, fehér holló. — S miért van ez igy? Azért, mert a minden vonalon felburjánzott izlésbeli fejletlenség, vagy elfajulás a reklámplakátok tervezését és megalkotását kiragadta a müvészi keretből, hogy kontárok martalékává tegye. Nyerje csak egykor vissza legitim uralmát az abszolut szépre törekvés tendenciája, váljék csak második természetünkké a joizlés, — nyomban eltünnek köztereinkről és kedvelt folyóirataink hirdetési rovataiból a reklámnak ama lehetetlen torzszülöttei, melyeket manapság nevető bosszankodással, vagy boszszankodó nevetéssel kell lépten-nyomon végig botránkoznunk.

Ennyit a reklám eszthétikájáról. — Most pedig térjünk át azon jogelvek szogszabályok és tételek taglalására, melyek a reklám kérdését a tisztességes verseny kérdésével hozzák szerves kapcsolatba. — Ez a kapcsolat világos, ha tekintetbe vesszük, hogy nincs eszköz, melylyel oly könnyüszerrel lehet illegitim versenyt támasztani, mint épen a reklámmal. Szükséges tehát, hogy a tulzott egoizmusból fakadó illegitim törekvések ellen törvényes intézkedések vegyék oltalmukba a tisztességes kereskedelmet.

A verseny tisztaságát főként az 1884: XVII. tc. 51, 52. és 58. §§-ai védik. Szóljunk legelőször a legutolsó §-ról.

Az idézett ipartörvény 58. §-a szerint »egy kereskedő, vagy iparos sem használhat cégén nyomtatványain, vagy hirdetéseiben oly jelzőket, vagy adatokat, amelyek a tényleges üzleti viszonyoknak, vagy a valóságnak meg nem felelnek.«

Mit jelent ez? Azt, hogy a kereskedő és iparos sulyos büntető szanktió terhével van eltiltva a vásárló közönség tévedésbe ejtésétől; vagyis más szavakkal: mindaz, ki valótlan adatok publikálásával magának jogtalan hasznot szerezni, vagy másoknak kárt okozni akar, a közrendet sérti meg, tehát megtorlásra okot szolgáltató deliktumot követ el. A büntethetőség minimális kelléke a rendes kereskedő gondossága. A törvényszakasz ugyan nem állit fel normát a gondosság mértékére nézve, de a törvényhozás és joggyakorlat egész szellemét véve tekintetbe, a gondosság alsó foka gyanánt a rendes kereskedői gondosságot bátran kontemplálhatjuk.

Az eljáró iparhatóságok meglehetős szigoru értelmésit az 58. §. t. Elvi jelentőségü határozatok egész tömege — melyek — térszüke miatt nem közölhetők — egyrészt »memento« gyanánt szolgálhat az érdekelt körök számára, másrészt pedig utbaigazitást tartalmaz arra nézve, mi a megengedett és mi a tiltott.

Kétségtelen, hogy a törvényszakasz tulságosan általánositó Éppen azért fölötte fontos, hogy a kereskedő és iparos, mielőtt árujának reklamirozása érdekében egyetlen lépést is tenne vegye jól fontolóra a törvény szavait s főleg kérje ki kétes esetekben a törvényes érdekképviseleti hatóságok és intézmények »senatus consultum«-át.

Az idézett törvény 51. §-a »expressis verbis« és közvetlenül nem a tisztességes versenyről szól ugyan, de annak szolgálatába szegődik azáltal, hogy eltiltja mindazon hirdetési és el-

árusitási módokat, melyek tömeges és gyors vásárlásra ingerlő hatással birnak. — Szigoru hatósági ellenőrzés tárgyává teszi a végeladások és árverések engedélyezését, dijat szed az ilyen módon árusitani kivánóktól s kihágássá minősiti oly hirdetmények közzétételét, melyek a közönséget a szokottnál nagyobb mérvü vásárlásra ösztökélik. — Kétségen felül áll, hogy a törvényhozás intenciója e tekintetben egészen helyes és méltányos. Aki rendkivüli eszközökkel rendkivüli hasznot ér el, megbontja a verseny egységes alapfeltételeit, concurrens társaival szemben monopol helyzetbe kerül. Mindenesetre jogosult tehát, hogy vagy fokozottabb mérvben járuljon a közterhekhez, vagy — amennyiben törvény ellenére járt el — megfelelő repressáliákal sujtassék. — Nem is a törvény rendelkezése az, mely számos esetben a legszigorubb kritikát hivja ki, hanem az a mód, ahogyan az iparhatóságok a paragrafus végrehajtása körül eljárnak. Nem egyszer tapasztaljuk ugyanis, hogy mig egyes eseteknél az eljáró hatóságok indokolatlan szigort alkalmaznak, — addig más eseteknél — ugyancsak indokolatlanul — módfelett elnézők és engedékenyek. Mindkét eljárás az anyagi igazságra egyaránt káros és veszélyes! Ha igaz a példaszó: »a betü megöl, a lélek éltet«, ugy itt kétszeresen igaz s ha lehet kivételt tenni a római jogi axiománál: »ignorantia juris cuique nocet« (a törvény nem tudásával senki sem mentheti magát) — ugy itt hatványozott mértékben lehet.

Ahol ugyanis a vásárló közönség — mondjuk az iparhatóság elnézése következtében megszokta az olcsóságra utaló kifejezések olvasását a kereskedők hirdetéseiben, ott nem lehet a hirdetőt büntetni azért, mivel hirdetményeiben »igen olcsó«, »mélyen leszállitott árak«, vagy ezekhez hasonló kifejezéseket használt. Ha azonban hirdetményeinek olcsóságra utaló kitételeivel a helyi szokást is tullépi, rosszhiszemüsége vélelmezhető s maga a hirdető ez okon egyszersmind büntethetővé válik.

Tekintve különösen kiskereskedőink és iparosaink általánosnak mondható s foglalkozásuk természete által indokolt törvénybeli járatlanságát, a legnagyobb méltányossággal kell eljárniok az illetékes hatóságoknak oly esetekben is, midőn a terhelt azzal védekezik, hogy a törvény tiltó rendelkezéseit nem ismerte. Természetesen csakis akkor, ha a védekezést a lefolytatott bizonyitó eljárás adatai tárgyi támasztékokkal látják el. Ha hangsulyozzuk, hogy e védekezést nem büntethetőséget involváló, hanem csupán hatékony enyhitő körülmény gyanánt fogjuk fel, alig hihetjük, hogy véleményünk indokolására nagyobb sulyu érveket kellene felsorakoztatnunk.

Okvetlenül szükséges ennélfogva, hogy az eljáró hatóság minden concrét esetben behatóvizsgálat tárgyává tegye a terheltek jó, vagy rosszhiszemüségét s csak akkor mondjon itéletet, ha a felsorakoztatott bizonyitékok valamelyik esetnek fenforgását kétségtelenné teszik.

Végeladások és árverések jogosulatlan hirdetésénél azonban a fenti védekezések csak fentartások mellett jöhetnek számba enyhitő körülmények gyanánt. Ily esetekben a rosszhiszemüség is tapasztalat szerint gyakrabban vélelmezhető és a közérdek sérelme is nagyobb foku, lévén a verseny a szakmabeli üzletekre nézve teljesen egyenlőtlen, tehát illegitim.

Az 51. §. — mint mondva volt — dijas végeladásra szóló engedélyre ad alkalmat. Ezzel szemben az 52. §., az üzletlebonyolitás céljából ingyenesen engedélyezhető végeladások és árverések alapfeltételeit sorolja fel. A törvényhozás itt a méltányosság alapelveire helyezkedik, midőn jogot ad arra, hogy egyes üzletek a raktáron felhalmozódott, divatból kiment áruk leszállitott áron való eladása céljából, vagy üzletfeloszlatás szándékának fenforgása esetén — tehát kényszerüségből — dijtalanul végeladást tarthassanak. Az engedélyhez azonban mulhatatlani szükséges az eladásra kerülő árukról készitett szabályszerü kereskedelmi leltár bemutatása, az üzlet legalább két éves fennállása, nemkülönben az illetékes kereskedelmi és iparkamara véleménye arra nézve, hogy a végeladás engedélyezése iparrendészeti és gazdasági okokból hátrányosnak nem tartható. Ily körülmények között a végeladás legfelebb 6 havi időtartamra engedélyezhető s indokolt esetben az engedély érvénye további hat hónapra meghosszabbitható.

Mint láthatjuk tehát, az ipartörvény 51. és 52. §§-ai alapján engedélyezett végeladások között a látszólagos hasonlat ellenére is igen sok külenbség van. Különbséget találunk az engedélyezés alapfeltételeiben; az dijas, emez dijtalan; az leltár bemutatási kötelezettség nélkül, emez leltár mellett engedélyezhető; különbség van az időtartamban is: az három, emez hat hóra szól.

Megjegyezni kivánjuk még, hogy végeladásra vagy árverésre mindkét jogcim alapján engedélyt kérni, illetve az engedelyt kiadni nem lehet, mivel egyik jogcim a másikat teljesen kizárja.

Felmerül végül az a kérdés, vajjon nem volna-e helyesebb a »laissez-faire« elvére helyezkedve a verseny legitimitását garantáló összes jogszabályokat hatályon kivül helyezni s ekként a versenyt teljesen szabaddá téve, kinekkinek tetszésére bizni, hogy érvényesülése érdekében a számára legalkalmasabb eszközökről gondoskodjék?

Felelet: nem! Hiszen a törvény hivatása a gyengék oltalmazása az erősek ellen. Már pedig, ha törvényszerü korlátok gátat nem vetnének a véghatárt nem ismerő tulkapásoknak, a kis tőkével rendelkező kis üzemek tulajdonosai csufosan alul maradnának, a nagytőke igy is alig elviselhető diadalmas versenyének forgatagában, miáltal helyzetük a mainál is vigasztalanabbá válnék.

Ezekben kivántuk kifejteni a reklámra s annak helyes alkalmazására tartozó nézeteinket. Ha a kérdés megvilágitására csak egyetlen szikrát is felgyujtottunk, ugy célunk — mely egyes-egyedül a tájékoztatására irányult — elérve. Rámutattunk mindazon hibákra, melyek egyrészt a reklám céljának félreismeréséből, az eszközök helytelen megválasztásából, másrészt a törvény hézagos voltából és a reklám hatékonyságát kihasználók jogi járatlanságából fakadnak. A panaszok minden oldalról állandóan napirenden vannak. Amde az orvoslás eszközei sem késnek sokáig. A reklámplakátok tervezése mindinkább megtalálja természetes otthonát: a képzőmüvészetek birodalmát; az iparos és kereskedelmi iskolák fiatal katonái uj, egészséges üzleti szellemet, európai látókört hoznak magukkal a tantermek padjairól; az elavult ipartörvény revizió alatt áll. Ily biztató előjelek mellett remélhetjük, hogy a tisztázatlan kérdések felől felszáll a köd, a bajok redukálódnak s a reklám is azzá válik, mivé praedisponálva van: a közforgalmi élet pontos utmutatójává.

Őszi ének.

Kialudtak a hangos lángok,
És nem csábitnak már a lányok,
Járok, mint szomoru zarándok.
Megjött az ősz és fuj a szél.
Minden meghalt, csak Margit él!

Vágyam, reményem messze szállnak,
Valahol nincs vége a nyárnak,
De itt a fák fagyosan állnak.
Busan várom, hogy jön a tél,
Minden meghalt, csak Margit él!

Elálmosodott most egy csillag.
Örökre elszáll itt egy illat.
És soká, nagyon soká virrad.
Megjött az ősz és fuj a szél.
Minden meghalt, csak Margit él!

Brassiczky Dezső.

A biró meg a husdoktor.

Irta: **Simon Andor.**

Nagy sürgés-forgás van a mártoni községházán. A mártoni birót ismét megzavarta nyugalmában a főszolgabiró szigoru rendelete. Feltette pápaszemét és ugy olvasta. Kétszer is jól megnézte. Nem akart hinni a saját szemeinek. A husdoktor is ott volt a községházán. Elő is vette a biró mindjárt.

— Te husdoktor! Olvasd csak mi van ebben a rendeletben. Én azt hiszem, hogy nem jól olvastam el. Neked jobb szemed van. Olvasd csak hagy halljam én is. A husdoktor előbb, a hogy szokta mondani «átfutotta» s aztán hangosan olvasni kezdte:

— Felhivom az előljáróságot, hogy a községben levő korcsmákban a közegészségügyi vizsgálatot azonnal tartsa meg s az eredményről, a lefoglalt bűnjelek (bor, sör, pálinka, ételek stb.) beterjesztése mellett, mielőbb jelentsen . . . .

— Jól olvastad el te husdoktor?

— Hát persze, hogy jól. Azt olvastam el, ami ide irva van.

— Hát oszt' mikorára érti a főszolgabiró ur azt a fránya «azonnalt»?

— Mikorára? Hát azonnalra. Azaz azonnal kell induljunk.

— Hát a körorvos, hogy jön közbe majd? Szólni kéne tán neki is.

— Kell manót szólni. Az van a rendeletben, hogy «közbenjöttével.» Hát az ugy megy, hogy mikor mi legjavában fogjuk vizsgálni, hirtelen közbejön majd a doktor ur is.

— Na ugy mán értem. Hát ki is jöjjön?

— Megyek én, kend biró koma, meg a kisbiró. Kiáltson neki és menjünk.

— Hé Miska!

— Itt vagyok biró uram. — jelentkezett a kisbiró. Lekapta kucsmáját fejéről s kivette a kurtaszáru pipát a szájából.

— Azt rendelte a főszolgabiró ur, hogy a korcsmákban meg kell vizsgálni az inni valót. Te is velünk jösz.

— Igen is biró uram Ugy lesz, ahogy mondja.

A mártoni biró kezébe vette botját, szájába fogta hosszuszáru pipáját és harmadmagával ment korcsmát vizitálni.

— Hát oszt' hol is kezdjük elébb? — kérdezte a husdoktor.

— Hol? Hát Marci bácsinál — adta meg a választ a biró, — csak nem is megyünk a Náthánhoz először.

— Hát jobb bora van Marci bácsinak az bizonyos, erősitette meg husdoktor.

A kisbiró, aki egyedül volt hátul, nem szólt semmit, hallgatott Magában megpecsételte a jeles mondást. Ő neki máshol járt az esze. Már előre örült a gondolatnak, hogy milyen jól fognak ők most vizsgálni. Ilyenkor szivesen megy a biró urammal akármikor és akárhova.

Marci bácsi majd hátra esett, amikor megtudta, hogy miért megy ő hozzá, azaz a korcsmájába az előljáróság. Egy kicsit megütközött a biró uram is, hogy hát hogyan is kellene megkezdeni a vizsgálatot. De csakhamar megmagyarázta a husdoktor, aki mellesleg megjegyezve, a falu politikus csizmadiája is volt.

— Sörön kezdjük meg — mondta — tekintettel arra, hogy még délelőtt van.

— Hát menjünk le a pincébe biró uram — inditványozta Marci bácsi.

— Menjünk — mondta röviden a biró.

Lementek a pincébe és megkezdték a vizsgálatot a sörön. Jó hideg volt a sör; jégben állott. Marci bácsi felbontott egy pár üveggel.

— Igyanak biró uram. Isten éltessen mindnyájukat — köszöntötte a vizsgáló bizottságot.

— Magát is Marci bácsi. Segitsen az Isten mindnyájunkat, hogy mához egy évre ismét együtt vizsgálhassuk meg pincéjét, de legkivált a bennevalóját — adta vissza a szót biró uram.

— Ugy legyen — fejezte be nagy bölcsen a husdoktor.

— Isten ments tőle — gondolta Marci bácsi. Ezt már nem merte hangosan mondani.

Ittak egy pohárral, két pohárral, amikor kimondta a husdoktor a véleményét.

— Hát bizony nincs ennek semmi baja sem.

— Nincs bizony — erősitette a biró is.

— De biró uram már harangozzák a delet. Nem jó volna ebéd előtt megvizsgálni a pálinkát is? Legalább délután nyugodtan folytathatjuk a boron. Ha a doktor ur meg közbe jön, ugy kezdje majd elől. Segit neki Miska.

— Ugy, ugy, jól beszél husdoktor uram, felelte a kisbiró.

— Hát nem bánom. Marci bácsi! Elő avval a jóféle szilvóriummal. A gabonát majd Miskára bizuk megvizsgálni. Osztán te meg Miska szólj ha nem jó lesz.

Marci bácsi előhozta a pálinkát. Kinek-kinek a rangjához mérten valóból adott. A biró uramnak jó szilvapálinkát, a husdoktornak seprőt és a kisbirónak gabonát. Közbe-közbe jó féle ugynevezett «ertsey szeleteket» haraptak. Egyszer csak megszólal a kisbiró:

— Biró uram egy kis baj van!

— Na mi az!

— Nagyon gyenge ez a pálinka.

— Hát mi baja van?

— Sok a viz benne s kevés a szesz.

— Hászen azért gabona, hogy ne hamar rugato k be tőle.

— Hát minden rongyot odaadnak a szegényembernek — dörmögte magában a kisbiró, de azért tovább kóstolgatta a pálinkát.

Eljött az ebéd ideje. Záli néni jó féle csólenttel majd pedig jó libamájjal kinálta meg a nemes elöljáróságot. Erre aztán jól csuszott a bor. De a doktort hiába várták az csak nem akart érkezni.

— Te Rudi — kérdezte a biró — hát mikor jön közbe a doktor?

— Mikor? Hát majd jön, ha akar.

— Hogy mondták? — kérdezte hirtelen Marci bácsi.

— Hát azt, hogy mikor jön közbe a doktor.

— Miért?

— Mert ugy van irva a rendeletben, hogy a «körorvos közbenjöttével tartsuk meg a vizsgálatot.» Hát ha nem jön, nem jön. Isten tartsa ott, ahol van.

— Hát szóltak neki?

— Dehogy szóltunk. Azt mondta a husdoktor, hogy nem kell. Majd közbe jön ő magától.

— Hát nem is tudja, hogy vizsgálni jöttek, hát hogy jöhetne ő is.

Nem ért ahhoz Marci bácsi, bizza csak mi ránk azt. Jobban tudom én azt, mint maga, — vágta ketté a vitát a husdoktor. Tovább vizsgálták a bort egész estig. Ekkor, amikor már jönni akartak, eszébe jutott valami a husdoktornak.

— Biró uram! Mi elfelejtettünk valamit.

— Mit?

— Hát a rumot nem vizsgáltuk meg.

— Abbizony ám. Na nem baj. Marci bácsi! Csináltasson hamar teát s abban kóstoljuk majd meg a rumot. Aztán megyünk tovább. Kikötünk majd a Náthán korcsmájában. Csakhamar elkészült a tea. Záli néni jól meg rumozta Megijesztette a husdoktor, aki nagynehezen kitántorgott a konyhába és a fülébe sugta:

— Záli néni lelkem. Osztán nehogy sajnálja a teától a rumot. Nehogy gyenge legyen, mert majd mondja a biró, hogy gyenge, tehát nem jó és elkobozza, mint a multkor a heringet. Mán pedig nem szeretném, ha ugy járnánk, mint a heringgel!

— Ne féljen husdoktor uram. Nem fogom sajnálni — igérte a Záli néni

Hát bizony nem is volt az gyenge. A harmadik csésze után kimondta a végszót a biró.

— Menjünk. Kikötünk majd Náthánnál.

Elmentek. A hűs levegő megcsapta arcukat s még jobban elkábitotta őket. A kisbiró, aki elől ment, kegyetlen borizű hangon kezdé fujni a nótáját.

A biró uramat nagyon huzta jobbra a feje, addig addig, amig csak az árokba nem ért. A husdoktor követte mindenütt. A kisbiró már előbb odajutott. Azt hitte a mártoni biró, hogy Náthánnál kötött ki Egész szigoruan mondta tehát:

— Náthán bort ide. Vizsgálni jöttünk.

De nem jól gondolkozott a biró. Mert a legbiztosabb hely volt az, ahová kikötöttek. Az árokpart. Az enyhe szellő megfujta, őket. A hold, pedig furcsán mosolygott reájuk.

A mártoni biró pedig álmában, tovább folytatta a vizsgálatot. Legalább is olyasmit értett ki a bakter szavaiból, amikor reájuk talált. Költögetni kezdte a birót, de az gorombán vágta oda neki:

— Menj az utcára. Bakternek ott a helye . . .

Hogy mit gondolt a bakter, az már az ő dolga ...

A sátor alatt.

Irta: Gregior.

Uram, a jussomat mind elprédálom,
Öregségemre semmim se marad;
Eltékozlom vidoran, léhán,
Meddőn, az én szép nyaramat.

Pár nótát ültettél meleg szivembe,
És néhány álom volt utravalóm,
Igy indult az élet-vizekre
Az én bus, fekete hajóm.

S mire kikötök egy sugaras partra,
Nem marad semmim. Én koldus leszek,
De dalaim majd zsongva szállnak
A hullámos vizek felett . . .

A HEGYOLDALON.

Irta: BALÁZSY ERNŐ.

Tavaszi délután volt. Kellemes szellő himbálta a barackfák kibontott rózsaszinü szirmait. A megifjult galyak közt átszürődő napsugár fantasztikus rajzokkal ékesitett teritőt vont a ribiszkebokrok közt végignyuló széles kerti utra. Elemért valami titkos vágy szállta meg, mely üzte, kergette ki a városból, ki a hegyek közé. A titkos erő karjaiba vetette tehát magát és futott, rohant a bércek felé, a vadvirágos völgyekbe.

És ott egy leánnyal találkozott, — a holdvilágos, tavaszi éjeken át kialakult álmával, — ébren, szemtől-szembe, csalóka vonások nélkül.

A leány nem volt ismeretlen előtte; lelke hiányzó részét találta meg benne, amikor egy hangversenyen legelőbb meglátta. S azóta ezerszer suttogta titkon a nevét, ezerszer gondolt az alig remélhető találkozásra, ezerszer látta ujra és ujra álmában.

A szines toalettek között, ragyogó csillárok alatt valóságos tüneményként jelent meg az emelvényen liliomszirmokba öltözött bájos, gyengéd, de határozott nőiesség tündöklő zománcával körülvett alakja.

A közönséget üdvözölte. Csinos, nőies gondossággal megalkotott mondatai, kellemes, fülbemászó szavai csak ugy lehelték a fenséges eszmék iránt való lelkesedését. Beszélt az ifju leányélek céljairól, beszélt a letünt századoknak szövőszék mellett ülő nagyasszonyairól és beszélt a tülekedő élet forgatagaiban élő tudományos pályát taposó leányok örök ideáljáról: „. . . aki a szőke Duna hullámaitól övezett sziget boltives zárdájában virágillatos alkonyatkor a harang szavára könyvei mellől felállt, hogy térdreborulva imádkozza el az Ave Máriát.“

Dalolt, csicsergett; érvelt és meggyőzött; elbüvölt és álomba ringatott mindenkit. Egy ifju lenyügözve hallgatta egyik magas oszlop mellett az édes szavakat, epedve figyelte a tüneményt, egész lelkével csüggött a leány csicsergő alakján.

A fiu másnap kereste a leányt, de nem találta sehol sem, már régen kirepült az ódon házak közül messze . . vissza a füstös fővárosba.

Csak e találkozás után értette meg, hogy mi vonzotta oly titkosan, oly erővel a barátságos hegyi lak felé. Ezt a leányt kellett meglátnia ujra, hogy képét ismételten és örökre bevésse szivébe.

Hosszu ideig önfeledten figyelte a leány arányos arcvonásait, amelyet a beömlő napsugár még üdébbekké, még frissebbekké tett. Nem sokat beszélt, hétköznapi tárgyakat nem bolygatott, neki sokkal több mondanivalója volt: egy hosszu, mély, vágyteljes tekintet, egy forró kézszoritás.

A délutánt lassan felváltotta a langyos este. Mikor az unalom már fenyegetően leskelődött be az ajtón, a társaság egyik fiatal tagja megszólalt:

— Margitkám! Nem volna jó, ha egy kis esti sétát tennénk a szabadban. Este olyan szép a kilátás a városra le a hegyről.

Az inditványt mindenki helyeselte. Elől ment Margitka és egy tiszthelyettes. Már félhomály ült a visszhangzó völgyekre s reszkető csillagfényt szórt a sötétkék égbolt a nyujtózkodó faágak között.

— Mondja csak! — kezdé a leány — igaz az, hogy a csillagokon keresztül lehet belátni a mennyországba?

— Hahaha! — nevetett fel a zászlós. — Mese az egész. A női szemekben van a mennyország, azokban ragyog az igazi, mosolygó égbolt.

— Nagyon érdekes — jegyzé meg Margit.

— Örvendek, hogy ugy találja.

A meredek, keskeny hegyi utra tértek, itt már nehezen haladtak fölfelé. A leány és tiszthelyettes méltóságos komolysággal lépkedtek egymás mellett. A vidám ugrándozással fölfelé törekvő fiatalság kéjjel rugdosta széjjel a tavaszi száraz,, zizegő faleveleket.

A hegyoldalon egy lapostetejü filagória szolgált pihenőhelyül. Korhadt oszlopait rügyező vadszőlő fonta körül. Az apróság teljesen körülfogta a tiszthelyettest, nem tudott tőlük menekülni, mivel kardját akarták kiszabaditani a hüvelyéből.

A leány egy korhadt oszlopnak támasztotta homlokát és némán tekintett le a mélységbe, az előtte elterülő, izzó pontokkal különböző idomokra osztott városra. Elemér mellé állt, szemeivel szótlanul nyelte a város elgyengült fényét; cigarettájának meg-megujuló halvány tüze néha megvilágitotta egy kissé a leány arcát. A közeli toronyóra kilencet ütött, a komoly hang átszürődve a gyümölcsfák virágainak különböző illatától keresztül-kasul hálózott völgyeken, meseszerü hangulatban ringatta a sötét messzeségbe néző két fiatalt.

A fiu kereste a szép szavakat, de azért nem mert szólni. Egyszer csak akaratlanul felsóhajtott:

— Talán nyomja valami a lelkét? — kérdezte a leány.

— Igen — felelte halkan a fiu. — Olyan szép este van, olyan gyönyörü az égbolt! Talán nem is öltözhetett volna ki szebben a természet erre az estére. Ma egész másképen látom a világot: ujnak, gyönyörünek! Ezt az estét már régen vártam. A huszéves kor legszebb álma borult most rám, és most szemeimet nem tudom boldogan lehunyni, hogy álomsóvár szempilláimra tarka lepkék ne lepedjenek, pedig most tudom már, mi hajtott ma ide: a lelkem megsejtette, hogy álmát itt felleli. Mintha a

nagy természet minden tényezője kezet fogott volna, hogy még dicsőbb, még felejthetetlenebb legyen ez az este, hogy megédesitse vagy — Óh! — még fájóbbá tegye a fiatal sziv érzéseit.

Margit némán figyelte Elemér szavait. A fák sötét koronai susogó hajlongásai üdvözölték a völgyeken keresztül vonuló tavaszi szellőt. A természet suttogása végre megszólaltatta a leányt is:

— Igen, a természet gyönyörü. Mennyi varázsos melódia rejlik a könnyü szellőben; az illatos virágokban mennyi a költészet, s mindez a lelket derültté, a szivet boldoggá teszi.

— Óh! a derültség, a boldogság! — sóhajtott fel a fiu, — az hiányzik én nálam! Ki ne örülne a vidám napsugárnak, a nevető rétnek? Mikor a madarak dallal töltik be a kertet, én fájón hallgatom; mikor a harmatos kelyhü virágok szerelmes csókokat szórnak egymás felé, én elfordulok. Irigy szemmel nézem a kacér napsugarat, miként kapaszkedik a patak csipkés, fodros ruhájába és viteti magát messze az Oceánok mélyébe, hol szerelmes suttogásaikat nem zavarja semmi... Itt van előttem a való álom és én nem ragadhatom meg szines ruháját. Itt van az az első és utólsó szép álom, amelyre husz éven át lesünk, amely elválasztja a gondatlan gyormekkort a küzdelmes férfikortól. Ez az a boldog álom, amelyet szeretnénk minél hosszabban átálmodni; amelyből a felébredés oly fájó. Ez az a várvavárt álom, amelyet ha fény, boldogság nélkül vonul el felettünk, százszor elsiratjuk, ezerszer eltemetjük.

— Látja! — ránézve a leány Elemérre — Én nem hiszek az álmokban, az álmok csalnak. Az ájmok szebbé teszik az életet, de csak akkor, ha nem felhőkre rajzolt szivárványok. A felhők szétoszlanak s az álmok eltünnek a semmiségbe . . .

— Az én álmom nem hiu ábránd. Régen megálmogott állandó kép, amelyről tudtam, hogy egyszer meg fog jelenni élő alakot öltve. Az ember meg alkotja, kiszinezi magának az ideált, azután keresi lázasan, sóvárogva, mig egyszer valahol megtalálja az álmok királynéját: az egyetlen, igazi Ideált. S a kutató lélek felismeri benne vágyainak tárgyát, szivébe zárja alakját, vonásait, homlokára nyomja szerelmes, álmodozó csókját: örökre eljegyzi magának . . .

A leány megrezzent. Hüvös szellő bulkált kibontott hajfürtei között, összébb fogta sötétkék kabátját s hosszan nézte az eldobott, alig égő cigarettát.

A pillanat heve szép szavakat diktál a percnyi ihletlenségben, de a perc elmulik, a távolság s a tovatünő napok mindent elhomályositanak, a kép megfakul s az idő még a körvonalakat is elmossa.

Ez a perc sohasem mulik el. Ezt az estét százszor megálmodtam, naponként csak azért vártam a csillagos éj leszállását, hogy ujra ezzel az álommal találkozzam. S most előttem áll, előttem megtestesülve. Lelkét átszivtam a magaméba. Érzéseimet átplántáltam az ő szivébe, gondvlatai eggyé lettek az enyémmel. Szivembe zárom ezt az estét.

Szemük egymásba temetkezett. Elemér boldog remegéssel tartotta karjában a leányt, akinek könnyező szemében visszatükröződött egy egész mennyország, mosolyában benne volt az ihletett lélek, az illatult sziv szent perceinek boldog érzete.

Virágszirmokat fujt a szellő a két földről felemelkedett fiatal sziv fölé. A völgyben tovaszáguldó vonat éles füttye kellemes harmóniává olvadt össze a komondorok fel-felhangzó ugatásával. Lent a városban már gyérebben világitottak a fénylő körték, a fiatalság régen utban volt lefelé. Elemér Margitot gyengén karonfogva segitette át az utra kirakott száraz rőzsehalmazon.

A verendáról mégegyszer visszanéztek . . .

Rám hajol az éjjel.

Rám hajol az éjjel —
Az utczán ballagok.
Ha nem is akarom:
Házad előtt vagyok.

Azt se tudom miért?
Lábujjhegyen járok.
— Ha nem is akarom:
Csöndesen megállok.

Ha nem is akarom:
Vágyakozom egyre . . .
Sóhajtva gondolok
Hervadt szerelmedre.

Ha nem is akarom:
Ott maraszt a bánat,
— S kelő virradtig
Őrzöm kapufádat . . .

Erdélyi Lajos.

Pünkösdi gondolatok.

Talán nem volt kor, amelynek társadalmából annyira hiányzottak volna a Szentlélek Isten adományai, kegyelmei, mint éppen a maiból. Gyöngék, ingatagok és gyávák vagyunk.

Társadalmunk gyengesége meglátszik igen sok tettében és alkotásában. E gyengeség kútforrása a legtöbb bajnak, oka a legtöbb jajnak. Gyenge, ingatag pedig azért, mert nem tud ellenállani szenvedélyeinek, indulatainak és oktalan vágyainak.

Nézzétek meg egyszer szombaton este, hány munkásférfi megy el a pálinkamérés ajtaja előtt, de csak egy pár lépéssel s aztán visszafordul és lesütött fejjel bemegy, ahol már társai élvezik az életet sorvasztó, erkölcsöt rontó italt. Tovább ment, mert eszébe jutott multheti fogadalma, amelyet kisirt szemü, halvány, beteges arcu nejének tett. De hiába! Nem bir ellenállani. Gyenge. Azzal hitegeti magát, hogy egy-két pohárral nem sok és ennek az egy-két pohárnak a reggel veti végét.

Vagy nézzétek azt a kalapkirakat előtt álló nőt, mily sóvárgó tekinteteket vet a kirakott malomkerekekre. Megnézi egyszer, megnézi tizszer. Tudja, hogy férjének fizetéséből nem telik, de ő nagyon megszerette, meg hát a tavalyi már nem divatos. Bemegy, megveszi. Inkább szükséget lát másban. Ilyen és más féle utakon adósodik el a társadalom egyrésze gyengesége miatt.

Vagy nézzétek azt a szegény hivatalnokot, akit a sok pénz látása nap mint nap csábit, mint vergődik s nem tud ellenállani. Sikkaszt és előbb utóbb rajta veszt.

Óh, hányan és hányan tudják, hogy egészségüknek mennyire árt az éjszakai mulatozás, a mértéktelen dohányzás és egyébb kicsapongás. De nem tudnak róla lemondani s gyengeségüknek kórház és szanatórium lesz a következménye.

Hány ember keseriti meg saját életét, azzal, hogy irigy, gyülölködő és elégedetlen. Hisz a társadalmi mozgalmak egyrészét nem is a szeretet, hanem a gyülölet irányitja, úgyannyira, hogy e kort bátran lehet gyülölet korának nevezni.

Gyenge ingatag a mai társadalom, de gyávasága sem kisebb. Erről bárki meggyőződhetik, ha végig lapozza a társadalom jegyzőkönyveit: az ujságokat. Egy súlyosabb csapás, egy vagyoni összeroppanás vagy egy szerelmi csalódás már az öngyilkosság rettentő karjai közzé veti a bizni nem tudót.

A társadalom gyávasága az is, hogy a gonosztetteket nem bünteti kellő szigorral s ezáltal gyengitve a büntetéstől való félelmet, még szaporitja a bűnt. Gyávasága az is, hogy nem akadályozza meg idejekorán a rendbontást az elégedetlenségre, gyülöletre való szitást, mely majd teljes anarchiára vezet.

Gyengék és gyávák vagyunk, ezt be kell ismerni. E gyengeség és gyávaság egyedüli ellenszere a sziklaszilárd jellem, az erős akarat és bátor fellépés. Ezeket az erényeket bocsátotta egykor a félénk apostolokra a Szentlélek Isten. Ezekért a kegyelmekért kell nékünk imádkozni e szép pünkösdi ünnepen.

H. A.

URAM, MEGTALALTALAK.

Irta: **BOÉR MARGIT.**

Ilona a füben ült és komoly arccal, szinte szomoruan nézett az előtte heverő férfire. Kezei öntudatlanul babráltak ölében levő kalapja virágaival és szalag csokraival. Jobbra-balra huzogatta, sodorta, forgatta ujjai között a kis selyem virágszirmokat, a kemény, merev selyem szalagokat.

— Azt mondtad Jóska, hogy nem hiszed egy mindenttudónak, Mindenhatónak létezését?

— Hiszem fiam, hogyne hinném, ha őt magát megtudnám találni, — felelt nevetve, nem fenhéjázó, lenéző gunnyal, csak egy kis hitetlen tekintettel a férfi.

Vörösbe játszó barna, göndör haja apró hullámokban fodrozta körül magas, fehér homlokát s nem kölcsönzött szelidséget az arcnak, hanem inkább dacos, kihivó nézést.

— Ha meg tudnád találni? Az asszony hangja megbotránkozott és csodálkozó volt. — De hát nézz magad körül. Itt, itt nem tudod te megtalálni? Itt tudod kimondani ezt a szót?

— Fiam, mit akarsz ezzel mondani, hogy itt. Amiért az Isten ugynevezett szabad ege alatt, zöldelő erdő lombjai között ülök? Hát igen, ha itt nézek körül, tényleg látok valamit, . . . a természetet.

— Hát igen, — utánozta ugyanolyan hangból és arccal Ilona, a természetet. De azután megint a szomoruságig elkomorodott arca, mikor tovább folytatta:

— Csakhogy ebben a természetben tulajdonképen Ő van. Ez az Isten munkája. Sehol könnyebben rá nem akadhatsz, ha igazán meg akarod találni, mint a természetben.

Az asszony szeme ragyogott, az arca égett mikor felállva helyéről, szinte rajongó mozdulattal mutatott maga körül.

A férfi felvonta a vállait, lassan felállt ő is és miközben kalapjáról, kabátjáról leveregette a gyermekláncfü pelyheit, amit a szél röpitett rá, ugyanavval a félig csufolódó, félig alázatos mosollyal szólt:

— Na igen. Itt van a fü, fa, virág és bogár, amennyi csak kell. Neked, aki félsz például a gyors lábu szöcskétől és a hosszu testü sáskától, még igenis sok. Hát mondd igazán, . . . no de azért nem kell ám megharagudnod,

hiszen az összes rokonságban eddig is te voltál a legjobb pajtásom, aki nem korholtái minden haszontalanságért, ... de mondd igazán, hát aztán ezekben keressem én az Istent? vagy itt találjam meg? Hiszen, ha jól tudom ezt az erdő részletet, a nagyapám kertésze nevelte magról. A kis vadvirágok évről-évre ienuiió gyöngyszemecskéiből, vagy gyürődött, barna gyökerükből kihajt az uj tavasz meleg sugarai alatt az uj élet, uj levél, uj virág és az uj apró, finom gyöngyszemecske és igy tovább. Ne szólj kérlek, azt akarod mondani, jól tudom ugyanis, hogy hiszen épen ebben van a Mindenható bölcs keze. Ebben csak a folytonosan ismétlődő, évről-évre megujuló természet van. Én csak ezt találom, de az Istent nem.

Az Ilona szeme és szép, komoly arca egészen elborult.

— Édes Jóska, erre én csak annyit tudok mondani, ha most nem találod meg őt, amig jólét, gondtalanság, vidámság és egészség vesz körül, hogy fogod megtalálni akkor, ha mindezek elmaradnak mellőled.

— Tudom fiam, mire akarsz célozni, hogy ez a nagyapám ültette erdő eluszik nemsokára ép ugy, mint egyéb minden. Hát persze, hogy akkor jó volna, ha bele tudna az ember kapaszkodni valami ilyenfélébe, ez — ugy hallottam — vigasztaló. Ne haragudj no, nem tehetek róla, de engem mulattat.

— Csak mulass és mikor eljön az a nap, hogy nem tudsz nevetni rajta, jöjj el hozzám és mondd: „Ilonka megtaláltam az Istent.“ Most pedig beszéljünk másról. Meddig maradsz még a birtokodon?

— Talán azt akarod kérdezni, hogy meddig marad még az enyém a birtok? Amint a pénztárca ürességre hajló jelenségei mutatják, már nem sokáig, igazán nem sokáig . . .

Lassu léptekkel mentek egymás mellett. Ilonka a nemrég szakitott vadvirágokat szedte csokorba és rendezgette. Arca szelid, szeme tiszta, mint aki nem ismer az életből mást csak fehérséget és édes tiszta illatot meg napsugarat. A férfi halkan fütyörészett, botjával a békavirág sárga fejecskéit lecsapkodta maga körül és gondolkozva bámult a szerte szállingoló finom kis pelyhek után. Egyszer hosszasabban rajta felejtette szemét az asszony tiszta arcán és nevető bosszankodással szólt:

— Te Ilonka, szinte irigyelni tudlak.

. . . Évek teltek. Egy vidám bálterem fényes, hangos, meleg levegőjében találkoztak ismét utra.

— Rég nem láttunk Jóska. Mit müvelsz? Mivel tartod fenn magad? Hogy megy a sorod?

A férfi szemében valami mámoros zavar látszott, mint aki többször felhajtotta már a kristály pohár aranyos tartalmát. Nevetve nézett az asszonyra és a régi kötekedő hangon mondta:

— Azt parancsoltad, hogy keresselek fel, ha rátaláltam az Istenre. Hát én szót akartam fogadni, addig nem akartam szemed elé kerülni, mig jó hirt nem mondhatok. Abból, hogy mind ez ideig nem volt egymáshoz szerencsénk, ki találhatod a többit . . .

— Hogy mindezideig nem volt egymáshoz szerencsénk, én kitaláltam annak az okát — felelt szigoru tekintettel az asszony: — Te szégyenled magad.

— Lehet. — Szárazon és gyorsan, szólt a férfi. Összaszoritotta ajkait, a fejét lehajtotta, de azután dacosan felkapta megint és léhán folytatta:

— Azt kérded, hogy élek, miből élek? Magam sem tudom. Csak telik, mindenre telik. Látod, szinte azt mondhatnám, az Isten keze dolgozik itt.

— Ez már semmi esetre sem az Isten keze.

— Tudod-e az egyszeri vő mondását, aki nem mert hangosan beszélni az anyósa ravatala mellett, nehogy felébredjen? Hát én is azt mondom neked, ne beszéljünk még csak suttogva sem az én halottam mellett. Ilonka, én nem akarom, hogy feltámadjon, az valami rémületesen kinzó dolog volna . . . De hallottad-e a legujabb hirt a kis Karcsiról? Ah, ő igazán eredeti gyerek. Léha, de eredeti . . .

Az asszony hallgatta a mulatságos históriát, a pattogó zenét, nézte a keringő párokat, a mellette ülő férfi gondtalan semmivel törődését és szeme a sok boldogság és vigalom között lassan megtelt keserü könnyekkel . . .

Sokáig ment igy az élet. Itt-ott összetalálkoztak néha, de beszédjük mind rövidebb ideig tartott, a férfi mindjobban kerülte rokonát és meglátszott rajta, hogy az a pár perc is, mit mellette tölt, kinozza. Az asszony ezt látva, nem is igyekezett tartóztatni. Egyszer aztán egy rémületes, szégyenteljes hir járta be a várost. Ilona, hogy meghallotta, csak egy kendőt kapott magára és futott rokona lakására. A férfi feküdt. Arca sápadt volt és ráncos és egész világosan meglátszott rajta a testi — lelki szenvedés nyoma.

— Mit cselekedtél szerencsétlen? — kiáltott rémülten az asszonyra. — Olyan vétséget csináltam, amiért fogház vár reám. Ha nem vert volna le a betegség, még el tudtam volna titkolni. De talán jobb igy. Annyit izgatott a dolog ugy is mindig . . . Nemsokára értem jönnek és te szerencsétlen . . . itt találnak . . . eredj innen.

— Nem megyek, mikor épen szükséged van ápolásra, szeretetre.

Száraz, puha kezét meleg szeretettel huzta végig a férfi homlokán és csendesen szólt:

— Hogy megfogytál. Szenvedsz?

— Iszonyuan, ha itt látlak magam mellett. Eredj innen. — Szinte könyörögve kérte, még a kezeit is összekulcsolta.

— Ha jót akarsz nekem, kérlek menj. És azután gunyosan mosolyogva szólt: — Az irgalmas szamaritánus szerepe jól áll az asszonyoknak.

— Ne csufolódj, ugy sem jön szivedből. Jól esik az neked, ha itt vagyok, ugy is jól tudom. Engem féltesz és azért kergetsz, hogy hozzám ne ragadjon valami a te neved meghurcoltatásának szennyjéből. De nem megyek, utolsó percig melletted akarok maradni, mert szeretlek. Mert nem vagy rossz, csak annak akarsz látszani.

A férfi arca megenyhült, egy kicsit el is mosolyodott, erősen lecsukott szemeit lassan felnyitotta és a régi ingerkedő hangon szólt:

— Pedig nem találtam ám meg csakugyan azt, akit keresnem kellett volna . . .

. . . Hatalmas néptömeg hullámzott a széles utcákon és tereken át, vidám, ünnepi érzéssel. Elől, az aranyos baldachin alatt ment a pap, kezében magasra feltartva a legdrágább oltáriszentséget. Ujongó, boldog öröm keritett hatalmába minden embert, a hosszu, gyászos napok után. Az örömtelj zugás egyszerre elhalkult és mély meghatottsággal néztek az emberek az eléjük táruló látványra . . . A fogház kapujának mindkét szárnya végre ki volt tárva és a homályból kicsillogó őrszuronyok között a szürke ruhás, rövidre nyirt fejü rabok térdeltek. A menet megállott. Egy asszony egészen közel hatolt és tekintete kutatva keresett a sok egyforma daróc külső alatt egy jól ismert arcot. Mikor végre megtalálta, az is észrevette és felismerte őt. Szeméből eltünt a régi dac, a csufolódás, mikor előbb a Szentségre tekintett áhitattal, könybe borult szemekkel, azután az asszonyra és lassan mormogta:

Uram, megtaláltalak!

ALAPITTATOTT 1845.

Saját kőfaragó-telep: **Kórház-utca 4. szám. és Rákóczi-ut 23. sz.**

LÉVAI MÁRTON

R. T.

Magyarország legnagyobb

SIRKŐ-

RAKTÁRA

Nagyvárad, Fő-utca 20. sz. Saját ház.

A vaskóhi márványbányák SIRKŐ-gyártmányainak egyedüli elárusitója.

ALAPITTATOTT 1845.

Rövidáru — **Vászon**

FRÁTER és KOSMINSKY

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Nyári idény cikkek:

Zefirek, Kartonok, Piké,

Ruhavásznak, Delainek stb.

! Fürdő ruhák és kalapok !

Frottir törülközők és kendők.

Csipke gallérok és zsabók.

! Tennis, gyapju és pamut szövet !

! Lüszterek minden szinben !

Vászonáruk:

Siegl-féle czérna vásznak Szepességi vásznak, **Sehroll** chiffonok, Teritékek, Törülközők, Zsebkendők stb.

Rövidáruk:

Minden létező czikkből nagy raktár. —
Matrácz és paplan: készitésre **Csinvat, Grádli, Cloth, Kasmier.**

Olcsó szabott árak.

Szolid kiszolgálás.

Helyi és vidéki telefon 384.

Állandó nagy választék!

Szabókellékek és Bélésáruk — **Gyapjuszövet**

Radó Samu és Tsa kenderfonó-ipartelepe

Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 22.

(A káptalani uradalom bérházában.)

Legelőnyösebb beszerzési forrás

mindennemü kötéláruk, zsinórok, zsinegek, fonalak, hálók, vásznak, zsákok, vizhatlan és nyers ponyvákban, mezőgazdasági, ipari és háztartási célokra.

Telefon 240.

1888.

Flegman

női-divatháza

ajánlja ujdonságait:

éponge vásznak
pongis ruhaselymek
grenadin bluzok
lúszter felőltők
mosó etaminok.

Elsőrangu szalon.